

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
школи І-ІІІ ступенів №218
Деснянського району міста Києва

Ю. Очеретяна.

30.08.2024 р.

Освітня програма
школи І-ІІІ ступенів №218
Деснянського району міста Києва
на 2024/2025 навчальний рік
1-4 класи (НУШ)
5-7 класи (НУШ)
8-9, 11 класи

ПОГОДЖЕНО
Педагогічною радою
школи І-ІІІ ступенів №218
Деснянського району
міста Києва
Протокол від 30.08.2024 р. № 1

Київ-2024 р.

Зміст

1.	Вступ. Нормативне забезпечення організації освітнього процесу	- с.3
2.	Розділ I. Освітня програма 1-4 класів	- с.6
3.	Розділ II. Освітня програма 5-7 класів	- с.59
4.	Розділ III. Освітня програма 8-9 класів	- с.113
5.	Розділ IV. Освітня програма 11 класу	- с.122
6.	Додатки	- с.124

Вступ

Нормативне забезпечення організації освітнього процесу

Організація освітнього процесу в закладі освіти в 2024/2025 навчальному році здійснюватиметься відповідно до:

- **Законів України** «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та інших;
- **Указу Президента України** від 16 березня 2022 року № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- **постанови Кабінету Міністрів України** від 24 червня 2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»;
- розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988- р «Про схвалення **Концепції** реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «**Нова українська школа**» на період до 2029 року»;
- **Санітарного регламенту** для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за №1111/35394;
- **Державних стандартів** повної загальної середньої освіти:
  - на рівні початкової освіти (в 1 – 4 класах)* – Державного стандарту початкової освіти (затвердженого Постановою КМУ від 21 лютого 2018 року № 87);
  - на рівні базової середньої освіти: в 5-7 класах* – Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898); в 8 – 9 класах – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392);
  - на рівні профільної середньої освіти (в 10 – 11/12 класах)* – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392);
- **Типових освітніх програм** для закладів загальної середньої освіти
- **на рівні початкової освіти:**
  - Типової освітньої програми для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743);
  - Типової освітньої програми для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743);
- **на рівні базової середньої освіти:**

- у 5 - 7 класах – Типової освітньої програми для 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02. 2021 № 235);
- у 8 – 9 класах – Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04. 2018 № 405);
- **на рівні профільної середньої освіти:**
  - Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04. 2018 № 408 у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 № 1493 зі змінами);
  - **Наказів Міністерства освіти і науки України:**
    - від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану»,
    - від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 6 березня 2002 р. за № 229/6517 (зі змінами);
    - **Положення** про інституційну та дуальну форми здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 23 квітня 2019 року № 536 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518;
    - **Положення** про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314;
    - **Положення** про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09. 2020 № 1115, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224);
    - **Порядку** зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 16.04.2018 № 367, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р за № 564/32016;
    - **Порядку** переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України № 621 від 08.05.2019, № 268 від 01.03.2021), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;
    - **Листів** Міністерства освіти і науки України:

- від 30.06.2022 № 1/7322-22 «Про організацію 2022/2023 навчального року»;
- від 16.03.2022 №1/3472-22 «Про виконання Указу Президента України Володимира ЗЕЛЕНСЬКОГО від 16.03.2022 №143/2022».

Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі в закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році на *рівні базової, профільної середньої освіти (5 – 11 класи)* рекомендовані такі *навчальні програми*:

5 - 7 класи

- модельні навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом від 12.07.2021 № 795 (зі змінами, внесеними у додаток наказами Міністерства освіти і науки України від 10.08. 2021 р., № 898, від 29.09. 2021 р. № 1031, від 13.12. 2021 р. №1358, від 02.02. 2022 р. № 96, від 09.02. 2022 № 143, від 11.04. 2022 р. № 324) (гриф Міністерства станом на 01 серпня 2022 року надано 95 модельним навчальним програмам);

8 – 9 класи

- навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698);
- навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 р. № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам»;

10 – 11 класи

- навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 р. № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 р. № 698);
- навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 р. № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам».

Розділ I. Освітня програма 1-4 класів

Пояснювальна записка

Освітня програма для 1-4 класів школи I-III ступенів № 218 Деснянського району міста Києва розроблена відповідно до абзацу двадцять четвертого частини першої статті 64 Закону України «Про освіту», підпункту 2 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами), наказів Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти», №1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти», Типових освітніх програм, розроблених під керівництвом Савченко О.Я., для 1-2 (I цикл) та 3-4 (II цикл) класів (НУШ-1), Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОЗ від 25.09.2020 № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти».

Робочі навчальні плани для 1-4 класів, що конкретизують організацію освітнього процесу закладу освіти, складені на основі типових освітніх та навчальних програм для 1-2 класів (I цикл) та 3-4 класів (II цикл) загальної середньої освіти.

<i>№ додатку робочого навчального плану</i>	<i>Класи</i>	<i>Примітка</i>	<i>Варіант Типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України</i>
1	1-А,Б 2-А,Б	з українською мовою навчання	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (НУШ-1), наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»
2	3-А,Б 4-А,Б	з українською мовою навчання	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (НУШ-1), наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»

Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантного, так і варіативного складників навчального плану закладу. Інваріантний складник робочого навчального плану сформований на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту початкової освіти на рівні Державного стандарту.

Зміст освітньої програми (1-4 класи) структурується за такими освітніми галузями: «Мовно-літературна», «Іншомовна», «Математична», «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна й здоров'язбережувальна», «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька», «Фізкультурна».

Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізується в 1-му класі через інтегрований курс «Навчання грамоти», в 2-му класі – через навчальні предмети «Українська мова», «Читання», в 3-4 класах – через навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання»; «Іншомовна» - через предмет «Англійська мова»; «Математична» - через предмет «Математика»; «Природнича, громадянська та історична, соціальна й здоров'язбережувальна» галузі – через інтегрований курс «Я досліджую світ» за різними видами інтеграції. Зміст мистецької освітньої галузі реалізується через окремі предмети за видами мистецтва: образотворче мистецтво та музичне мистецтво. Освітня галузь «Фізкультурна» представлена навчальним предметом «Фізична культура». «Інформатична» галузь в 2-4 класах реалізується через предмет «Інформатика».

Інформація про реалізацію варіативного складника навчального плану

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, рішенням педагогічної ради (протокол №16 від 30.06.2021) конкретизовано варіативний складник навчального плану, в якому передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

За рахунок годин варіативної складової заплановано:

- ✓ збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової:

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>
1-А, Б	Навчання грамоти	1
2-А, Б	Українська мова	1
3-А,Б	Українська мова	1
4-А,Б	Українська мова	1

Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учнів

встановлено до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічної вимоги до освітнього процесу закладів освіти усіх форм власності.

Години фізичної культури в 1 – 4 класах не враховуються при визначенні гранично допустимого тижневого навчального навантаження учнів.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Режим роботи

Заняття розпочинаються о 08 год. 30 хв.

Тривалість уроку у 1-му кл. – 35 зв., у 2-4 кл. – 40 хв., у 5-11 кл. – 45 хв.

<i>Класи/уроки</i>	<i>1-і класи</i>	<i>2-4 класи</i>	<i>5-11 класи</i>
1-й	08.30-09.05	08.30-09.10	08.30-09.15
<i>Перерва</i>	<i>09.05-09.30</i>	<i>09.10-09.30</i>	<i>09.15-09.30</i>
2-й	09.30-10.05	09.30-10.10	09.30-10.15
<i>Перерва</i>	<i>10.05-10.30</i>	<i>10.10-10.30</i>	<i>10.15-10.35</i>
3-й	10.30-11.05	10.30-11.10	10.35-11.20
<i>Перерва</i>	<i>11.05-11.30</i>	<i>11.10-11.30</i>	<i>11.20-11.40</i>
4-й	11.30-12.05	11.30-12.10	11.40-12.25
<i>Перерва</i>	<i>12.05-12.30</i>	<i>12.10-12.30</i>	<i>12.25-12.35</i>
5-й	12.30-13.05	12.30-13.10	12.35-13.20
<i>Перерва</i>		<i>13.10-13.30</i>	<i>13.20-13.30</i>
6-й		13.30-14.10	13.30-14.15
<i>Перерва</i>			<i>14.15-14.25</i>
7-й			14.25-15.10

Режим роботи груп подовженого дня

Робота груп подовженого дня організована відповідно до чинного Порядку створення груп подовженого дня у державах і комунальних закладах загальної середньої освіти (наказ МОН України від 25.06.2018р., зареєстрований в МОН України 24 липня 2018 року №865/32317).

У групах подовженого дня прогулянка для школярів становить не менше, ніж 1,5 години протягом дня.

Самопідготовка учнів в 3-4 класах розпочинається з 16.00. Тривалість самопідготовки визначається класом навчання відповідно до Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПІН 5.5.2.008-01.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності викладання у початковій школі повністю забезпечене кваліфікованими фахівцями;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності – Державний стандарт, навчальні програми, підручники, які мають гриф МОН;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності – для учнів початкової школи створюється цілісне і креативне освітнє середовище згідно вимог НУШ; за кожним класом закріплено окремих кабінет, для проведення уроків інформатики учні можуть використовувати можливості кабінету старшої школи; проведення уроків фізичної культури здійснюється в спортивній залі, яку обладнано згідно вимог техніки безпеки;
- якість проведення навчальних занять – за якісне і вчасне проведення навчальних занять учителі несуть персональну відповідальність;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) проводиться згідно вимог навчальних програм та обліковується у класному електронному журналі «Єдина школа».

За організацію системи внутрішнього забезпечення якості освіти відповідає заступник директора з навчально-виховної роботи Микитенко В.О., яка опікується:

- контролем за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробкою рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторингом та оптимізацією соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створенням необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників через участь у вебінарах, семінарах, тренінгах та післядипломну курсову підготовку.

Освітня програма закладу початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Загальні положення

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітню програму для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з

іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації освітньої програми рекомендується використовувати **внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої*.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми заклади освіти, наукові установи та інші суб'єкти освітньої діяльності можуть розробляти освітні програми – єдиний комплекс

освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Освітні програми можуть мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Програми інваріантного складника Базового навчального плану є обов'язковими для використання в закладах загальної середньої освіти усіх типів і форм власності. Навчальний план для 1-4 класів з українською мовою навчання подано у *додатку 1*.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальні критерії оцінювання учнів початкової школи з навчальних предметів мовно-літературної освітньої галузі

Характеристика результатів навчання учнів					
Розділ у свідоцтві досягнень	Результат навчання у свідоцтві досягнень	Рівні			
		початковий	середній	достатній	високий
Українська мова Пункт 1	Будує зв'язні висловлювання (розповідь, опис, міркування, есе, діалог) в усній і письмовій формах, володіє монологічною та діалогічною формами мовлення,	<i>Взаємодіє усно та письмово</i>			
	дотримується правил культури спілкування	Залежно від мети завдання частково виокремлює та фіксує почуту інформацію способом, заданим учителем, потребує детального кількарядового пояснення; припускається помилок під час фіксації виокремленої інформації; відчуває труднощі у визначенні помилок, навіть після допомоги вчителя; не може співвіднести виокремлену інформацію з метою завдання.	Залежно від мети завдання фіксує виокремлену почуту інформацію способом, заданим учителем, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; співвідносить почуту інформацію з певними критеріями; здатний/здатна внести уточнення до зафіксованої інформації після допомоги вчителя; не завжди встановлює зв'язок між фрагментами виокремленої інформації.	Залежно від мети завдання з незначною допомогою вчителя фіксує виокремлену почуту інформацію зручним способом; частково аналізує, виокремлює, узагальнює почуту інформацію; аргументує окремими прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна до самостійного коригування та уточнення необхідної інформації для побудови висловлювання (за потреби); пов'язує виокремлену почуту інформацію з різних джерел у цілісну картину у співпраці з учителем.	Залежно від мети завдання самостійно фіксує виокремлену почуту інформацію зручним способом; самостійно фіксує виокремлену усну інформацію; аналізує, виокремлює, узагальнює почуту інформацію; ілюструє прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна до самостійного аналізу відповідності виокремленої інформації меті завдання, коригування та уточнення (за потреби); пов'язує виокремлену почуту інформацію з різних джерел у цілісну картину.
	дотримується правил культури спілкування	Демонструє уміння створювати висловлювання, записувати їх за зразком (шаблон з опорними словами); має труднощі з використанням шаблону, навіть за умови детального пояснення учителя; не завжди встановлює відповідність між змістом висловлюванням, метою та адресатом; відчуває труднощі із внесенням коректних	Демонструє уміння створювати висловлювання, записувати їх, визначаючи мету та адресата за умови надання інструкції; діє за інструкцією, у разі труднощів вертається до вчителя за допомогою; розуміє різницю між метою висловлювання та адресатом висловлювання; здатний/здатна внести коректні уточнення у власний текст та виправити помилки після допомоги вчителя; має труднощі з пошуком лексико-	Демонструє уміння створювати висловлювання, записувати їх, за умови додаткового уточнення щодо визначення мети та адресата; створює та записує висловлювання з незначною допомогою вчителя; самостійно висловлює власні думки, може навести окремі приклади на їх підтвердження; здатний/здатна самостійно внести уточнення у власний текст та виправити помилки (за потреби); користується орфографічним словником (за потреби); проявляє фантазію, спирається на	Демонструє уміння створювати висловлювання, записувати їх, ураховуючи мету та адресата; самостійно створює та записує висловлювання під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує й оцінює відповідність змісту висловлювання меті й адресату; наводить аргументи на захист власної думки; здатний/здатна самостійно аналізувати власний текст та його коригувати та уточнювати (за потреби); дотримується норм літературної

	<p>уточнень у власне висловлювання та виправлення помилок, навіть після допомоги вчителя; має труднощі із сприйняттям цілісності тексту.</p>	<p>стилістичних засобів для побудови власного висловлювання; використовує частовживану лексику.</p>	<p>власний досвід, використовує різноманітні лексико-стилістичні засоби під час створення власного висловлювання.</p>	<p>мови, користується орфографічним словником (за потреби); проявляє фантазію, спирається на власний досвід, експериментує з мовними засобами під час створення власних висловлювань, надаючи їм індивідуальних рис.</p>
	<p>Створює тексти різних типів і жанрів за зразком (шаблон з опорними словами); має труднощі з використанням шаблону, навіть за умови детального пояснення учителя; не завжди встановлює відповідність між типом або жанром тексту та його структурою; відчуває труднощі із внесенням коректних уточнень у власний текст та виправленням помилок, навіть після допомоги вчителя; має труднощі з розпізнаванням тексту.</p>	<p>Створює тексти різних типів і жанрів за інструкцією та планом, наданими вчителем; діє за інструкцією та планом, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; пояснює особливості текстів різних жанрів і типів з допомогою вчителя; здатний/здатна внести коректні уточнення у власний текст та виправити помилки після допомоги вчителя; має труднощі з пошуком лексико-стилістичних засобів для вираження задуму тексту; використовує частовживану лексику.</p>	<p>Створює спільно з учителем план для написання текстів різних типів і жанрів; діє за створеним планом; створює тексти різних типів і жанрів з незначною допомогою вчителя; пояснює особливості текстів різних жанрів і типів; наводить окремі приклади щодо доречності вибору лексико-стилістичних засобів; здатний/здатна самостійно внести уточнення у власний текст та виправити помилки (за потреби); проявляє фантазію, спирається на власний досвід, використовує різноманітні лексико-стилістичні засоби під час створення текстів різних типів і жанрів.</p>	<p>Створює тексти різних типів і жанрів, дотримуючись структури тексту та, за потреби, плану; самостійно створює тексти різних типів і жанрів під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує й оцінює відповідність структури та змісту тексту; аргументує вибір лексико-стилістичних засобів; здатний/здатна самостійно аналізувати власний текст та його коригувати та уточнювати (за потреби); проявляє фантазію, спирається на власний досвід, експериментує з мовними засобами під час створення текстів різних типів і жанрів, надаючи їм індивідуальних рис.</p>
	<p>Створює та презентує медіатексти за зразком; має труднощі з використанням інструкції, навіть за умови детального пояснення учителя; не завжди встановлює відповідності засобів до мети медіатексту; відчуває труднощі із внесенням коректних уточнень у власний медіатекст та виправленням помилок, навіть після допомоги вчителя;</p>	<p>Створює та презентує медіатексти за інструкцією або планом, наданими вчителем; діє за інструкцією щодо створення медіатексту, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; пояснює засоби створення медіатексту з допомогою вчителя; здатний/здатна внести коректні уточнення у власний медіатекст та виправити помилки після допомоги вчителя; формально здійснює презентацію</p>	<p>Планує спільно з учителем роботу щодо створення та презентації медіатекстів; діє за створеним планом; створює і презентує медіатекст з незначною допомогою вчителя; пояснює засоби створення медіатексту, відповідно до його мети; наводить окремі приклади щодо доречності вибору засобів; здатний/здатна самостійно внести уточнення у власний медіатекст та виправити помилки (за потреби); підтримує обговорення власного</p>	<p>Самостійно планує роботу щодо створення та презентації медіатекст та діє за цим планом; самостійно створює та презентує медіатекст під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує засоби й оцінює відповідність форми та змісту медіатексту; аргументує вибір засобів; здатний/здатна самостійно аналізувати власний медіатекст та його коригувати та уточнювати (за потреби); підтримує обговорення власного медіатексту під час презентації, не відхиляється від</p>

	формально здійснює презентацію медіатексту.	медіатексту, ситуативно реагує на коментарі під час презентації.	медіатексту під час презентацію; не відхиляється від теми.	теми; відстоює власну позицію під час дискусії.
Діалог				
	Висловлює доброзичливо ставлення до думок інших (поділяє їх повністю чи частково дотримується правил літературної вимови у власному висловлюванні; створює власний діалог на основі почутого/ побаченого.	Вступає і підтримує діалог на теми, пов'язані з важливими життєвими ситуаціями; наводить аргументи на захист власної думки та ілюструє її прикладами; ініціює дискусію, висловлюючи власні погляди і слухаючи інших; будує зв'язні висловлювання (розповідь, опис, міркування, есе, діалог) в усній у якому йдеться тільки про фактичний зміст, дотримується правил культури спілкування.	Висловлює доброзичливо своє ставлення до думок інших (поділяє їх повністю, частково чи аргументовано відхиляє), з увагою сприймає усні репліки діалогу, перепитує, уточнює з огляду на ситуацію спілкування; застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей.	Складає діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, уміння чітко формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію. Обговорює усне повідомлення в парі або групі для пошуку додаткових аргументів або спростування наведених, ініціює дискусію, висловлюючи власні погляди і слухаючи інших.
Усний твір				
	Будує окремі фрагменти змісту, що не утворюють зв'язний текст виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількарядового їх пояснення учителем.	Знаходить інформацію у запропонованих джерелах; перетворює почуту/ побачену/ прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю) / текстову за зразками/ за допомогою вчителя; коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади; перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує правильність/ неправильність результату.	Вправно будує речення, зважаючи на мету висловлювання; поширює речення різними членами відповідно до комунікативної стратегії; удосконалює свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності розпізнає уривок із власного тексту серед запропонованих уривків.	Вправно будує текст. Визначає фактичний зміст, тему, основну думку, пояснює причиново-наслідкові зв'язки, уточнює інформацію, розгорнуто розкриває тему, використовуючі різноманітні мовні засоби.
Письмовий твір				
	Створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючись норм літературної мови, користується орфографічним словником; визначає утруднення / помилки, долає виявлене утруднення/ виправляє	Створює самостійне письмове висловлення (розповідь, опис, міркування) на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, при ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо зважаючи на мету та адресата; оформлює власне висловлення зрозуміло, дотримуючись норм літературної мови, за потреби	Будує зв'язні висловлювання (розповідь, опис, міркування, есе, діалог) в усній і письмовій формах, володіє монологічною та діалогічною формами мовлення дотримується правил культури спілкування створює тексти зі щоденного життя (запрошення, оголошення, афіші тощо) з	Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; розгорнуто розкриває тему, використовуючі різноманітні мовні засоби; дотримується граматичних і орфографічних норм, перевіряє і

		помилки з допомогою вчителя/однокласників.	звертається до словників пише розбірливо, дотримується граматичних і орфографічних норм, перевіряє і редагує написане.	дотриманням типових ознак жанру створює художні тексти (загадки, лічилки, невеликі казки, байки, вірші тощо).	редагує написане.
Українська мова Пункт 2	Пише розбірливо, дотримується граматичних і орфографічних норм, перевіряє і редагує написане	Створює письмові висловлювання			
		Перетворює усну інформацію в іншу форму представлення (асоціативні схеми, таблиці) за шаблоном, потребує детального кількарядового пояснення; припускається помилок під час відтворення почутої інформації; відчуває труднощі у визначенні помилок, навіть після допомоги вчителя; не може співвіднести структуру схеми, таблиці з почутою інформацією.	Перетворює усну інформацію в іншу форму представлення (асоціативні схеми, таблиці) за інструкцією, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює почуту інформацію, іноді з допомогою вчителя; здатний/здатна внести уточнення до власних робіт після допомоги вчителя; визначає структуру таблиці, асоціативної схеми з допомогою вчителя.	Самостійно перетворює усну інформацію в іншу форму представлення (асоціативна схема, таблиця) з незначною допомогою вчителя; частково аналізує, класифікує, узагальнює усну інформацію; ілюструє окремими прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна внести уточнення до власних робіт, їх коригування (за потреби); цілісно сприймає почуту інформацію; створює асоціативну схему, таблицю на основі засвоєних зразків.	Перетворює усну інформацію в іншу форму представлення (асоціативна схема, таблиця) під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує, класифікує, узагальнює інформацію; ілюструє прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна до самостійного аналізу власних робіт, їх коригування та уточнення (за потреби); цілісно сприймає почуту інформацію; здатний/здатна запропонувати власну структуру асоціативної схеми, таблиці.
		Пише в темпі, що дозволяє виконання завдання лише фрагментарно; не може виконати виконанням завдання, навіть з допомогою вчителя; припускається помилок під час відтворення інформації, отриманої з різних джерел; відчуває труднощі з коригуванням власного запису, навіть після допомоги вчителя; не завжди визначає, наскільки завершений власний запис.	Пише в уповільненому або прискореному темпі, який негативно впливає на якість виконання завдання; пише, виконуючи завдання, у разі труднощів звертається до допомогою; відчуває труднощі із співвідношенням власної думки та поставленим завданням; відтворює інформацію з різних джерел, іноді з допомогою вчителя; здатний/здатна внести коректні уточнення і зробити виправлення помилок після допомоги вчителя; використовує скорочення слів, складні для подальшого тлумачення.	Пише, свідомо враховуючи час на виконання завдань щодо запису власної думки та інформації з різних джерел; самостійно виконує завдання з незначною допомогою вчителя; самостійно відтворюють інформацію з різних джерел; висловлюють власні думки, може наводити окремі приклади на їх підтвердження; здатний/здатна внести уточнення, виправити помилки в письмовій роботі самостійно; регулює темп письма, іноді з допомогою вчителя; доречно використовує прийняті скорочення слів для фіксації інформації з різних джерел або власної думки.	Пише у власному темпі, свідомо враховуючи час на виконання завдань щодо запису власної думки та інформації з різних джерел; самостійно виконує завдання під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує, класифікує, узагальнює інформацію з різних джерел; аргументує прикладами власні думки; здатний/здатна до самостійного аналізу власних письмових робіт, їх коригування та уточнення (за потреби); регулює темп письма; користуються різними засобами візуалізації (емотикони, піктограми, схеми, таблиці тощо), доречно використовує прийняті скорочення слів для фіксації інформації з різних джерел або власної думки.

		<i>Знаходить і виправляє орфографічні помилки</i>			
		Робить ситуативні виправлення, може правильний запис виправляти на неправильний; не сприймає пояснень вчителя щодо пошуку помилок; не дає пояснень зробленим виправленням; має труднощі з пошуком неправильних записів, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі з розпізнанням правильно і неправильно написаних слів.	Визначає окремі найбільш уживані орфограми; визначає помилки, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; пояснює орфограму, відтворюючи правило, після підказок учителя; здатний/здатна зробити виправлення орфографічних помилок після допомоги вчителя; розпізнає наявність орфограми у слові, але для її виправлення потребує допомоги вчителя.	Визначає усі наявні орфографічні помилки, але піддає сумніву правильність і завершеність своєї роботи; самостійно виконує роботу з незначною допомогою вчителя; може надати пояснення власного вибору написання слів, аргументує, наводячи окремі приклади; здатний/здатна внести уточнення, виправити помилки в письмовій роботі самостійно, звертаючись до орфографічного словника або інших довідників; уточнює хід своїх міркувань щодо перевірки орфограм у вчителя.	Визначає усі наявні орфографічні помилки; учень/учениця діє самостійно; учень/учениця може надати пояснення власного вибору написання слів, аргументує, наводячи приклади; здатний/здатна до самостійного аналізу письмової роботи, її коригування та уточнення; здатний/здатна надавати допомогу іншим щодо визначення орфограм.
		<i>Аналізує та редагує власне письмове висловлювання</i>			
		Здійснює ситуативне редагування тексту, може правильний запис виправляти на неправильний; не використовує надану вчителем інструкцію щодо редагування тексту; не розуміє завдань редагування тексту; має труднощі з удосконаленням тексту, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі з розпізнаванням елементів тексту, що потребують редагування.	Здійснює часткове редагування тексту за інструкцією; здійснює редагування тексту за планом (інструкцією), що надав учитель; співвідносить внесені правки з планом/інструкцією; удосконалює текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного після допомоги вчителя; розпізнає елементи тексту, які потребують редагування, але має труднощі з прийняттям рішення.	Здійснює відповідне редагування тексту за наданою інструкцією з незначною допомогою учителя; аналізує текст відповідно до мети спілкування, аргументує окремі уточнення в тексті; удосконалює текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного, користуючись словниками та іншими довідниками; учень/учениця розпізнає елементи тексту, що потребують редагування, але сумніваються в окремих рішеннях.	Демонструє уміння здійснювати редагування тексту з огляду на ситуацію; самостійно здійснює редагування тексту під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує текст відповідно до мети спілкування, аргументує потребу уточнень у тексті; удосконалює текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного; учень/учениця може надати допомогу іншим у з'ясуванні мети тексту, його відповідності до неї та грамотності.
<i>Українська мова</i> <i>Пункт 3</i>	Досліджує мовні одиниці та явища, використовує їх для	З допомогою вчителя визначає на основі пропонованих варіантів для чого, кому і як (звук, словесні засоби) подана усна інформація; потребує детального кількарядового їх	Визначає на основі пропонованих варіантів для чого, кому і як (звук, словесні засоби) подана усна інформація, у разі утруднення звертається до вчителя за допомогою; обговорює цілі, основні ідеї та	З незначною допомогою вчителя визначає для чого, кому і як (звук, словесні засоби) подана усна інформація; частково аналізує, класифікує, узагальнює; обговорює цілі, основні ідеї та	Самостійно (під опосередкованим керівництвом вчителя) визначає для чого, кому і як (звук, словесні засоби) подана усна інформація; аналізує, класифікує, узагальнює; обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації,

	вдосконалення мовлення	<p>пояснення; припускається помилок під час визначення цілі, ідеї та окремих деталей усної інформації; не завжди може самостійно визначити помилки, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі у співвіднесенні цілі, ідеї та деталі почутої інформації.</p>	<p>окремі деталі, відтворюючи почуту інформацію; здатний/здатна внести уточнення до власних відповідей після допомоги вчителя; не завжди визначає роль окремих деталей усної інформації.</p>	<p>окремі деталі усної інформації, аргументуючи окремими прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна самостійно внести уточнення до власних відповідей; враховує прихований зміст під час визначення цілі, основних ідей усної інформації у співпраці з учителем.</p>	<p>аргументуючи прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна до самостійного аналізу власних відповідей, їх коригування та уточнення (за потреби); враховує прихований зміст під час визначення цілі, основних ідей усної інформації.</p>
		<p>Створює усне висловлювання за зразком (шаблон з опорними словами); відчуває труднощі з використанням шаблону, навіть за умови детального пояснення вчителя; не завжди використовує поширені словесні та несловесні засоби щодо певної комунікативної ситуації; відчуває труднощі з виправленням помилок та внесенням коректних уточнень у власне висловлювання, навіть після допомоги вчителя; не завжди розпізнає комунікативну ситуацію.</p>	<p>Створює висловлювання, використовуючи словесні (зокрема художні) та несловесні засоби за аналогією; діє за алгоритмом, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою пояснює використання окремих поширених словесних та несловесних засобів щодо певної комунікативної ситуації; здатний/здатна внести коректні уточнення у власне висловлювання та виправити помилки після допомоги вчителя; не завжди добирає засоби для вираження задуму змісту висловлювання; використовує частовживану лексику.</p>	<p>Учень/учениця з незначною допомогою вчителя створює висловлювання, використовуючи доречні словесні (зокрема художні) та несловесні засоби; частково аналізує й оцінює відповідність словесних та несловесних засобів та змісту висловлювання; аргументує вибір окремих мовних засобів щодо певної комунікативної ситуації; здатний/здатна самостійно внести уточнення до власного висловлювання, коригувати його; проявляє фантазію, спирається на власний досвід з використання мовних засобів під час створення власного висловлювання.</p>	<p>Учень/учениця самостійно створює висловлювання, використовуючи доречні словесні (зокрема художні) та несловесні засоби; аналізує й оцінює відповідність словесних та несловесних засобів та змісту висловлювання; аргументує вибір мовних засобів щодо певної комунікативної ситуації; здатний/здатна самостійно аналізувати засоби побудови власного висловлювання, коригувати та уточнювати (за потреби); проявляє фантазію, спирається на власний досвід, експериментує з мовними засобами під час створення власного висловлювання, надаючи йому індивідуальних рис.</p>
	<i>Досліджує власне індивідуальне мовлення</i>				
	<p>Відтворює лексичне значення слів та фразеологізмів за тлумачним словником з допомогою вчителя; припускається помилок під час відтворення значення загальноживаних слів та</p>	<p>Тлумачить лексичне значення відомих слів та фразеологізмів, на основі інформації отриманої із словника, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; знає та розуміє значення загальноживаних слів та</p>	<p>Тлумачить лексичне значення слова, фразеологізму; самостійно тлумачить значення слів з урахуванням контексту, будови слова з незначною допомогою вчителя; аналізує значення слів, фразеологізму з урахуванням</p>	<p>Тлумачить лексичне значення слів, фразеологізмів; самостійно тлумачить значення слів з урахуванням контексту, будови слова; аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова; класифікує, узагальнює; встановлює причинно-</p>	

	<p>фразеологізмів; не завжди розуміє лексичне значення слова, фразеологізму, наданого у словнику; має труднощі з розпізнанням лексичного значення слова та опису функцій, зовнішніх ознак того, що називає це слово.</p>	<p>фразеологізмів; визначає лексичне значення слова, фразеологізму за словниками; розпізнає відомі та невідомі за лексичним значенням слова.</p>	<p>контексту, будови слова; аргументує окремими прикладами власні відповіді, судження; перевіряє власне розуміння значення слова або фразеологізму за словниками, уточнює його (за потреби); пропонує кілька варіантів значення слова, фразеологізму, орієнтуючись на власний активний словник (у разі обмеженості контексту або труднощів у визначенні будови слова).</p>	<p>наслідкові зв'язки; аргументує прикладами власні відповіді, судження; перевіряє власне розуміння значення слова, фразеологізму за словниками, уточнює його (за потреби); прогнозує, пропонує кілька варіантів значення слова або фразеологізму, орієнтуючись на власний активний та пасивний словник (у разі обмеженості контексту або труднощів у визначенні будови слова).</p>
	<p>Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси за умов наявності шаблону; з допомогою вчителя створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси за шаблоном; потребує детального кількарязового їх пояснення; припускається помилок під час створення простої мовної гри за шаблоном; не завжди самостійно визначає помилки, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі з розумінням суті мовної гри.</p>	<p>Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси за аналогією; створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси за аналогією, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює прийом створення простої мовної гри; здатний/здатна зробити уточнення у власній роботі після допомоги вчителя; відчуває труднощі з добором відповідного мовного матеріалу для створення гри; використовує частовживану лексику.</p>	<p>Експериментує зі звуками, словами, фразами з метою створення мовних ігор; самостійно створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси з незначною допомогою вчителя; створює мовну гру, застосовуючи раніше вивчені прийоми; здатний/здатна внести уточнення, виправити помилки у продукті власної творчості (за потреби); проявляє фантазію, пропонує декілька однотипних варіантів, спирається на власний досвід під час створення мовних ігор.</p>	<p>Експериментує зі звуками, словами, фразами з метою створення мовних ігор; самостійно створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує, класифікує, узагальнює; створює мовну гру; здатний/здатна до самостійного аналізу продукту власної творчості, його коригування та уточнення (за потреби); проявляє фантазію, пропонує декілька різнопланових варіантів, спирається на власний досвід під час створення мовних ігор.</p>
Робота з мовними одиницями				
	<p>Визначає й аналізує мовні одиниці і мовні явища, використовує їх для вдосконалення мовлення; виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількарязового пояснення учителем, коментує окремі операції.</p>	<p>Утворює в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови; будує речення, зважаючи на мету висловлювання; поширює речення різними членами відповідно до комунікативної стратегії; виокремлює характерні риси свого мовлення, спостерігає за їх</p>	<p>.З'ясовує будову слова; утворює нові слова, пояснює роль закінчень, значення префіксів і суфіксів для правильного вживання слів усно та на письмі; перевіряє орфограми доречним способом (за орфографічним словником; зміною форми слова або добором споріднених слів, за правилом) у процесі письма та пояснює свій</p>	<p>Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин</p>

			впливом на співрозмовників; співвідносить результат виконання завдання із зразком.	вибір; удосконалює свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності.	мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання.
<i>Літературне читання</i> <i>Пункт 4</i>	Визначає фактичний зміст, тему, основну думку, пояснює причиново наслідкові зв'язки сприйнятого на слух висловлення, уточнює інформацію, ставить доцільні запитання	<i>Сприймає, аналізує, інтерпретує та оцінює текст</i>			
		Співставляє прослухані повідомлення на основі шаблону з опорними словами; висловлюється, орієнтуючись на опорні слова; припускається помилок під час виконання завдань за шаблоном; не завжди може самостійно визначити помилки, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі в словесному оформленні емоційної реакції на прослухане.	Співставляє прослухані повідомлення за формою та змістом за наданою інструкцією; висловлюється, орієнтуючись на надану інструкцію, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст почутого; здатний/здатна уточнювати власне висловлювання після допомоги вчителя; відчуває труднощі у визначенні позиції співрозмовника, не проявляє гнучкості в діалозі.	Співставляє прослухані повідомлення за формою та змістом; самостійно висловлює власне ставлення до прослуханого повідомлення з незначною допомогою вчителя; частково аналізує зміст та форму усного повідомлення, класифікує, узагальнює інформацію; наводить окремі аргументи щодо власних думок, використовуючи інформацію з усного повідомлення; здатний/здатна уточнювати власне висловлювання; у співпраці з учителем визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує.	Співставляє прослухані повідомлення за формою та змістом; самостійно висловлює власне ставлення до прослуханого повідомлення; аналізує зміст та форму усного повідомлення, класифікує, узагальнює інформацію; наводить аргументи щодо власних думок, використовуючи інформацію з усного повідомлення, власний досвід та інші джерела; здатний/здатна до самостійного аналізу помилок у висловлюванні щодо власного ставлення до усного повідомлення; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує.
		Розуміє фрагменти тексту, прочитаного вголос або мовчки (окремі речення, слова тощо); ситуативно виконує елементарні завдання на розуміння прочитаного; припускається помилок під час відтворення змісту прочитаного; не завжди може коригувати власне розуміння, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі із зіставленням прочитаного і зрозумілого.	Розуміє текст (художній, медіатекст тощо), прочитаний вголос або мовчки, у загальних рисах, не зважає на деталі; виконує завдання на загальне розуміння прочитаного тексту з незначною допомогою вчителя; відтворюють зміст прочитаного в загальних рисах (відповідь на запитання: хто? що? де? коли?); здатний/здатна поглибити власне розуміння прочитаного після допомоги вчителя; відчуває труднощі у співвіднесенні засобів візуалізації зі словесною частиною тексту.	Розуміє текст (художній, інформаційний) прочитаний вголос або мовчки; самостійно виконує завдання на розуміння прочитаного тексту з незначною допомогою вчителя; частково аналізує зміст прочитаного тексту; аргументує власну думку окремими прикладами з прочитаного тексту; здатний/здатна до самостійного аналізу помилок у процесі читання (пропущені слова, наголос, все, що призводить до неправильного сприймання тексту); тлумачить інформацію, подану в тексті засобами візуалізації (емотикони, піктограми, схеми,	Розуміє текст (художній, інформаційний) прочитаний вголос або мовчки; самостійно виконує завдання на розуміння прочитаного тексту; аналізує, класифікує, узагальнює зміст прочитаного тексту; аргументує власну думку прикладами з прочитаного тексту; здатний/здатна до самостійного аналізу помилок в процесі читання (пропущені слова, наголос, все, що призводить до неправильного сприймання тексту) та визначає чинники, що вплинули на допущення помилок; регулює темп читання; тлумачить інформацію, подану в

				таблиці, ілюстрації тощо) у співпраці з учителем.	тексті засобами візуалізації (емотикони, піктограми, схеми, таблиці, ілюстрації тощо).
		Демонструє розуміння прочитаного, частково відтворюючи інформацію з нього; ситуативно робить висновки з допомогою вчителя; припускається помилок під час відтворення змісту прочитаного; відчуває труднощі з самостійним визначенням помилок, навіть після допомоги вчителя; не завжди може розрізнити відтворення змісту прочитаного та висновки з прочитаного.	Демонструє розуміння тексту, формулюючи прямі висновки на основі інструкції, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст прочитаного здатний/здатна внести уточнення у власні висновки щодо прочитаного тексту після допомоги вчителя; відчуває труднощі в розрізненні суті власних висновків з висновками, які є в тексті.	Демонструє розуміння тексту, формулюючи прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті, але здатний/здатна піддавати сумніву окремі факти, наявні в тексті; самостійно формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті, уточнює факти і судження з незначною допомогою вчителя; аналізує, класифікує, пов'язує елементи інформації в цілісну картину, аргументуючи власну думку окремими прикладами з прочитаного тексту; здатний/здатна внести уточнення у власні висновки щодо прочитаного тексту (елементи інформації, факти і судження); у разі сумнівів щодо правдивості або неправдивості фактів визначає у співпраці з учителем джерела, за якими можна перевірити інформацію.	Демонструє розуміння тексту, формулюючи висновки на основі інформації (явної та прихованої), виявленої в тексті; самостійно формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті, розрізняє факти і судження; аналізує, класифікує, пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти, аргументуючи власну думку прикладами з прочитаного тексту; здатний/здатна до самостійного аналізу помилок у власних висновках щодо прочитаного тексту (елементи інформації, факти і судження); у разі сумнівів щодо правдивості або неправдивості фактів визначає джерела, за якими можна перевірити інформацію.
		Аудіювання			
		Виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількарядового їх пояснення учителем коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонуванних запитань; співвідносить результат виконання завдання із зразком	Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності; відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою. знаходить інформацію у запропонованих джерелах.	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; самостійно виправляє помилки.	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності співвідносить результати виконання завдань з припущеннями, робить висновки про досягнення результатів; обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати.
<i>Літературне читання</i>	Володіє повноцінною	Відтворює інформацію (фрагментарно), отриману з обкладинки, ілюстрації та	Будує текст, відтворюючи інформацію, отриману з обкладинки, ілюстрації та анотації;	Враховує інформацію на обкладинці (автора, заголовок тощо), ілюстрації та анотацію під	Враховує інформацію на обкладинці (автора, заголовок тощо), ілюстрації та анотацію під

<i>Пункт 5</i>	навичкою читання вголос і мовчки	анотації з допомогою вчителя; відчуває труднощі з розпізнанням елементів книжки; не завжди може внести уточнення у власну відповідь, навіть після допомоги вчителя; не завжди встановлює зв'язки між отриманою інформацією (заголовок – анотація, заголовок – ілюстрація тощо).	прогнозує зміст книжки/твору/уривку з допомогою вчителя; розпізнає елементи книжки, словесну та несловесну інформацію в тексті; здатний/здатна внести уточнення у власну розповідь щодо прогнозування дитячої книжки / твору/уривку після допомоги вчителя; здатний/здатна пропонувати ймовірний варіант змісту дитячої книжки / твору/уривку в умовах обмеженості інформації (відсутні ілюстрації, анотація тощо) у співпраці з учителем.	час прогнозування змісту дитячої книжки / окремого твору або його уривку; самостійно прогнозує зміст книжки/твору/уривку з незначною допомогою вчителя; під час прогнозування змісту книги/твору/уривку пов'язує елементи інформації в цілісну картину; наводить окремі приклади на підтвердження власної думки; здатний/здатна внести уточнення у власну розповідь щодо прогнозування дитячої книжки / твору/уривку; здатний/здатна пропонувати декілька ймовірних варіантів змісту дитячої книжки / твору/уривку в умовах обмеженості інформації (відсутні ілюстрації, анотація тощо) у співпраці з учителем.	час прогнозування змісту дитячої книжки / окремого твору або його уривку; самостійно прогнозує зміст книжки/твору/уривку під опосередкованим керівництвом учителя; під час прогнозування змісту книги/твору/уривку пов'язує елементи інформації в цілісну картину; аргументує прикладами власну думку; здатний/здатна до дотримання взаємозв'язку між власним прогнозуванням та елементами дитячої книжки / твору/уривку; здатний/здатна пропонувати декілька ймовірних варіантів змісту дитячої книжки / твору/уривку в умовах обмеженості інформації (відсутні ілюстрації, анотація тощо).
		<i>Читання вголос</i>			
		Учень/учениця коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо) констатує за підказкою правильність/неправильність результату.	Учень/учениця називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, угруповує об'єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу; коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо).	Учень/учениця називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів; угруповує об'єкти; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; ілюструє розуміння прикладами.	Учень/учениця коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонованих запитань; співвідносить результат виконання завдання із зразком; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань, і пропонує відповіді на них.
		<i>Читання мовчки</i>			
Називає окремі ознаки об'єктів; відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок ; утруднюється пояснити зв'язок подій у тексті.	Відповіді на запитання свідчать про неповне розуміння фактичного змісту твору. перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком.	Виявляє достатнє розуміння фактичного змісту тексту пояснює способи виконання навчальних дій; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань.	У повному обсязі поглиблено усвідомлює фактичний зміст та основний смисл різних за ступенем творів; робить висновок про досягнення результатів; обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати.		
<i>Літературне</i>	Аналізує	Погоджується або не	Висловлює власну думку,	Співставляє прослухані	Співставляє прослухані

<p>читання</p> <p>Пункт 6</p>	<p>прочитаний текст, висловлює й обґрунтовує власне ставлення щодо прочитаного, формулює висновки</p>	<p>погоджується з висловленими поглядами інших осіб; копіює чуже висловлювання; висловлюється з допомогою вчителя; припускається помилок під час копіювання чужого висловлювання; не завжди може самостійно визначити помилки, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі у створенні власного висловлювання.</p>	<p>вибираючи з декількох, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст почутого; здатний/здатна уточнювати власне висловлювання після допомоги вчителя; відчуває труднощі в розрізненні власної думки та думки іншої особи.</p>	<p>повідомлення з власним досвідом та думками інших осіб; висловлюється з незначною допомогою вчителя; частково аналізує, класифікує, узагальнює; наводить окремі аргументи щодо власних думок, використовуючи інформацію з усного повідомлення, власний досвід та думки інших осіб; здатний/здатна уточнювати власне висловлювання; дотримується найважливіших правил літературної вимови; у співпраці з учителем визначає доцільність висловлення власних поглядів в певній комунікативній ситуації.</p>	<p>повідомлення з власним досвідом та думками інших осіб; самостійно висловлюється; аналізує, класифікує, узагальнює; наводить аргументи щодо власних думок, використовуючи інформацію з усного повідомлення, власний досвід та думки інших осіб; здатний/здатна до самостійного аналізу власного висловлювання; дотримується найважливіших правил літературної вимови; висловлює власні погляди з огляду на доцільність у певній комунікативній ситуації.</p>
		<p>Розрізняє персонажів, розуміє текст/медіатекст фрагментарно; описує емоційний стан персонажів на основі шаблону з опорними словами, потребує детального кількарядового пояснення; припускається помилок під час опису емоційного стану персонажів; не завжди коригує власне розуміння, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі у співвіднесенні художніх засобів та емоційного стану персонажів.</p>	<p>Розуміє текст/медіатекст (прочитаний/побачений/почутий) у загальних рисах, не зважає на деталі; розрізняє персонажів та зв'язки між ними на основі наданої інструкції або плану; описує емоційний стан персонажів на основі наданої інструкції або плану, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст прочитаного/побаченого/почутого, описуючи емоційний стан персонажів у загальних рисах; здатний/здатна поглибити власне розуміння емоційного стану персонажів після допомоги вчителя; використовує поширені (частовживані) художні засоби для опису емоційного стану</p>	<p>Розрізняє персонажів та зв'язки між ними; тлумачить художні засоби та визначає їхню роль у тексті/медіатексті для відображенні емоційного стану персонажа. самостійно описує емоційний стан персонажів з незначною допомогою учителя; частково аналізує, класифікує, узагальнює зміст тексту/медіатексту; встановлює причинно-наслідкові зв'язки в тексті; аргументує власну думку окремими прикладами з тексту/медіатексту; здатний/здатна нести уточнення в розуміння прочитаного/прослуханого/переглянутого (пропущені художні деталі, що призводить до неправильного сприймання тексту/медіатексту);</p>	<p>Розрізняє персонажів та зв'язки між ними; тлумачить художні засоби та визначає їхню роль у тексті/медіатексті для відображенні емоційного стану персонажа; самостійно описує емоційний стан персонажів під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує, класифікує, узагальнює зміст прочитаного тексту; встановлює причинно-наслідкові зв'язки в тексті; аргументує власну думку прикладами з тексту/медіатексту; здатний/здатна до самостійного аналізу помилок у процесі читання/слухання/перегляду (пропущені художні деталі, що призводить до неправильного сприймання тексту/медіатексту) та визначає чинники, що вплинули на</p>

		персонажа, але не завжди доречно.	доцільно використовує поширені (частовживані) художні засоби для опису емоційного стану персонажа.	допущення помилок; доцільно використовує власні художні засоби для опису емоційного стану персонажа.
	Співставляє прочитані/прослухані/переглянуті твори, літературних персонажів, об'єкти мистецтва і навколишнього світу на основі шаблону з опорними словами; висловлюється, орієнтуючись на опорні слова; припускається помилок під час виконання завдань за шаблоном; не завжди самостійно визначає помилки, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі у словесному оформленні емоційної реакції на прочитане/прослухане/побачене.	Співставляє прочитані/прослухані/переглянуті твори, літературних персонажів, об'єкти мистецтва і навколишнього світу за наданою інструкцією; висловлюється, орієнтуючись на надану інструкцію або план, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст прочитаного/побаченого/почутого; здатний/здатна уточнювати власне висловлювання після допомоги вчителя; відчуває труднощі з розрізненням власних ставлень та змісту (опису) прочитаного/прослуханого/побаченого.	Співставляє прочитані/прослухані/переглянуті твори, літературних персонажів, об'єкти мистецтва і навколишнього світу за формою та змістом; висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу з незначною допомогою вчителя; частково аналізує, класифікує, узагальнює прочитані/прослухані/переглянуті твори, літературних персонажів, об'єкти мистецтва і навколишнього світу; наводить окремі аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; здатний/здатна уточнювати висловлювання щодо власного ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу; доцільно використовує поширені (часто вживані) художні засоби.	Співставляє прочитані/прослухані/переглянуті твори, літературних персонажів, об'єкти мистецтва і навколишнього світу за формою та змістом; висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу; аналізує, класифікує, узагальнює прочитані/прослухані/переглянуті твори, літературних персонажів, об'єкти мистецтва і навколишнього світу; наводить аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; здатний/здатна до самостійного аналізу помилок у висловлюванні щодо власного ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу; збагачує власне мовлення доречними художніми засобами.
	Перетворює інформацію з тексту в іншу форму представлення (план, таблиця, модель) за шаблоном, потребує детального кількарядового пояснення; припускається помилок під час відтворення інформації з тексту; не може самостійно	Перетворює інформацію з тексту в іншу форму представлення (план, таблиця, модель) за інструкцією, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює інформацію з тексту, іноді з допомогою вчителя; здатний/здатна внести уточнення до власних робіт після допомоги вчителя; відчуває труднощі у	Перетворює інформацію з тексту в іншу форму представлення (план, таблиця, модель) із незначною допомогою вчителя; частково аналізує, класифікує, узагальнює інформацію з тексту; аргументує окремими прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна внести уточнення до власних робіт, їх коригування (за потреби);	Перетворює інформацію з тексту в іншу форму представлення (план, таблиця, модель) під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує, класифікує, узагальнює інформацію з тексту; аргументує прикладами власні відповіді, судження; здатний/здатна до самостійного аналізу власних робіт, їх коригування та уточнення (за

		визначити помилки, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі у співвіднесенні словесної та візуальної складових тексту.	співвідношенні словесної та візуальної складових тексту.	сприймає словесну та візуальну складові тексту як цілісність.	потреби); сприймає словесну та візуальну складові тексту як цілісність; здатний/здатна запропонувати власну структуру плану, таблиці, моделі.
		Змінює зміст прочитаного на основі запропонованого шаблону; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання щодо зміни змісту прочитаного, потребує детального кількарядового їх пояснення; припускається помилок під час відтворення змісту прочитаного тексту; не може самостійно визначити помилки, навіть після допомоги вчителя; відчуває труднощі з визначенням цілісності створеного тексту.	Фрагментарно змінює зміст прочитаного, створюючи текст з іншим змістом; фрагментарно змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст прочитаного тексту; здатний/здатна зробити уточнення у власній роботі після допомоги вчителя; використовує стандартні рішення, відомі словесні та несловесні засоби під час створення власного тексту.	Експериментує з прочитаним, створюючи текст з іншим змістом; самостійно змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації з незначною допомогою вчителя; аналізує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; створює художній твір; здатний/здатна внести уточнення до продукту власної творчості (за потреби); використовує стандартні рішення, спирається на власний досвід, використовує відомі словесні та несловесні засоби під час створення художнього твору.	Експериментує з прочитаним, створюючи текст з іншим змістом; самостійно змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації під опосередкованим керівництвом учителя; аналізує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; створює художній твір; здатний/здатна до самостійного аналізу продукту власної творчості, його коригування та уточнення (за потреби); проявляє фантазію, спирається на власний досвід, експериментує зі словесними та несловесними засобами під час створення художнього твору, надаючи йому індивідуальних рис.
		Пояснює фрагменти прочитаного / побаченого / почутого медіатексту; ситуативно виконує елементарні завдання на розуміння медіатексту; припускається помилок під час відтворення змісту прочитаного / побаченого / почутого медіатексту; відчуває труднощі з коригуванням власного розуміння медіатексту, навіть після допомоги вчителя;	Пояснює зміст медіатексту (прочитаного / побаченого / почутого), визначаючи мету та адресата, а також роль форми медіатексту за інструкцією; виконує завдання на розуміння медіатексту, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст прочитаного / побаченого / почутого в загальних рисах, іноді з допомогою вчителя; здатний/здатна поглибити власне розуміння прочитаного / побаченого / почутого після	Пояснює зміст медіатексту (прочитаного / побаченого / почутого), визначаючи мету та адресата, а також роль форми медіатексту; самостійно виконує завдання на розуміння медіатексту з незначною допомогою вчителя; частково аналізує медіатекст; аргументує власну думку окремими прикладами з медіатексту (прочитаного / побаченого / почутого); здатний/здатна до самостійного аналізу помилок у сприйнятті	Пояснює зміст медіатексту (прочитаного / побаченого / почутого), визначаючи мету та адресата, а також роль форми медіатексту; самостійно виконує завдання на розуміння медіатексту; аналізує, класифікує, узагальнює інформацію з медіатексту; аргументує власну думку прикладами з медіатексту (прочитаного / побаченого / почутого); здатний/здатна до самостійного аналізу помилок у сприйнятті медіатексту та визначає

		відчуває труднощі із співставленням прочитаного/побаченого/почутого і зрозумілого.	допомоги вчителя; відчуває труднощі у визначенні ролі засобів візуалізації, звукових ефектів тощо для сприйняття медіатексту.	медіатексту; тлумачить інформацію, подану в медіатексті, засобами візуалізації або звуковими ефектами у співпраці з учителем.	чинники, що вплинули на допущення помилок; тлумачить інформацію, подану в медіатексті засобами візуалізації або звуковими ефектами.
Робота з літературним твором/медіа текстом					
		Відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок ; виконує окремі операції з текстом за допомогою учителя/однокласників; не висловлює свого ставлення до прочитаного/переглянутого/почутого.	Називає істотні ознаки об'єктів відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату; знаходить та зіставляє інформацію у запропонованих джерелах., застосовує засоби художньої виразності у творах різних жанрів.	Застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію; впевнено аналізує та використовує медіа текст для спілкування відповідно до комунікативної мети.	Характеризує об'єкти, визначає їх спільні й відмінні ознаки, властивості; установлює причинно-наслідкові зв'язки між об'єктами; класифікує об'єкти; має уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Інтерпретує, аналізує, створює прості медіа продукти.
<i>Літературне читання</i> <i>Пункт 7</i>	Визначає фактичний зміст, тему, основну думку, пояснює причинно-наслідкові зв'язки сприйнятого на слух висловлення, уточнює інформацію, ставить доцільні запитання	Переказує зміст почутого на основі плану, піктограм, опорних слів тощо за умови детального кількарядового пояснення вчителя; припускається помилок під час відтворення змісту почутого; відчуває труднощі у визначенні помилок, навіть після допомоги вчителя; не може визначити цілісність власного переказу.	Переказує, відтворюючи зміст почутого відповідно до мети завдання, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; відтворює зміст почутого, іноді з допомогою вчителя; здатний/здатна зробити уточнення у власний переказ після допомоги вчителя; не завжди може використати способи фіксації виокремленої інформації.	З незначною допомогою вчителя переказує, передаючи зміст почутого своїми словами, враховує мету завдання; аналізує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; здатний/здатна внести уточнення до власного переказу (за потреби); спирається на власний досвід використання способів фіксації виокремленої інформації.	Самостійно переказує, передаючи зміст почутого своїми словами, враховує мету завдання; аналізує, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, узагальнює; здатний/здатна до самостійного аналізу власного переказу, його коригування та уточнення (за потреби); залежно від мети завдання обирає або комбінує способи фіксації виокремленої, почутої інформації.
		Усний переказ			
		Будує окремі мовні одиниці, знаходить інформацію у запропонованому джерелі за наданим орієнтиром (малюнком ключовим словом, порядковим номером речення тощо); відтворює частини почутої/побаченої/ прочитаної інформації усно/за допомогою малюнка; обирає вербальні та	Обирає допоміжні матеріали, будує зв'язне висловлювання з пропусками суттєвих фрагментів змісту. коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади; перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує правильність /неправильність	Називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів; угруповує об'єкти; установлює причинно-наслідкові зв'язки між об'єктами; визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх.	На основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями. Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел для створення власного висловлювання з конкретною метою.

		невербальні засоби передачі інформації.	результату.		
		<i>Письмовий переказ</i>			
		Розпізнає і називає об'єкти, про які йдеться в завданнях, за наданими орієнтирами; називає окремі ознаки об'єктів; відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок ; констатує за підказкою правильність/неправильність результату.	Визначає об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; для досягнення результату потребує уточнень завдання; називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, угрупує об'єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу з учителем/однокласниками відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату.	Переказує письмово текст розповідного змісту з елементами опису або міркування, висловлює своє ставлення до того, про що пише. Записує свою думку про предмет висловлення; формулює запитання та відповіді під час письмового спілкування оформлює власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби звертається до словників.	Досліджує мовні одиниці та явища, використовує їх для вдосконалення мовлення, будує зв'язні висловлювання письмовій формі; переказує усно і письмово прочитаний/прослуханий твір з дотриманням логіки викладу та з творчим доповненням.

Загальні критерії оцінювання учнів початкової школи з навчальних предметів математичної освітньої галузі

Характеристика результатів навчання					
Розділ у свідоцтві досягнень	Результат навчання у свідоцтві досягнень	Рівні			
		Початковий	Середній	Достатній	Високий
		<p>Учень/учениця: розпізнає, називає, розрізняє математичні об'єкти, подані в готовому вигляді (дії, правила, окремі геометричні форми в довкіллі), об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули, математичні операції, моделі задач); виконує елементарні математичні операції після детального кількарязового їх пояснення вчителем на рівні копіювання зразка виконання та за допомогою вчителя; констатує за підказкою правильність/неправильність результату</p>	<p>Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: розрізняє окремі об'єкти вивчення (математичні поняття за їх ознаками, формули, математичні операції, моделі задач); виконує найпростіші математичні операції на рівні копіювання зразка виконання після детального кількарязового їх пояснення вчителем; відтворює навчальну інформацію у засвоєній послідовності, за допомоги вчителя формулює правила, закони й залежності, ілюструє їх прикладами; частково коментує способи виконання математичних операцій.</p>	<p>Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: виділяє суттєві ознаки математичних понять, ілюструє їх прикладами, формулює прості висновки; застосовує знання й уміння під час виконання математичних завдань за знайомим алгоритмом; частково або детально пояснює свої дії; самостійно виконує математичні операції; усвідомлено відтворює навчальний зміст, ілюструє відповіді прикладами з реального життя; виконує завдання, які потребують значної самостійності; виправляє помилки, на які вказує вчитель.</p>	<p>Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивнотворчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: вільно володіє програмовим матеріалом, демонструє гнучкі знання, виявляє системність знань і способів математичної діяльності; встановлює міжпонятійні зв'язки, комбінує елементи навчальної інформації і способи діяльності для одержання іншого шляху виконання математичних завдань, використовує набутий досвід у змінених навчальних умовах і життєвих ситуаціях; аналізує способи виконання математичних операцій, будує алгоритми виконання математичних завдань; демонструє нестандартний підхід до розв'язування навчальних і практично зорієнтованих задач; знаходить і виправляє власні помилки, володіє навичками самоконтролю, об'єктивно оцінює свою роботу.</p>
<i>Математика Пункт 1</i>	Читає, записує, утворює, порівнює числа,	Встановлює кількість об'єктів, позначає результат лічби числом, порівнює числа			
		Знає необхідні математичні символи для позначення, порівняння та упорядкування результатів лічби об'єктів.	Порівнює числа в зазначених межах та упорядковує їх.	Використовує відповідні математичні символи для представлення життєвої ситуації.	Робить необхідні узагальнення, опираючись на дії з доволі великою кількістю об'єктів.

визначає розрядний склад числа	Нумерація чисел			
	<p>Знає назви перших двох класів (одиниці і десятки) та розуміє їх значення. Знає розряди числа (одиниці, десятки) та може їх назвати, але не може прочитати багатоцифрові числа без допомоги вчителя та розбиття на класи. Записує багатоцифрові числа з опорою на розрядну таблицю та допомогу вчителя. Виконує прості операції заміни багатоцифрового числа сумою розрядних доданків. Плує позиції цифр при записі багатоцифрових чисел, плується при їх порівнянні.</p>	<p>Знає назви вивчених класів та розуміє їх значення. Розуміє вивчені класи як одиниці лічби та використовує їх для позначення числа. Виконує лічбу в межах програми та розуміє, як утворюється число з різних лічбових одиниць. Читає та записує багатоцифрові числа з опорою на таблицю розрядів. Утворює багатоцифрові числа за підказкою вчителя або на основі аналогічного завдання. Визначає склад числа за розрядами (одиниці, десятки, сотні) та називає кожний розряд числа. Виправляє помилки після звертання уваги на запис багатоцифрових чисел, порівнює їх без аргументованого пояснення.</p>	<p>Використовує знання про назви класів та розрядів для правильного позначення числа. Лічить сотнями, тисячами тощо в межах програми. Визначає склад числа за розрядами (одиниці, десятки, сотні тисяч) та за класами (клас одиниць, клас тисяч). Вміє визначити скільки усього в числі одиниць, сотень тощо з використанням підказок або повторення. Застосовує розуміння позицій цифр у числі для лічби розрядними одиницями. Переважно безпомилково записує й називає багатоцифрові числа, порівнює їх з достатнім поясненням.</p>	<p>Застосовує гнучкий підхід до розуміння і використання нумерації чисел, включаючи великі числа та десяткові розряди. Здатний до самостійного аналізу та порівняння чисел за їх складом, класами та розрядами, може виконувати складні операції з числами, наприклад, розкладання числа на розрядні доданки з використанням різних стратегій. Використовує нумерацію чисел для розв'язання складних математичних задач, наприклад, обчислення суми, різниці або добутку чисел. Застосовує знання про нумерацію чисел у реальних ситуаціях, наприклад, при описі вартості товарів або вимірюванні відстаней. Визначає загальну кількість одиниць в певному розряді числа будь-якого класу з високою точністю та без помилок. Виявляє творчість у використанні нумерації чисел, наприклад, шляхом створення власних числових систем або вирішення нетрадиційних математичних задач.</p>
	Усні обчислення на основі нумерації багатоцифрових чисел			
<p>Не розуміє сутність усних прийомів обчислень на основі знань про нумерацію чисел та не виконує їх.</p>	<p>Розуміє сутність порозрядного додавання та віднімання багатоцифрових чисел, але іноді плує розряди. Виконує ділення та множення круглих багатоцифрових чисел. Допускає помилки, скорочуючи нулі.</p>	<p>Розуміє спосіб порозрядного додавання та віднімання багатоцифрових чисел та додавання та віднімання числа 1 на основі нумерації. Виконує ділення та множення круглих багатоцифрових чисел. Іноді може припуститися помилку при скороченні нулів, але швидко знаходить помилки та виправляє їх.</p>	<p>Розуміє сутність порозрядного додавання багатоцифрових чисел та користується ним при виконанні практичних завдань. Чітко розуміє способи утворення попереднього та наступного числа. Виконує порозрядне додавання та віднімання. Всіє множити та ділити круглі числа на одноцифрові способом укрупнення розрядів, не плується з нулями.</p>	

<p><i>Математика</i> <i>Пункт 2</i></p>	<p>Володіє навичками додавання і віднімання, множення і ділення чисел</p>	<i>Здійснює обчислення усно та письмово</i>			
		<p>Повідомляє результат усних обчислень. Переписує даний математичний вираз, формулу, виконує однокрокові дії з числами, найпростішими математичними виразами; впізнає окремі математичні об'єкти і пояснює свій вибір, порівнює дані або словесно описані математичні об'єкти за їх суттєвими властивостями; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання.</p>	<p>Учень (учениця) ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій прикладами із пояснень вчителя або підручника; розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням. Записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки, розуміє й використовує відомі способи обчислень.</p>	<p>Учень (учениця) вільно володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; виправляє допущені помилки; повністю аргументує обґрунтування математичних тверджень; розв'язує завдання з достатнім поясненням. Записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки, виконує базові арифметичні операції із використанням зручних для оперування чисел.</p>	<p>Знання, вміння й навички учня (учениці) повністю відповідають вимогам програми, вміє доводити передбачені програмою математичні твердження з повним обґрунтуванням; правильно висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними, виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язування математичної проблеми; вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання; здатний(а) до розв'язування нестандартних задач і вправ.</p>
		<i>Дії першого ступеня письмово</i>			
<p>Не вміє письмово додавати та віднімати багатоцифрові числа. Плутається у записі чисел, змішує розряди та цифри. Не коментує свої дії під час виконання обчислень. Не перевіряє правильність виконання арифметичних дій. Потребує значної допомоги та підказок для виконання обчислень.</p>	<p>Вміє письмово додавати та віднімати багатоцифрові числа з деякими помилками. Потребує допомоги вчителя для правильного запису та розміщення чисел під час виконання обчислень. Використовує коментування деяких дій під час виконання обчислень, але потребує нагадування вчителя щодо необхідності цього кроку. Перевіряє правильність виконання арифметичних дій, але може потребувати підтримки вчителя для виявлення та коригування помилок. Потребує підтримки вчителя для вирішення складніших арифметичних задач та</p>	<p>Вміє письмово додавати та віднімати багатоцифрові числа з незначними труднощами. Зазвичай правильно записує та розміщує числа під час виконання обчислень, але може допускати деякі помилки. Використовує коментування деяких дій під час виконання обчислень, але може потребувати нагадування щодо необхідності цього кроку. Самостійно перевіряє правильність виконання арифметичних дій та виявляє незначні помилки, але може потребувати підтримки вчителя для коригування їх. Демонструє самостійність у вирішенні арифметичних задач та розумінні алгоритмів обчислень, але може потребувати допомоги</p>	<p>Впевнено письмово додає та віднімає багатоцифрові числа з мінімальними труднощами. Правильно записує та розміщує числа під час виконання обчислень без помилок. Використовує коментування дій під час виконання обчислень і демонструє розуміння їх необхідності. Самостійно перевіряє правильність виконання арифметичних дій та виявляє і коригує незначні помилки. Проявляє самостійність у вирішенні складніших арифметичних задач та розумінні алгоритмів обчислень, знаходить нестандартні шляхи розв'язання задач та запитує додаткову інформацію для їх розв'язання.</p>		

			розуміння алгоритмів обчислень.	вчителя при зустрічі зі складнішими випадками.	
		Дії другого ступеня письмово			
		Має обмежене розуміння множення та ділення багатоцифрових чисел у межах мільйона і потребує значної допомоги вчителя. Потребує пояснень щодо основних правил множення і ділення, наприклад, збільшення або зменшення розряду при множенні на 10 або діленні на 10. Не вміє самостійно виконувати письмове множення багатоцифрового числа на одноцифрове або письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове без значної допомоги вчителя. Має труднощі з розміщенням чисел під час виконання обчислень, може допускати багато помилок. Не виявляє самостійно правильність виконання арифметичних дій та потребує нагадування і корекції вчителя. Потребує вказівок та допомоги вчителя для вирішення складніших арифметичних задач та розуміння алгоритмів обчислень.	Вміє виконувати письмове множення багатоцифрового числа на одноцифрове, письмове ділення багатоцифрового числа на одноцифрове з допомогою алгоритму, але може допускати помилки у розміщенні цифр та обчисленнях, але може потребувати нагадування щодо правильного розміщення цифр та обчислення розрядів. Розуміє та виконує множення та ділення чисел, які містять нуль в середині запису, з використанням правил множення, але може мати труднощі з коректним обчисленням кількості нулів у результуючому числі. Розуміє та виконує ділення з остачею, використовуючи алгоритм ділення, але може потребувати допомоги вчителя для коректного обчислення остачі та зрозуміння її значення.	Застосовує алгоритм письмового множення багатоцифрового числа на одноцифрове, але може допускати деякі помилки при виконанні окремих кроків алгоритму. Застосовує алгоритм письмового ділення багатоцифрового числа на одноцифрове, але може допускати деякі помилки при виконанні окремих кроків алгоритму. Виконує письмове ділення з остачею на одноцифрове число, але може потребувати додаткових пояснень та корекції вчителя для правильного виконання. Передбачає кількість цифр у добутку та частці перед початком виконання обчислень, але може потребувати додаткових розрахунків для точного визначення обчислень, але може потребувати допомоги вчителя для визначення правильних кроків та пояснення їх послідовності. Володіє навичками письмового множення і ділення на одноцифрове число, але може допускати незначні помилки при виконанні обчислень. Виконує ділення з остачею, але може потребувати додаткових пояснень та нагадувань вчителя щодо правильної процедури ділення з остачею.	застосовує алгоритм письмового множення багатоцифрового числа на одноцифрове; застосовує алгоритм письмового ділення багатоцифрового числа на одноцифрове; виконує письмове ділення з остачею на одноцифрове число, перевіряє правильність його виконання; передбачає кількість цифр у добутку, частці до початку виконання обчислень; коментує свої дії під час виконання обчислень; володіє навичками письмового множення і ділення на одноцифрове число; виконує ділення з остачею
<i>Математика</i> <i>Пункт 3</i>	Читає і записує математичні вирази, у	Вирази, рівності, нерівності			
		Розпізнає числові вирази і розуміє, що вони містять числа та математичні операції, такі як додавання,	Обчислює значення числових виразів, але може плутати, що потрібно спочатку виконати операції з дужками, а потім	обчислює значення числових виразів, дотримуючись правил порядку виконання дій; обчислює числові значення	Обчислює значення складних числових виразів, дотримуючись правил порядку виконання дій, включаючи вирази з дужками. Вміє

	тому числі зі змінною, знаходить їх значення; розв'язує рівняння, добирає розв'язок нерівності зі змінною	віднімання, множення та ділення. Розрізняє числа та операції у числових виразах, але не вміє виконувати обчислення. Потребує підтримки та пояснень вчителя при виконанні обчислень числових виразів, не розуміє правила порядку виконання дій. Не вміє виконувати обчислення числових виразів зі змінною, а також знаходити розв'язки нерівностей.	виконувати додавання, віднімання, множення та ділення. Допускається помилок в обчисленнях. Вміє обчислювати значення виразів, які містять змінну (наприклад, букву), при встановленому числовому значенні цієї змінної. Не завжди знаходить розв'язки нерівностей, шляхом випробування різних числових значень і перевірки, чи задовольняють вони нерівність.	виразів зі змінною при заданому її числовому значенні; знаходить деякі розв'язки нерівності способом добору.	використовувати знання про числові вирази для обчислення їх значень при заданому числовому значенні змінної. Знаходить розв'язки простих нерівностей шляхом добору числових значень для змінної та перевірки їх у нерівності. Демонструє творчий підхід до розв'язування задач, застосовуючи техніки та методи, що виходять за межі стандартних підходів. Проявляє інтерес та бажання досліджувати різні варіанти та розв'язки числових виразів та нерівностей, шукаючи нові шляхи та підходи.	
		Рівняння				
		Може розв'язати прості рівняння або робить це за допомогою вчителя. Не вміє і не розуміє, як розв'язати ускладнене рівняння навіть після підказок та допомоги вчителя.	Правильно розв'язує та оформлює прості рівняння, користується правилами на знаходження невідомого компонента або робить це за покроковою інструкцією. Не завжди правильно добирає дію, щоб розв'язати рівняння, у якому один компонент виражений числовим виразом. Після допомоги вчителя може розв'язати спрощене рівняння та правильно виконати перевірку. Не завжди правильно оформлює записи рівняння.	Правильно розв'язує та оформлює прості рівняння, усвідомлено користується правилами на знаходження невідомого компонента. Розв'язує рівняння з однією змінною, де один з компонентів або права частина представлені числовим виразом, але при цьому іноді плутає порядок дій та не завжди правильно визначає дію. Виправляє свої помилки при незначній підказці вчителя. Перевіряє правильність розв'язку рівняння шляхом підстановки знайденого значення в умови рівняння. Правильно оформлює запис рівняння.	Правильно розв'язує та оформлює прості рівняння, усвідомлено користується правилами на знаходження невідомого компонента. Розв'язує рівняння з однією змінною, де один з компонентів або права частина представлені числовим виразом. Вміє застосовувати правила порядку виконання дій при обчисленні числових виразів у рівняннях. При цьому користується правилами знаходження невідомого компонента, вираженого числовим виразом. Перевіряє правильність розв'язку рівняння шляхом підстановки знайденого значення в умови рівняння. Правильно оформлює запис рівняння.	
Розв'язує задачі з використанням різних стратегій						
<i>Математика</i> <i>Пункт 4</i>	Аналізує текст задачі, створює за потреби модель, обґрунтовує	Читає й осмислює висловлювання, запитання, завдання, об'єкти або їх зображення для подальшого формування математичної моделі розв'язання ситуації.	Розуміє зв'язок між контекстом проблемної ситуації й представленням її математичного розв'язання.	Використовує відповідні символи, формули, діаграми і стандартні моделі для розв'язування життєвої ситуації зручним для себе способом.	Пояснює/обґрунтовує/ аргументує обраний спосіб розв'язання життєвої ситуації, висновку чи узагальнення.	

спосіб розв'язування, розв'язує задачу, прогнозує і перевіряє розв'язок	Застосовує математику для розв'язання життєвих ситуацій			
	Читає і осмислює різні за обсягом та складністю фрагменти текстів математичного змісту з метою створення відповідної математичної моделі для розв'язання життєвої ситуації.	Представляє отриманий результат розв'язання проблемної ситуації у вигляді графіків, таблиць, діаграм, рисунків, рівнянь тощо.	Вибудовує план дій (стратегії) з використання математики для розв'язування проблемних ситуацій, що виникають у житті.	Пояснює/обґрунтовує/ аргументує сформульоване припущення.
	Аналізує дані, процес та результат розв'язання навчальних і практичних задач, критично їх оцінює			
	Визначає необхідні дані для розв'язання життєвої ситуації, робить можливі припущення/прогнози.	Розрізняє початкові дані та шукані результати, необхідні для розв'язання проблемної ситуації.	Досліджує різні способи розв'язання проблемної ситуації, визначає найбільш раціональний, робить узагальнення за результатами виконаної роботи.	Обґрунтовує/ аргументує/ оцінює обраний спосіб розв'язання проблемної ситуації; здійснює перевірку правильності розв'язання проблемної ситуації, виявляє та виправляє помилки самостійно або з допомогою вчителя.
	Класифікує, порівнює, узагальнює об'єкти			
	Знає, що існують різні математичні інструменти, що можуть допомогти під час розв'язування проблемної ситуації.	Наводить приклади математичних об'єктів, порівнює, узагальнює і класифікує їх за спільними ознаками.	Використовує різні форми представлення математичних об'єктів.	Пояснює/обґрунтовує/ аргументує задане або сформульоване представлення життєвої ситуації.
	Загальні прийоми розв'язування задач			
Не здійснює аналіз почутої чи прочитаної задачі Виникають труднощі при складанні короткого запису і/або схеми. Не може самостійно скласти усно план розв'язування задачі; Не підбирає різні способи розв'язку задачі та не складає обернені задачі. Труднощі виникають при завданні скласти задачі за виразом, малюнком, схемою, аналогічні до розв'язаної.	Учень може мати труднощі з розумінням змісту задачі або визначенням її типу. Учень може мати труднощі зі складанням усного плану розв'язання задачі та вибором потрібних дій. Не використовує різні форми запису розв'язання, наприклад, пояснення або вирази. Не пише пояснення виконаних дій. Учень може мати труднощі з використанням різних способів розв'язання задачі або виявити обмежену гнучкість у своєму підході.	Учень аналізує зміст задачі та розуміє, що потрібно знайти або зробити. Учень може моделювати описану ситуацію у короткому записі або за допомогою схем. Учень складає усний план розв'язання задачі, хоча можуть бути деякі труднощі у логічному послідовності кроків. Учень використовує різні форми запису розв'язання задачі, такі як дії з поясненням або вирази. Учень може розв'язувати задачі різними способами, але можуть виникати труднощі у виборі	здійснює аналіз змісту задачі; моделює описану в задачі ситуацію у вигляді короткого запису і/або за допомогою схем; складає усно план розв'язування задачі; використовує різні форми запису розв'язання задачі (діями з поясненням, або виразом); розв'язує задачі різними способами; перевіряє правильність розв'язку задачі способом складання і розв'язування обернених задач, іншим способом розв'язування задачі; складає задачі за виразом, малюнком, схемою, аналогічні до розв'язаної.	

			<p>Учень може зіткнутися з труднощами при перевірці правильності свого розв'язку, особливо якщо вона потребує складних математичних обчислень.</p> <p>Учень може зазнавати ускладнень при складанні власних задач, особливо якщо це вимагає творчого мислення та вміння уявляти ситуацію.</p>	<p>найефективнішого способу.</p> <p>Учень перевіряє правильність розв'язку задачі, використовуючи обернені задачі або інші методи перевірки.</p> <p>Учень може складати задачі за виразом, малюнком, схемою або аналогічні до вже розв'язаних задач. Може зустрічати деякі труднощі, але здатний їх подолати з допомогою вчителя або підтримки.</p>	
Задачі на рух					
		<p>Не знає або плутає назви і позначень одиниць швидкості, часу та відстані таких як км/год, м/с, м, год тощо.</p> <p>Не усвідомлено підставляє у формули дані для знаходження швидкості, шляху та часу.</p> <p>Не розуміє, що швидкість, шлях і час взаємопов'язані і використовуються для опису руху тіла.</p> <p>Не може розв'язати прості задачі на рух тіла з відомими значеннями швидкості, шляху або часу.</p> <p>Постійно звертається за допомогою до вчителя для роз'яснення і вирішення задач, але навіть після допомоги не може виконати подібне завдання.</p>	<p>Має початкове розуміння, що швидкість, шлях і час є взаємопов'язаними величинами, що характеризують рух тіла.</p> <p>Розпізнає назви одиниць швидкості, такі як км/год, км/хв, м/с, м/год, м/хв, м/с, але ще не використовує їх активно в обчисленнях.</p> <p>Знає формули для знаходження відстані (шляху), швидкості, часу, але використовує їх з помилками у простих задачах на рух. Потребує значної допомоги вчителя при розв'язуванні задач на рух. Виконує завдання репродуктивного характеру, повторюючи дії за вказівкою вчителя без значних змін чи самостійних висновків.</p> <p>Допускає помилки та неточності під час обчислень швидкості, шляху або часу, які потребують поправок та пояснень вчителя.</p> <p>Можливі помилки у записі відповідей з використанням неправильних позначень.</p>	<p>Розуміє, що швидкість, шлях і час є взаємопов'язаними величинами, що характеризують рух тіла.</p> <p>Використовує правильні позначення для цих одиниць під час обчислень та запису задач на рух. Називає правильно назви одиниць швидкості, такі як км/год, км/хв, км/с, м/год, м/хв, м/с, але іноді потрібна допомога вчителя, щоб правильно назвати одиниці вимірювання.</p> <p>Вміє використовувати формули для знаходження відстані (шляху), швидкості, часу у задачах, пов'язаних з рухом тіл та знає де можна знайти ці формули і підставити відомі числові дані з умови задачі. Може виникати деяка кількість незначних помилок у використанні формул та обчисленнях швидкості, шляху або часу. Потребує додаткового контролю та уважності при виконанні обчислень для уникнення помилок при розв'язанні ускладнених задач на рух.</p>	<p>Розуміє, що швидкість, шлях і час є взаємопов'язаними величинами, що характеризують рух тіла.</p> <p>Вміє використовувати правильні позначення для цих одиниць при обчисленнях та записі задач на рух</p> <p>Називає одиниці швидкості, такі як км/год, км/хв, км/с, м/год, м/хв, м/с.</p> <p>Вміє використовувати формули для знаходження відстані (шляху), швидкості, часу у задачах, пов'язаних з рухом тіл.</p> <p>Здатний правильно підставляти відомі значення швидкості та одну з величин (час або шлях) в формулу, щоб знайти невідому величину.</p> <p>Розв'язує складені задачі на рух двома способами</p> <p>Може скласти вираз до задачі</p> <p>Правильно зображує схему чи короткий запис до задачі</p> <p>Вміє розв'язувати ускладнені задачі на неодноразовий рух, рух в одному напрямку та ін.</p>

<i>Задачі на знаходження четвертого пропорційного</i>			
<p>Учень має труднощі з розпізнаванням задач, які вимагають знаходження четвертого пропорційного та не відрізняє від інших типів задач.</p> <p>Учень має обмежену здатність виділяти групи взаємопов'язаних величин у задачі та встановлювати залежність між ними.</p> <p>Учень має труднощі зі складанням короткого запису задачі у вигляді таблиці або інших візуальних засобів для кращого уявлення про величини та їх залежність.</p> <p>Учень має труднощі у розв'язуванні задач на пропорційне ділення різних типів та часто робить помилки у виборі відповідного підходу та обчисленнях.</p> <p>Учень потребує підтримки та додаткового пояснення з боку вчителя для перевірки свого розв'язку та виявлення помилок.</p>	<p>Учень впізнає задачі, які потребують знаходження четвертого пропорційного, та розрізняє їх від інших типів задач за допомогою вчителя.</p> <p>Учень може виділити групи взаємопов'язаних величин у задачі, але може мати певні складності у встановленні залежності між ними.</p> <p>Учень використовує короткий запис задачі у вигляді таблиці або інших візуальних засобів, але може мати проблеми з правильним представленням та організацією даних та вносить їх за допомогою підказок.</p> <p>Учень розв'язує задачі на пропорційне ділення різних типів, але може робити помилки у виборі відповідного підходу та обчисленнях.</p> <p>Учень, в разі потреби, перевіряє свій розв'язок, але може мати труднощі у самостійному виявленні помилок та їх виправленні.</p>	<p>Учень розпізнає задачі, які потребують знаходження четвертого пропорційного, та може виділити групи взаємопов'язаних величин у задачі за незначної підказки вчителя чи питань</p> <p>Учень встановлює залежність між величинами, аналізуючи умову задачі та виділяючи однакову величину.</p> <p>Учень складає короткий запис задачі у вигляді таблиці для кращого уявлення про величини та їх залежність та за допомогою вчителя вносить числові дані.</p> <p>Учень використовує два способи розв'язку, але потребує підказки вчителя, щоб зорієнтуватися.</p> <p>В цілому хід розв'язання обирає правильний, але може допустити помилку в обчисленнях.</p>	<p>Учень «впізнає» задачі задачу на знаходження четвертого пропорційного та виділяє групи взаємопов'язаних величин у задачі, встановлюючи залежність між ними.</p> <p>Уміє розв'язувати задачі на знаходження четвертого пропорційного способом знаходження однакової величини (1 спосіб): аналізуючи умову задачі, виділяти однакову величину; складати короткий запис задачі у вигляді таблиці; під час проведення пошуку розв'язування задачі усвідомлювати, що для відповіді на запитання задачі треба знайти значення однакової величини, про яке можна дізнатися за даними числовими значеннями двох величин стосовно іншого випадку.</p> <p>Використовує на практиці для її розв'язку « спосіб відношень» (2 спосіб), коли не можна розв'язати способом знаходження значення однакової (сталої) величини, тому що не можна виконати ділення націло даних числових значень.</p> <p>За можливості, користується на практиці двома способами, щоб перевірити правильність розв'язку.</p> <p>Вміє розв'язувати задачі на пропорційне ділення різних типів.</p>
<i>Задачі на знаходження невідомого за двома різницями</i>			
<p>Дитина може мати значні труднощі з розумінням істотних ознак таких задач та не може встановлювати залежності між величинами.</p> <p>Не розуміє, які величини пов'язані між собою та яка з</p>	<p>Учень має загальне уявлення про задачі на знаходження невідомих за двома різницями, але може плутатись та не розуміти повністю їх істотні ознаки.</p> <p>Учень може мати труднощі у</p>	<p>Учень розуміє істотні ознаки задач на знаходження невідомих за двома різницями, включаючи пропорційні величини, два випадки, однакову величину для обох випадків, дані числові значення та різницю для однієї з величин.</p>	<p>Знає істотні ознаки задач на знаходження невідомих за двома різницями</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) три пропорційні величини; 2) два випадки; 3) одна з величин є однаковою для обох випадків;

		<p>них потрібна для пошуку відповіді.</p> <p>Не розуміє алгоритм розв'язання задачі та не знає кроків, які потрібно виконати для знаходження невідомих величин.</p> <p>Потребує багаторазової практики та візуалізації для закріплення основних понять та процедур, пов'язаних із задачами на знаходження невідомих за двома різницями.</p>	<p>встановленні залежностей між величинами та виокремленні однакової величини у задачі.</p> <p>Учень може робити помилки у вносі даних у короткий запис задачі та у використанні числових значень для розв'язання задачі.</p> <p>Учень володіє алгоритмом розв'язання задачі, але може плутатись та робити помилки під час його застосування та потребує додаткової допомоги та пояснень для правильного розв'язання.</p> <p>Учень потребує більшої практики та повторення, щоб усвідомити та запам'ятати алгоритм розв'язання задач на знаходження невідомих за двома різницями.</p> <p>Учень може відчувати складність у перевірці правильності свого розв'язку та у розумінні обернених задач на знаходження двох різниць.</p>	<p>Учень володіє алгоритмом розв'язання задачі та розуміє, що потрібно знайти невідому величину, використовуючи інформацію про дві різниці.</p> <p>Учень вміє правильно вносити дані у короткий запис задачі та шукати значення однакової величини.</p> <p>Учень може визначити, яку операцію (додавання, віднімання, множення або ділення) потрібно використовувати для знаходження невідомої величини на основі заданих різниць. Може перевірити правильність своєї відповіді, підставляючи знайдене значення невідомої величини в задачу та переконуючись, що різниці збігаються з вихідними даними або склавши обернену задачу до даної.</p> <p>Може робити незначні труднощі та робити деякі помилки, наприклад, у встановленні залежностей між величинами або в виборі правильної операції для розв'язання задачі. Потребує додаткової практики та пояснень для усунення труднощів та зменшення кількості помилок у розв'язку задач.</p>	<p>4) стосовно однієї величини дано два числові значення для обох випадків;</p> <p>5) стосовно іншої величини два числові значення є шуканими, але дано їх різницю.</p> <p>Знає алгоритм розв'язання задачі та розуміє, що в задачі потрібно знайти невідому величину, використовуючи інформацію про дві різниці.</p> <p>Правильно вносить дані у короткий запис та шукає значення однакової величини.</p> <p>Учень вміє визначити, яку операцію (додавання, віднімання, множення або ділення) потрібно використовувати для знаходження невідомої величини на основі заданих різниць.</p> <p>Може перевірити правильність своєї відповіді, підставляючи знайдене значення невідомої величини в задачу та переконуючись, що різниці збігаються з вихідними даними або склавши обернену задачу до даної.</p>
Задачі на подвійне зведення до одиниці					
		<p>Учень має значні труднощі у розпізнаванні та розумінні ознак задач цього типу.</p> <p>Зустрічає великі труднощі у застосуванні способів розв'язання задач цього типу.</p> <p>Може не розуміти, як правильно використовувати надані дані та операції.</p> <p>Має обмежене розуміння того, що задача передбачає</p>	<p>Розпізнає істотні ознаки задач цього типу, але може відчувати труднощі в точному виділенні розумінні величин, залежностей та подібностей між ними. Правильно використовує один спосіб розв'язання задач цього типу, але можуть виникати певні затруднення в його застосуванні у складних</p>	<p>Учень розпізнає істотні ознаки задач цього типу, зокрема наявність чотирьох величин: кількість, час, загальне значення для даної кількості та часу, а також величини, що поєднують їх - подвійної одиниці.</p> <p>Володіє двома способами розв'язку задач цього типу і розуміє їх принципи.</p> <p>Здатний правильно підставляти</p>	<p>Здійснює аналіз задачі, виділяючи істотні ознаки задач цього типу: чотири величини: кількість, час та загальне значення для даної кількості та часу, а також величину, яка поєднує усі ці величини – подвійну одиницю;</p> <p>дано загальне значення для кількості та часу/значення подвійної одиниці³) шуканим є значення подвійної одиниці/загальне значення для</p>

	<p>знаходження величини однієї одиниці за допомогою ділення та наданої інформації про кількість або час. Не впевнений у правильності вибору операції та неправильно виконує обчислення. Зустрічає значні труднощі у встановленні зв'язку між різними величинами. Часто допускає помилки в обчисленнях через низьку впевненість у правильності вибору операції та неправильне виконання обчислень. Не може самостійно перевірити свої розв'язки та не розуміє значення оберненої задачі для перевірки результатів. Потребує значної підтримки, додаткових пояснень та вправ для подолання труднощів.</p>	<p>ситуаціях. Здатний встановлювати зв'язок між різними величинами, але можуть виникати певні труднощі в аналізі та інтерпретації умови задачі. При виконанні обчислень можуть допускати помилки через недостатню впевненість у правильності вибору операції або неправильне виконання обчислень. Здатний перевіряти свої розв'язки, але можуть виникати труднощі у знаходженні та використанні оберненої задачі для перевірки результатів. Потребує практики та додаткової підтримки для подолання труднощів та покращення розуміння алгоритму дії над цим типом задач.</p>	<p>дані про кількість або час у формулу ділення та виконувати обчислення без помилок або з незначними помилками в обчисленнях. Потребує певного рівня практики та повторення для стабільного розуміння та застосування алгоритму розв'язання задач на знаходження величини подвійної одиниці за кількістю та часом.</p>	<p>кількості та часу. Знає два способи розв'язку задач даного типу. Учень розуміє, що в задачі потрібно знайти величину однієї одиниці, використовуючи дію ділення та надані дані про кількість або час. Учень може визначити, що для знаходження величини однієї одиниці потрібно використати операцію ділення. Учень вміє використовувати дані про кількість або час, які надані в задачі, і правильно підставляти їх в формулу ділення. Учень вміє виконати обчислення без помилок. Учень може використовувати отриману величину однієї одиниці для відповіді на запитання задачі або для знаходження величини однієї одиниці для іншого числового значення кількості або часу.</p>
Задачі на спільну роботу				
	<p>Учень має труднощі у визначенні істотних ознак задач на спільну роботу, і може не розуміти, які величини та залежності є важливими для розв'язання задачі. Не має знань про формули та методи обчислення продуктивності виконавців і спільної продуктивності. Відчуває значні труднощі у виконанні обчислень та може допускати помилки. Потребує підтримки та детального пояснення кроків розв'язання задачі.</p>	<p>Учень розпізнає істотні ознаки задач на спільну роботу, включаючи три пропорційні величини (загальний виробіток, продуктивність праці, час роботи) та три випадки (робота першого виконавця, робота другого виконавця, спільна робота двох виконавців). Застосовує формули для обчислення продуктивності виконавців та спільної продуктивності, спираючись на короткий запис, але сам плутається при внесення</p>	<p>Учень розпізнає істотні ознаки задач на спільну роботу, включаючи три пропорційні величини (загальний виробіток, продуктивність праці, час роботи) та три випадки (робота першого виконавця, робота другого виконавця, спільна робота двох виконавців). Використовує правильні формули для обчислення продуктивності виконавців та спільної продуктивності. Розуміє, що продуктивність виконавця обчислюється як величина роботи, виконаної за певний час.</p>	<p>Учень вміє визначати істотні ознаки задач на спільну роботу: 1) три пропорційні величини: загальний виробіток, продуктивність праці, час роботи; 2) три випадки: перший стосується роботи першого виконавця, другий — роботи другого виконавця, третій — спільної роботи двох виконавців; 3) для двох випадків дано значення загального виробітку і часу роботи; 4) для іншого випадку дано лише одне числове значення (або загального виробітку, або часу роботи), а інше є шуканим. Розуміє, що продуктивність виконавця обчислюється як величина роботи,</p>

		<p>Не вміє перевіряти правильність своїх відповідей та аналізувати результати.</p>	<p>даних у таблицю. При обчисленнях можуть виникати плутанина та незрозумілість, і учень не завжди впевнений у правильності своїх дій. Може допускати помилки у підстановці значень та використанні формул, що призводить до неточних відповідей. Відчуває потребу в додатковій перевірці правильності обчислень та переконання в правильності своїх відповідей.</p>	<p>Вміє застосовувати формули для обчислення продуктивності виконавця та спільної продуктивності в різних випадках, коли дано значення загального виробітку та часу роботи або лише одне числове значення. Відповідає на запитання задачі, використовуючи знайдені значення продуктивності та відповідні одиниці вимірювання. При цьому потребує допомоги вчителя та не впевнений у своїх діях. Може допускати помилки в обчисленнях, які не впливають на алгоритм розв'язку та розуміння сутності задачі.</p>	<p>виконаної протягом певного часу. Використовує правильну формулу для визначення продуктивності виконавця (поділ загального виробітку на час роботи). Розуміє, що спільна продуктивність визначається як сума продуктивностей двох виконавців. Використовує правильну формулу для визначення спільної продуктивності (додавання продуктивностей виконавців). Розуміє, що продуктивність виконавця може бути знайдена, віднімаючи продуктивність одного виконавця від спільної продуктивності. Використовує правильну формулу для визначення продуктивності виконавця (віднімання продуктивності виконавця від спільної продуктивності). Коректно та зрозуміло відповідає на запитання задачі, використовуючи знайдені значення продуктивності та використовуючи відповідні одиниці вимірювання. Враховує одиниці вимірювання при відповіді.</p>
Задачі на знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу					
		<p>Учень потребує пояснень та підтримки вчителя для розуміння суті задачі та основного запитання. Не розуміє математичних термінів і плутає чисельник та знаменники. Учень не знає або має обмежені знання про правила знаходження дробу від числа або числа за величиною його дробу або може вивчити їх та не вміти застосувати на практиці. Потребує значної підтримки</p>	<p>Учень виявляє розуміння основного змісту задачі та може визначити, що це задача з дробами. Учень використовує у відповіді математичні терміни, такі як чисельник, знаменник, дріб, для пояснення своїх відповідей та розв'язання задачі. Учень вміє застосовувати базові правила для знаходження дробу від числа або числа за величиною його дробу лише після того, як</p>	<p>Учень розуміє суть задачі та може визначити основні запитання, які необхідно вирішити. Учень використовує правильну термінологію, таку як чисельник, знаменник, дріб, при поясненні своїх відповідей та розв'язання задачі, але допускає деякі неточностей при відповіді. Учень може застосувати правила для знаходження дробу від числа або числа за величиною його дробу, звертаючись до правил та знає, де їх знайти. Учень не завжди може чітко</p>	<p>Розуміє, про що говориться в задачі і які запитання потрібно дати відповідь. Користується правильними термінами, такими, як чисельник, знаменник, дріб, щоб пояснити свої відповіді та розв'язання задачі. Знає, як застосовувати правила, щоб знайти дріб від числа або число за величиною його дробу. Чітко пояснює, яку дію виконує і чому, використовуючи прості слова або малюнки. Може розв'язати задачу за допомогою різних способів</p>

	<p>та пояснень вчителя для кроків розв'язання задачі та перевірки. Учень ще не може створювати власні задачі на знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу.</p>	<p>буде вказано, що потрібно знайти. Може пояснити свої дії та кроки, що він виконує, але потребує підтримки або додаткових пояснень чи запитань вчителя. Не виконує перевірку, бо не розуміє, як це зробити. Може скласти задачі, але тільки за підтримки вчителя та додаткових запитань чи ключових фраз.</p>	<p>пояснити свої дії, як і чому використовує певний підхід або метод розв'язання задачі, але за підтримки вчителя дає правильні відповіді. Може перевірити правильність своїх відповідей, наприклад, шляхом перевірки оберненої задачі або іншими методами. Не завжди може скласти задачу за схемою чи іншим методом візуалізації, але робить це за зразком.</p>	<p>Самостійно перевіряє, чи правильні твої відповіді, наприклад, шляхом перевірки оберненої задачі. Учень може створювати власні задачі на знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу, використовуючи розуміння цього матеріалу. Розуміє, як можна застосувати знання про знаходження дробу від числа та числа за величиною його дробу у повсякденних ситуаціях.</p>
Задачі на обчислення довжини сторони прямокутника за відомим периметром і довжиною однієї з його сторін				
	<p>Учень може мати труднощі у визначенні та уявленні периметра. Учень може плутатися у визначенні та розрізненні сторін прямокутника. Може використовувати конкретні приклади та ілюстрації для пояснення поняття довжини сторін. Учень може мати труднощі з правильним використанням формули або розумінням, які значення підставляти. Вчитель може проводити більше практичних вправ та контролювати правильність застосування формули.</p>	<p>Учень розуміє, що периметр прямокутника - це сума всіх сторін прямокутника, але може мати труднощі у визначенні правильних сторін. При потребі отримує допомогу вчителя у визначенні довжин сторін прямокутника. Розуміє, що довжина - це міра однієї зі сторін прямокутника, про яку йдеться в задачі, але може плутатись зі сторонами. Отримує підказки вчителя для розрізнення довжини і ширини прямокутника. Вміє використовувати формулу для знаходження периметра прямокутника ($P = 2a + 2b$), але може мати труднощі у точному підрахунку. Вміє використовувати відому довжину однієї сторони прямокутника та периметр для знаходження невідомої довжини другої сторони, але може робити помилки у формулі. При обчисленнях</p>	<p>Учень розуміє, що периметр прямокутника - це сума всіх сторін прямокутника. Розуміє, що довжина - це міра однієї зі сторін прямокутника, про яку йдеться в задачі. Вміє використовувати формулу для знаходження периметра прямокутника ($P = 2a + 2b$), де a і b - довжини сторін прямокутника. Вміє використовувати відому довжину однієї сторони прямокутника та периметр для знаходження невідомої довжини другої сторони ($P = 2a + 2b$, де a - відома довжина, b - невідома довжина). Вміє використовувати рівняння для знаходження невідомої довжини сторони прямокутника. Здатний виконувати обчислення з уважністю, але може допускати незначні помилки, такі як помилкові розрахунки або неправильне використання формул. Формулює відповідь на запитання задачі, вказуючи значення невідомої довжини сторони прямокутника. Перевіряє</p>	<p>Розуміє, що периметр - це сума довжин всіх сторін прямокутника. Розуміє, що довжина - це міра однієї зі сторін прямокутника, про яку йде мова в задачі. Вміє використовувати формулу для обчислення периметра прямокутника ($P = 2a + 2b$), де a і b - довжини сторін прямокутника. Вміє використовувати відому довжину однієї сторони прямокутника та периметр для обчислення невідомої довжини другої сторони ($P = 2a + 2b$, де a - відома довжина, b - невідома довжина). Вміє використовувати рівняння для знаходження невідомої величини (у даному випадку, довжини другої сторони прямокутника). Виконує правильні обчислення, включаючи додавання, віднімання та ділення, для знаходження значення невідомої довжини сторони. Формулює відповідь на запитання задачі, вказуючи значення невідомої довжини сторони прямокутника. Перевіряє правильність своєї</p>

		може допускати помилки та плутатися з кроками, але здатний виявити та виправити їх з допомогою вчителя.	правильність своєї відповіді шляхом перевірки відповідності підставлених значень у формулу периметра та перевірки рівності.	відповіді шляхом підстановки значень назад у формулу периметра та перевірки рівності.
Задачі міжпредметного змісту на роботу з даними				
Учень має труднощі зі сприйняттям та розумінням даних, що подані графічним способом, хоча при цьому розуміє, що таблиці та діаграми використовуються для представлення та систематизації даних та вміє читати та розуміти просту інформацію, представлену у таблицях та діаграмах. Вчитель надає конкретні приклади та пояснює, як таблиці та діаграми допомагають у сприйнятті даних.	Учень розуміє, що інформація може бути представлена у таблицях, стовпчикових діаграмах або інших графічних засобах, але може мати труднощі у сприйнятті та аналізі графічних представлень даних. Вміє читати та розуміти інформацію, яка подана у таблицях, стовпчикових діаграмах. При цьому може зробити помилки при інтерпретації даних або пропустити важливу інформацію. Учень вміє використовувати дані з таблиць, стовпчикових діаграм та інших графічних засобів для розв'язування практичних задач. Вчитель надає підтримку та допомагає учневі перенести інформацію з графічних засобів до задачі, самостійно це зробити учень ще не завжди може.	Учень розуміє, що інформація може бути представлена у таблицях, стовпчикових діаграмах або інших графічних засобах та може легко сприймати та розрізняти різні типи графічних представлень даних. Вміє читати та розуміти інформацію, яка подана у таблицях, стовпчикових діаграмах тощо та здатний правильно інтерпретувати дані та зрозуміти основну інформацію, представлену у графічному вигляді. Вміє використовувати дані з таблиць, стовпчикових діаграм та інших графічних засобів для розв'язування практичних задач. Учень вміє правильно формулювати відповіді на запитання задачі, опираючись на дані з таблиць, діаграм тощо та перевіряє правильність своєї відповіді. Здатний коректно використовувати графічні дані для відповіді на запитання та перевіряти правильність своїх відповідей. При цьому робить незначні помилки, але здатний їх виправляти під керівництвом вчителя.	Розуміє, як представлена інформація в таблицях, стовпчикових діаграмах або інших графічних засобах. Розуміє, що таблиці та діаграми використовуються для систематизації та наглядного представлення даних. Вміє читати та розуміти інформацію, представлену в таблицях, стовпчикових діаграмах тощо. Вміє аналізувати дані, знаходити залежності та висновки за допомогою таблиць та діаграм. Вміє використовувати дані з таблиць, стовпчикових діаграм та інших графічних засобів для розв'язування практичних задач. Вміє виділяти необхідну інформацію з таблиці або діаграми для вирішення конкретної задачі. Використовує відповідні математичні операції та обчислення для розв'язування задач, заснованих на таблицях та діаграмах. Вміє проводити порівняння, обчислення або інші операції з використанням представленої інформації. Вміє правильно формулювати відповідь на запитання задачі, опираючись на дані з таблиць, діаграм тощо та перевіряє правильність своєї відповіді.	
Задачі з буквеними даними				
Учень може мати труднощі та потребує допомоги вчителя при роботі із задачами з буквеними	Розуміє, що букви в задачах представляють невідомі величини і використовує їх для позначення невідомих величин	Учень розуміє, що букви в задачах означають невідомі величини і використовує їх для позначення невідомих величин у виразах.	Учень розуміє, що букви в задачах представляють невідомі величини і їх потрібно використовувати для позначення невідомих величин при	

		виразами та не розуміє, як скласти вираз до задачі, в якій числові дані замінені буквеними.	у виразах та рівняннях, але може допускати помилки у виборі правильних буквених позначень або їх використанні. Розуміє залежність між буквеними даними та величинами, які вони позначають, і використовує потрібні математичні операції та алгоритми для розв'язування задач, але може мати труднощі у виборі вірного алгоритму або виконанні правильних кроків розв'язування. Формулює алгебраїчні вирази та рівняння для вирішення задачі з використанням буквених даних, але може допускати помилки у написанні виразів або рівнянь. Не вміє формулювати відповідь на запитання задачі, використовуючи вирази, допускає помилки у підстановці значень або використанні правильної форми відповіді.	Учень усвідомлює зв'язок між буквеними даними та величинами, які вони позначають, і правильно використовує потрібні дії при складанні виразів. Учень формулює відповідь на запитання задачі, використовуючи числові значення або алгебраїчні вирази. Учень перевіряє правильність своєї відповіді, підставляючи числові значення у вирази та перевіряючи рівність. Учень може допускати помилки, але здатний виправляти їх під керівництвом вчителя.	складанні виразів. Враховує зв'язок між буквеними даними та величинами, які вони позначають, при складанні виразів правильно добирає потрібні дії. Формулює відповідь на запитання задачі з використанням числових значень або алгебраїчних виразів та перевіряє правильність своєї відповіді шляхом підстановки числових значень у вирази та перевірки рівності.
Математика Пункт 5	Розпізнає, буде геометричні фігури, конструює об'єкти з геометричних фігур	Розпізнає геометричні фігури			
		Розпізнавання об'єкта вивчення. Знає про різні математичні інструменти, що можуть допомогти при виконанні завдання. Знає про різні математичні інструменти, що можуть допомогти при виконанні завдання.	Репродуктивний підхід. Шукає серед заданих зображень такі фігури складної конфігурації, у яких можна розпізнати відомі геометричні фігури. Шукає серед заданих зображень такі фігури складної конфігурації, у яких можна розпізнати відомі геометричні фігури.	Продуктивний підхід. Використовує відомі математичні інструменти для розпізнавання знайомих геометричних фігур чи їх зображень у фігурах складної конфігурації. Використовує відомі математичні інструменти для розпізнавання знайомих геометричних фігур чи їх зображень у фігурах складної конфігурації.	Продуктивно-творчий підхід. Пояснює/обґрунтовує/ аргументує обраний спосіб математичного розв'язання поставленої проблеми. Пояснює/обґрунтовує/ аргументує обраний спосіб математичного розв'язання поставленої проблеми.
		Будує геометричні фігури, конструює			
		Зображує найпростіші геометричні фігури (малює ескіз). Знає, як створити з	Вміє пояснити процес створення обраної чи заданої конструкції з відомих	Відображає зв'язки між різними частинами конструкції у побудованих фігурах самостійно	Перевіряє та визначає, чи відповідає сконструйована фігура вимогам завдання, використовує набуті

	геометричних фігур обрану конструкцію, дотримуючись інструкції, за допомогою вчителя виконує елементарні завдання з геометричними фігурами.	геометричних фігур, розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням.	або завдяки інформації, отриманої з інструкції, самостійно виконує завдання з геометричними фігурами в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням.	знання і вміння щодо геометричних фігур в незнайомих для нього (неї) ситуаціях, виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язування математичної проблеми.
<i>Працює з таблицями, схемами, графіками, діаграмами</i>				
	Зчитує дані з таблиць, схем, графіків, діаграм.	Представляє дані за допомогою таблиць, схем, графіків та діаграм.	Використовує інформацію, яка представлена в різних формах, для розв'язання проблемних ситуацій.	Досліджує можливі способи розв'язування проблемної ситуації, представленаї в різних формах та вибирає оптимальний.
<i>Многокутники</i>				
	Розуміє та визначає елементи многокутника, такі як сторони, вершини та кути з допомогою підказки або повторення. Потребує допомоги вчителя у визначенні істотних ознак прямокутника, щодо паралельних сторін або рівних кутів.	Розуміє та визначає елементи многокутника: сторони, вершини, кути, діагональ з допомогою підказки або повторення. Називає істотні ознаки прямокутника та квадрата з незначними помилками, може потребувати допомоги або підказки. Зображує прямокутник та квадрат із заданими довжинами сторін на аркуші в клітинку з незначними труднощами та можливою потребою в кількаразовому повторенні.	Розуміє та визначає елементи многокутника: сторони, вершини, кути, діагональ з допомогою підказки або повторення. Називає істотні ознаки прямокутника та квадрата з незначними помилками, може потребувати допомоги або підказки. Зображує прямокутник та квадрат із заданими довжинами сторін на аркуші в клітинку з незначними труднощами та можливою потребою в кількаразовому повторенні.	Досконало розуміє поняття многокутника та його елементів: сторони, вершини та кути. Може показати діагональ чотирикутника. Здатний до самостійного аналізу та класифікації многокутників. Виявляє творчість та оригінальність у побудові прямокутника та квадрата за допомогою креслярських інструментів. Застосовує власну творчу інтерпретацію та підходи до роботи з фігурами.
<i>Об'ємні геометричні тіла</i>				
	Плутає або не знає назви просторових фігур, основу, грані та бічні сторони показує під керівництвом. З підказками знаходить в об'ємних фігурах плоскі геометричні фігури.	Плутає назви просторових фігур та з підказками показує основу, грані та бічні сторони. Не завжди самостійно знаходить в об'ємних фігурах плоскі геометричні фігури.	Вміє знаходити пласкі фігури у геометричних тілах. Відрізняє основу, бічні сторони, грані об'ємних фігур, вміє визначити їх кількість самостійно або з незначною допомогою вчителя.	Знає, з чого складаються та вміє знаходити пласкі фігури у геометричних тілах. Називає та показує основу, бічні сторони, грані об'ємних фігур, вміє визначити їх кількість самостійно.
<i>Коло. Круг</i>				
	Постійно плутає коло та круг та не розуміє різниці між діаметром, радіусом.	Не завжди розрізняє коло та круг. Використовує терміни	Розрізняє коло та круг з незначними помилками. Впевнено використовує терміни	Розрізняє коло та круг без помилок і плутанини. Впевнено використовує терміни

		Не визначає цент кола. Не вміє користуватися циркулем.	"центр", "радіус" та "діаметр" для опису елементів кола та круга, але не вміє правильно позначати їх на кресленнях. Не впевнено користується циркулем.	"центр", "радіус" та "діаметр" для опису елементів кола та круга. Вміє правильно позначати їх на кресленнях. Впевнено користується циркулем.	"центр", "радіус" та "діаметр" для опису елементів кола та круга. Вміє правильно позначати їх на кресленнях. Проявляє творчий підхід та оригінальність у зображенні кола та круга, використовуючи різноманітні методи та підходи. Впевнено користується циркулем.
		Кути			
		Має значні труднощі у розумінні поняття кута. Не наводить самостійно приклади гострих, прямих і тупих кутів. Не може виконати побудову прямого кута на аркуші паперу у клітинку без допомоги. Не розуміє процесу побудови і не виконує правильно кроки.	Учень розуміє поняття кута і може наводити приклади гострих, прямих і тупих кутів. Однак, виникають труднощі при визначенні та розпізнаванні цих кутів у практичних ситуаціях. Вміє будувати прямий кута на аркуші паперу у клітинку.	Вміє визначати та наводити приклади кутів: гострі, прямі, тупі та величини кутів у відношенні до прямого кута. Розуміє та використовує терміни "прямий кут" та "непрямі кути" без помилок. Виконує правильну побудову прямого кута на аркуші паперу у клітинку без значних труднощів.	Вміє визначати та наводити приклади кутів: гострі, прямі, тупі та величини кутів у відношенні до прямого кута. Використовує та пояснює терміни "прямий кут" та "непрямі кути" без помилок. Виконує правильну побудову прямого кута на аркуші паперу у клітинку без труднощів.
<i>Математика</i> <i>Пункт 6</i>	Використовує для вимірювання величин доцільні одиниці вимірювання, оперує величинами, користується приладами для вимірювання	Орієнтується на площині та в просторі			
		Обирає маршрут пересування зі зрозумілої для себе математичної позиції.	Пояснює вибір заданого маршруту пересування.	Представляє в математичній формі життєву ситуацію з орієнтації на площині і в просторі.	Самостійно планує маршрут пересування зі зрозумілої для себе математичної позиції.
		Вимірює величини			
		Виділяє у проблемній ситуації відомі величини, якими потрібно оперувати при виконанні відповідних арифметичних операцій.	Розробляє план дій для математичного розв'язання проблемної ситуації.	Виконує математичні обчислення найбільш зручним для себе способом.	Оцінює обраний спосіб розв'язання проблемної ситуації, робить відповідні висновки.
		Визначає послідовність подій, іноді з допомогою вчителя; не завжди застосовує співвіднесення одиниць вимірювання часу для вирішення проблемних ситуацій.	Визначає послідовність подій, користуючись алгоритмом, наданим учителем; розпізнає проблемну ситуацію, але не може розв'язати, застосовуючи співвіднесення між одиницями вимірювання часу.	Визначає послідовність подій самостійно; застосовує співвіднесення між одиницями вимірювання часу під час розв'язання проблемних ситуацій у співпраці з учителем.	Визначає послідовність подій, їх тривалість та віддаленість від сьогодення; встановлює зв'язки і залежності між подіями; застосовує співвіднесення між одиницями вимірювання часу під час розв'язання проблемних ситуацій, дослідницьких та творчих навчальних завдань.
Одиниці вимірювання					
		Не розуміє, що означають довжина, маса, час та	Учень знає основні одиниці вимірювання довжини, маси,	Знає основні одиниці вимірювання довжини, маси, часу та вартості і їх	Розуміє, які одиниці вимірювання використовуються для довжини,

		<p>вартість. Не знає, що існують різні одиниці вимірювання для довжини, маси, часу та вартості. Не може встановити відповідність між назвами одиниць вимірювання та їх значеннями (наприклад, не розуміє, що см менше за метр). Не виконує жодних операцій з одиницями вимірювання (додавання, віднімання, множення, ділення). Не вміє застосовувати одиниці вимірювання для розв'язування практичних задач.</p>	<p>часу та вартості, але може плутатися між ними час від часу. Він розуміє, що різні одиниці вимірювання представляють різні величини. Вміє перетворювати одиниці вимірювання з більшої на меншу та навпаки, але може допускати деякі помилки або плутатися з правильними співвідношеннями. Може порівнювати іменовані числа, але іноді може допускати помилки або потребує додаткових пояснень. Учень вміє виконувати операції додавання, віднімання, множення і ділення одиниць довжини, маси, вартості та часу на одноцифрові числа, але може допускати деякі помилки або потребує підказки при складніших завданнях.</p>	<p>відповідні скорочені позначення. Розуміє, що різні одиниці вимірювання представляють різні величини. Вміє перетворювати одиниці вимірювання з більшої на меншу і навпаки. Можуть виникати деякі труднощі, які він долає за незначної підказки від вчителя або скориставшись таблицями іменованих чисел. Впевнено порівнює іменовані числа. При труднощах звертається до таблиці іменованих чисел та самостійно продовжує виконання завдання. Вміє виконувати додавання, віднімання, множення і ділення одиниць довжини, маси, вартості та часу на одноцифрові числа. Хоча можуть виникати деякі помилки, може отримати незначну підказку або опиратися на таблиці для вирішення завдань. Вміє застосовувати співвідношення між одиницями вимірювання для розв'язування практично-орієнтованих задач.</p>	<p>маси, часу та вартості (наприклад, мм, см, дм, м, км, г, кг, ц, т, с, хв, год, к., грн). Вміє перетворювати одиниці вимірювання з більшої на меншу та навпаки. Здатний порівнювати іменовані числа Виконує операції додавання, віднімання, множення і ділення одиниць довжини, маси, вартості та часу на одноцифрові числа. .</p>
Площа					
		<p>Має проблеми з розумінням термінів "площа" та "периметр". Не розуміє, що площа вимірює поверхню, а периметр вимірює довжину зовнішнього контуру фігури. Не розрізняє прямокутники та квадрати та не розуміє їх особливостей. Не розуміє, що прямокутник має прямі кути та різні довжини сторін, а квадрат має всі сторони рівної довжини. Не може пов'язати поняття площі та сторони фігур. Не розуміє, як зміна</p>	<p>Учень розуміє поняття площі прямокутника і квадрата як міру поверхні та вміє пояснити його, але плутає терміни або неправильно розуміє, що означає площа. Учень не завжди вміє правильно вибрати формулу або неправильно застосовує її у конкретній задачі, але за підказки вчителя правильно підбирає формули. Учень не завжди вміє знаходити довжину однієї сторони прямокутника, якщо</p>	<p>Учень розуміє, якими одиницями вимірюється площа (мм², см², дм², м², км², а, га) і використовує їх у розв'язанні задач при цьому іноді не правильно вказує одиниці вимірювання та плутає площу з периметром. Знає формули для знаходження площі прямокутника квадрата (площа прямокутника = довжина * ширина, площа квадрата = сторона * сторона) і вміє застосовувати їх для розв'язання практично-орієнтованих задач. Може знаходити довжину однієї сторони прямокутника, якщо</p>	<p>Учень розуміє, якими одиницями вимірюється площа (мм², см², дм², м², км², а, га) і використовує їх у розв'язанні задач. Учень знає формули для знаходження площі прямокутника і квадрата (площа прямокутника = довжина * ширина, площа квадрата = сторона * сторона) і вміє застосовувати їх для розв'язання практично-орієнтованих задач. Учень може знаходити довжину однієї сторони прямокутника, якщо відома площа та інша сторона, застосовуючи відповідну формулу і</p>

	<p>сторони впливає на площу та периметр прямокутника або квадрата. Не розв'язує задачі, де потрібно знайти площу прямокутника, квадрата або визначити сторону. Не застосовує відповідні формули та стратегії розв'язування.</p>	<p>відома площа та інша сторона. Не вміє побудувати логічну послідовність дій для розв'язання складніших задач або затрудняється в аналізі інформації більш складних задач.</p>	<p>відома площа та інша сторона, застосовуючи відповідну формулу математичні операції, але іноді виникають труднощі з визначенням довжини сторони, які він легко долає при незначній допомозі вчителя. Вміє порівнювати площу ділянок прямокутної форми.</p>	<p>математичні операції. Вміє порівнювати площі прямокутників, застосовують формулу для знаходження площі прямокутника та прямокутних ділянок.</p>
Швидкість				
	<p>Учень має труднощі з розумінням поняття швидкості тіла і не може пояснити, що це таке і як воно вимірюється. Учень не знає основних одиниць швидкості і не розуміє, як вони пов'язані з вимірюванням швидкості. Учень не розуміє залежність між швидкістю тіла, часом руху і пройденим шляхом. Він не може застосувати формули для обчислення швидкості, пройденого шляху і часу. Учень не вміє використовувати формули для обчислення швидкості, пройденого шляху і часу при рівномірному прямолінійному русі. Він потребує повторення та багаторазового пояснення формул і їх застосування в простих задачах.</p>	<p>Учень розуміє, що швидкість тіла визначає, як швидко тіло рухається. Він розуміє, що швидкість може бути різною для різних тіл. Плуває основні одиниці швидкості, такі як метр за секунду (м/с) і кілометр за годину (км/год). Не завжди розуміє залежність між швидкістю тіла, часом руху та пройденим шляхом при рівномірному прямолінійному русі. Також можуть виникати труднощі при використанні формул (швидкість = пройдений шлях / час або пройдений шлях = швидкість * час) для обчислення невідомих величин. Не може застосувати співвідношення між швидкістю, часом і пройденим шляхом для розв'язування практичних задач і потребує багаторазового повторення та практики для набуття навичок.</p>	<p>Розуміє, що швидкість тіла визначає, як швидко тіло рухається. Знає, що швидкість може бути різною для різних тіл. Знає основні одиниці швидкості, такі як метр за секунду (м/с) і кілометр за годину (км/год). Хоча можуть виникати деякі труднощі, він здатен визначити відповідну одиницю швидкості для заданого тіла. Розуміє залежність між швидкістю тіла, часом руху та пройденим шляхом при рівномірному прямолінійному русі. Хоча можуть виникати труднощі, він здатен отримати підказку від вчителя або опиратися на попередні приклади, щоб застосувати формули (швидкість = пройдений шлях / час або пройдений шлях = швидкість * час) для обчислення невідомих величин. Вміє використовувати формули для обчислення швидкості, пройденого шляху і часу при рівномірному прямолінійному русі. Хоча можуть виникати незначні труднощі, він здатен вирішувати завдання, опираючись на таблиці іменованих чисел, формули, підказки вчителя або попередні приклади.</p>	<p>Учень знає, що швидкість тіла визначає, як швидко тіло рухається. Він розуміє, що швидкість може бути різною для різних тіл. Учень знає основні одиниці швидкості, такі як метр за секунду (м/с) і кілометр за годину (км/год). Він розуміє, що ці одиниці вимірюють швидкість тіла. Учень розуміє залежність між швидкістю тіла, часом руху та пройденим шляхом при рівномірному прямолінійному русі. Він знає формули для обчислення швидкості (швидкість = пройдений шлях / час) та пройденого шляху (пройдений шлях = швидкість * час). Учень вміє використовувати формули для обчислення швидкості, пройденого шляху і часу при рівномірному прямолінійному русі. Він може застосовувати ці формули до конкретних задач.</p>

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Загальні критерії оцінювання учнів початкової школи з природничої освітньої галузі

Характеристика результатів навчання учнів					
Розділ у свідоцтві досягнень	Результат навчання у свідоцтві досягнень	Рівні			
		Початковий	Середній	Достатній	Високий
		Розпізнає та називає об'єкти і їх ознаки за орієнтирами. Відтворює окремі операції навчальних дій, копіює зразок. Відтворює частину почутої/ побаченої/ прочитаної інформації.	Визначає об'єкти, називає їх істотні ознаки, угруповує їх за даними орієнтирами. Знаходить інформацію у запропонованих джерелах і перетворює почуту/ побачену/ прочитану інформацію у графічну, текстову.	Визначає і самостійно називає об'єкти і їх істотні ознаки, установлює причинно-наслідкові зв'язки між ними. Знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію.	Характеризує визначені об'єкти, класифікує їх. Знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з різних джерел, узагальнює її, прогнозує можливий результат.
<i>ЯДС Пункт 1</i>	Установлює взаємозв'язки між об'єктами неживої і живої природи, розрізняє рукотворні об'єкти, виготовлені з природних і штучних матеріалів	<i>Розуміє взаємозв'язки між об'єктами та явищами природи</i>			
		Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання, потребує детального кількарязового пояснення їх виконання. Встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи з допомогою вчителя.	Учень/учениця буде відповідь у засвоєній послідовності; виконує дії за зразком у подібній ситуації; відповіді доповнює й уточнює за навідними запитаннями вчителя, ілюструє її прикладами з підручника, зошита з друкованою основою, з дидактичних матеріалів; порівнює природні об'єкти не менш, ніж за 2 вказаними ознаками. Розуміє зв'язки між об'єктами і явищами природи після пояснення.	Учень/учениця володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних та частково змінених ситуаціях; може спланувати дії для здійснення пошукової діяльності; знаходить необхідну інформацію в додаткових джерелах інформації; обговорює отриману інформацію, застосовує отримані знання в повсякденній діяльності; здійснює самооцінку власних навчальних досягнень за запропонованим зразком. Робить висновки із спостережень та досліджень у супроводі вчителя щодо зв'язків між об'єктами і явищами природи.	Учень/учениця володіє системою природничих понять у межах, визначених навчальною програмою, встановлює як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміє розпізнавати тіла і явища природи, які охоплюються засвоєними. поняттями різного рівня узагальнення; порівнює природні об'єкти не менш ніж за 3-4 ознаками; відповідь аргументує, використовуючи приклади із життя, опираючись на власний досвід; встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно.
		Встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи з допомогою вчителя.	Розуміє зв'язки між об'єктами і явищами природи після пояснення.	Робить висновки із спостережень та досліджень у супроводі вчителя щодо зв'язків між об'єктами і явищами природи.	Встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно.

		Називає приклади винаходів у повсякденному житті, збереження довкілля.	Розуміє значущість винаходів у повсякденному житті, збереженні довкілля.	Пояснює значущість винаходів у повсякденному житті, збереженні навколишнього світу.	Критично оцінює винаходи з точки зору їх значущості в повсякденному житті, збереженні навколишнього світу.
ЯДС Пункт 2	Описує зміни, які відбуваються в природі, установлює причиново-наслідкові зв'язки між ними	<i>Спостерігає за навколишнім світом, експериментує, моделює</i>			
		Описує зміни, пов'язані з природними явищами та об'єктами в супроводі вчителя, розпізнає навчальні моделі, описує причино-наслідкові зв'язки за навідними запитаннями.	Описує зміни, пов'язані з запропонованими природними явищами та об'єктами за наданим алгоритмом, проводить нескладні досліди з допомогою дорослого; використовує навчальні моделі, описує за схемою причино-наслідкові зв'язки.	Розуміє та пояснює, описує зміни, пов'язані з обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами за загальним планом, проводить нескладні дослідження, створює навчальні моделі, описує самостійно причино-наслідкові зв'язки.	Розуміє та пояснює, описує зміни, пов'язані з обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами; проводить спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі для дослідження явищ або об'єктів, описує причино-наслідкові зв'язки між об'єктами в природі, спираючись на власні компетенції та додаткові джерела.
ЯДС Пункт 3	Обирає обладнання та досліджує об'єкт природи за власно складеним планом, робить висновки і презентує їх	Практичні роботи виконує зі значною допомогою вчителя; спостерігає за дослідженнями, які проводить вчитель, але не може їх пояснити; включається в роботу малої групи співробітництва, але не виявляє ініціативи і виконує роботу лише за зразком	Практичні роботи виконує за зразком або алгоритмом (планом), наданим учителем; за вказівкою визначає та виконує завдання у малій групі співробітництва. Розуміє мету спостереження/дослідження, поставлену вчителем; виконує дії щодо спостереження за запропонованими природними явищами та об'єктами за наданим алгоритмом, проводить нескладні досліди з допомогою дорослого; використовує навчальні моделі.	Самостійні і практичні роботи виконує під опосередкованим керівництвом учителя/ учительки. Називає основні етапи виконання дослідів і практичних робіт та знає основні прилади, їх призначення. Розуміє та пояснює мету спостереження/дослідження, поставлену вчителем, передбачає можливі результати спостережень/досліджень; виконує спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами за загальним планом, проводить нескладні дослідження, створює навчальні моделі.	Визначає мету спостережень/досліджень; визначає послідовність кроків під час спостереження/ експерименту; обирає необхідні умови проведення дослідження; проводить спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі для дослідження явищ або об'єктів, користується найпростішими вимірювальними приладами, застосовує знання для пояснення та оцінки різноманітних процесів і явищ; планує власну навчальну діяльність з предмета.
		Іноді виявляє та розуміє власні помилки у процесі проведення спостереження /дослідження, після допомоги вчителя.	Вносить коректні уточнення у хід проведення спостереження /дослідження, виправляє помилки після допомоги вчителя.	Вносить уточнення, виправляє помилки у процесі проведення спостереження /дослідження самостійно.	Визначає фактори успіху, аналізує помилки, що виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність дій під час дослідження.
		Ситуативно розпізнає проблемну ситуацію в	Розпізнає в навколишньому світі проблемну ситуацію, яка	Складає план роботи для розв'язання проблемної ситуації в	Обґрунтовує способи розв'язання проблем та ситуацій в навколишньому

		навколишньому світі, яка потребує дослідження.	потребує дослідження, але не може сформулювати гіпотезу, не завжди може визначати шляхи розв'язання проблемної ситуації.	навколишньому світі, яка потребує дослідження, висуває гіпотези, розв'язує проблемні ситуації у співпраці з учителем.	світі, використовуючи набуті знання, власний досвід; висуває гіпотези, розв'язує дослідницькі завдання.
<i>ЯДС</i> <i>Пункт 4</i>	Орієнтується на місцевості за об'єктами природи і з допомогою компасу	Називає та демонструє 1-2 способи орієнтування на місцевості лише з підказками, не може пояснити переваги та недоліки різних способів орієнтації в просторі. Не визначає за компасом основні сторони світу. Не визначає, які природні об'єкти можна використати орієнтиром в залежності від наведених учителем прикладів ситуацій. Програмний матеріал за даною темою майже не відтворює.	Називає та демонструє 1-2 способи орієнтування на місцевості, не може пояснити переваги та недоліки різних способів орієнтації в просторі. Компасом користується з підказками визначає основні сторони світу. З підказками визначає, які природні об'єкти можна використати орієнтиром в залежності від наведених учителем прикладів ситуацій. Програмний матеріал за темою відтворює частково.	Називає та демонструє деякі способи орієнтування на місцевості, визначає переваги та недоліки названих. За навідними запитаннями доповнює свою розповідь. Вміє користуватись компасом, визначає основні та проміжні сторони світу. Знаходить природні об'єкти й пояснює доцільність використання їх орієнтиром в залежності від наведених учителем прикладів ситуацій. Демонструє достатню обізнаність програмного матеріалу на дану тему.	Вільно називає та демонструє всі можливі способи орієнтування на місцевості, переваги та недоліки кожного з них. Вправно користується компасом, визначає основні та проміжні сторони світу. Знаходить природні об'єкти й пояснює доцільність використання їх орієнтиром в залежності від наведених самостійно прикладів ситуацій. Крім знань програмного матеріалу за цією темою демонструє обізнаність після самостійного здійснення пошукової роботи з різних джерел.
<i>ЯДС</i> <i>Пункт 5</i>	Знаходить і показує на карті Україну, материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання	<i>Розуміє, аналізує, узагальнює, інформацією природничого змісту</i>			
Відтворює готову інформацію про навколишній світ, лише з допомогою вчителя знаходить потрібну інформацію за допомогою технічних приладів і пристроїв; не виявляє бажання та ініціативи до пошуку інформації про навколишній світ.		Здійснює з допомогою вчителя пошук інформації про навколишній світ, зокрема, за допомогою технічних приладів і пристроїв; виявляє ініціативу в пошуку інформації про навколишній світ, що викликає особистий інтерес.	Знаходить, використовує технічні прилади і пристрої для пошуку інформації; виявляє потребу в пізнавальній діяльності, самостійно здобуває особисто значущу інформацію про навколишній світ.	Знаходить, систематизує (згідно з планом) інформацію про навколишній світ; використовує технічні прилади і пристрої для пошуку інформації; виявляє потребу у здобутті нових знань про навколишній світ, оволодінні новими знаннями та уміннями.	
Розуміє інформацію, представлену в різних формах: у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо.		Розуміє та відтворює інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо.	Представляє інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо.	Перетворює інформацію в іншу форму (текст на схему, графік, презентацію тощо і навпаки).	
<i>Практичні роботи</i>					
Самостійно не знаходить і не показує на карті Україну, материки, океани та інші	Знаходить і показує на карті Україну, материки, океани та інші об'єкти зі звуженням	Не завжди швидко та правильно знаходить і показує на карті Україну, материки, океани та інші	Швидко й безпомилково знаходить і показує на карті Україну, материки, океани та інші об'єкти згідно навчального		

		об'єкти. На контурній карті їх підписує лише після додаткового показування в атласі чи підручнику.	кола пошуку чи навідними запитаннями. На контурній карті їх підписує лише після знаходження в атласі чи підручнику.	об'єкти. На контурній карті їх підписує переважно правильно, після рекомендацій перевірити може сам виправити неточності. Відтворює вивчену по темі інформацію за програмою.	завдання. На контурній карті їх знаходить і грамотно підписує. За потреби відповіді доповнює додатковими даними, самостійно опрацьованими з інших джерел інформації.
ЯДС Пункт 6	Пояснює залежність життя організмів від умов існування, правила природоохоронної поведінки, дотримується цих правил	Усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язків її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально поводить в природі			
		Розуміє взаємозв'язки між об'єктами живої і неживої природи, діяльністю людини і станом навколишнього світу на конкретних прикладах.	Пояснює взаємозв'язки між об'єктами живої і неживої природи, діяльністю людини і станом навколишнього світу на конкретних прикладах.	Встановлює взаємозв'язки між об'єктами живої і неживої природи, діяльністю людини і станом навколишнього світу, наводить приклади.	Діє в навколишньому світі з урахуванням взаємозв'язків між об'єктами живої і неживої природи; встановлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу.
		Іноді дотримується правил поведінки в навколишньому світі.; може назвати окремі норми екологічної поведінки в місцевому природному середовищі.	Дотримується правил поведінки в навколишньому світі.	Складає з допомогою вчителя правила поведінки в навколишньому світі й дотримується їх.	Складає правила поведінки в навколишньому світі й дотримується їх.
		Розв'язує проблемні завдання та ситуації природничого характеру			
		Ситуативно розпізнає проблемну ситуацію в навколишньому світі, яка потребує дослідження.	Розпізнає в навколишньому світі проблемну ситуацію, яка потребує дослідження, але не може сформулювати гіпотезу, не завжди може визначити шляхи розв'язання проблемної ситуації.	Складає план роботи для розв'язання проблемної ситуації в навколишньому світі, яка потребує дослідження, висуває гіпотези, розв'язує проблемні ситуації у співпраці з учителем.	Обґрунтовує способи розв'язання проблем та ситуацій в навколишньому світі, використовуючи набуті знання, власний досвід; висуває гіпотези, розв'язує дослідницькі завдання.
		Розуміє і пояснює взаємовплив природи людини			
		Наводить приклади, які пояснюють взаємозалежність людини і природи, надані в підручнику; не завжди розпізнає приклади поведінки, приязної / шкідливої до/для довкілля.	Підбирає приклади, які пояснюють взаємозалежність людини і природи, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; розпізнає приклади поведінки, приязної / шкідливої до/для довкілля, не завжди визначає її наслідки.	Висловлює власні думки про взаємозалежність людини і природи, наводить окремі приклади на їх підтвердження; розпізнає приклади поведінки, приязної / шкідливої до/для довкілля, визначає її наслідки, виявляє особисту позицію щодо них.	Вільно висловлює власні думки про взаємозалежність людини і природи, аргументує прикладами власні відповіді; оцінює вплив діяльності людини на довкілля у своїй місцевості, Україні з різних поглядів.

Загальні критерії оцінювання учнів початкової школи з громадянської та історичної освітньої галузі

Характеристика результатів навчання учнів					
Розділ у свідоцтві досягнень	Результат навчання у свідоцтві досягнень	Рівні			
		Початковий	Середній	Достатній	
		Розпізнає та називає об'єкти і їх ознаки за орієнтирами. Відтворює окремі операції навчальних дій, копіює зразок. Відтворює частину почутої/ побаченої/ прочитаної інформації.	Визначає об'єкти, називає їх істотні ознаки, угрупує їх за даними орієнтирами. Знаходить інформацію у запропонованих джерелах і перетворює почуту/ побачену/ прочитану інформацію у графічну, текстову.	Визначає і самостійно називає об'єкти і їх істотні ознаки, установлює причинно-наслідкові зв'язки між ними. Знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію.	Характеризує визначені об'єкти, класифікує їх. Знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з різних джерел, узагальнює її, прогнозує можливий результат.
<i>ЯДС Пункт 7</i>	Пояснює на прикладах, що означає бути громадянином України; досліджує історію свого роду, села/міста, рідного краю і презентує результати	Пояснює, що означає бути громадянином, наводячи приклади, подані в підручнику; називає державні свята України та переконаний/а у важливості їх відзначення (День Незалежності України, День Конституції України, День захисника України, День Соборності України); знає, що Конституція України – найважливіший документ держави.	Пояснює, що означає бути громадянином, наводячи приклади, подані в підручнику; розуміє значущість державних свят України та переконаний/а у важливості їх відзначення (День Незалежності України, День Конституції України, День захисника України, День Соборності України); пояснює, що Конституція України – найважливіший документ держави; епізодично виявляє бажання знаходити інформацію про інші країни Європи та світу.	Висловлює власні думки про те, що означає бути громадянином України, наводить окремі приклади з життя на їх підтвердження; аргументовано оцінює значущість для себе, родини державних свят України та переконаний/а у важливості їх відзначення (День Незалежності України, День Конституції України, День захисника України, День Соборності України); розмірковує над тим, як Конституція України впливає на його/її життя і життя всіх громадян України; стверджує, що всі мають дотримуватися законів; у співпраці з учителем знаходить інформацію про інші країни Європи та світу, порівнює їх з Україною за наданим планом.	Вільно висловлює власні думки про те, що означає бути громадянином України, аргументує прикладами власної відповіді; цікавиться історією походження державних свят України та переконаний/а у важливості їх відзначення (День Незалежності України, День Конституції України, День захисника України, День Соборності України); пояснює, як Конституція України – найважливіший документ держави, впливає на його/її життя і життя всіх громадян України; розмірковує про роль законів у своєму житті, житті інших людей колись і тепер; самостійно знаходить інформацію про інші країни Європи та світу, порівнює їх з Україною за наданим планом або самостійно.
		Називає окремих представників поколінь у своїй родині; з допомогою вчителя розкриває зв'язки між теперішніми та	Розповідає про життя попередніх поколінь у своїй родині, почасти порушуючи хронологічну послідовність; розкриває зв'язки між теперішнім та попередніми поколіннями, у разі труднощів	Висловлює у хронологічній послідовності власні думки про життя попередніх поколінь у своїй родині; розкриває зв'язки між теперішнім та попередніми поколіннями, обґрунтовуючи	Вільно висловлює власні думки про життя попередніх поколінь у своїй родині, аргументує прикладами власної відповіді; користується більш ніж одним джерелом інформації; пов'язує зміни в житті теперішніх і попередніх

		попередніми поколіннями в родині.	звертається до вчителя за допомогою.	окремими прикладами з життя; визначає спільне та відмінне в житті теперішніх поколінь із попередніми.	покоління, відомих у своїй родині, із загальним історичним контекстом, спираючись на матеріали підручника.
		Добирає джерела для створення родинного дерева з допомогою вчителя; називає 2-3 традиції і свята у своїй родині.	Добирає джерела для створення родинного дерева в супроводі вчителя; описує традиції і свята у своїй родині, ставить запитання про традиції та свята своїх друзів / однокласників / земляків; розмірковує над важливістю традицій.	Добирає джерела для створення родинного дерева у співпраці з учителем; описує традиції і свята у своїй родині, ставить питань про традиції та свята своїх друзів/ однокласників/ земляків, щоб виокремити спільне та відмінне; висловлює думки про важливість традицій, наводить окремі приклади з життя своєї родини.	Добирає джерела для створення родинного дерева самостійно; вільно висловлює власні думки про традиції і свята у своїй родині, традиції та свята своїх друзів / однокласників / земляків, пояснює їхню важливість, наводить приклади з життя своєї родини.
		Здійснює пошук інформації про минуле і сучасне у джерелах, наданих учителем; не може дібрати джерела інформації відповідно до власних зацікавлень.	Здійснює пошук потрібної інформації про минуле і сучасне у супроводі вчителя; добирає джерела інформації відповідно до власних зацікавлень, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою.	Здійснює пошук потрібної інформації про минуле і сучасне у співпраці з учителем; самостійно добирає джерела інформації відповідно до власних зацікавлень.	Самостійно шукає інформацію про минуле і сучасне, використовуючи знайомі методи та ресурси; допомагає однокласникам добирати джерела інформації.
		Називає пам'ятки культури рідної місцевості, які вважає важливими; наводить окремі приклади корисних справ для спільноти, які подано в підручнику.	Описує пам'ятки культури рідної місцевості, пояснює їх важливість; наводить приклади корисних справ для спільноти з підручника.	Описує пам'ятки культури рідної місцевості, пояснює їх важливість, епізодично використовує факти для підтвердження своїх думок; наводить приклади зроблених корисних справ для спільноти зі свого життя.	Описує пам'ятки культури рідної місцевості, пояснює їх важливість, використовує факти для підтвердження своїх думок; наводить приклади корисних справ для спільноти, які можна зробити в майбутньому.
<i>ЯДС</i> <i>Пункт 8</i>	Розповідає про відомі історичні події, пам'ятки природи і культури, видатних людей, у тому числі винахідник	Називає 1-2 пам'ятки культури та історичні пам'ятки рідної місцевості/України; 1-2 важливі для українців події, які вивчалися; впізнає пам'ятки культури та історичні пам'ятки рідної місцевості/України на фото та історичні події за описом, іноді з допомогою вчителя.	Називає 3-5 пам'яток культури та історичних пам'яток рідної місцевості/ України, які вивчалися; розповідає 2-3 реченнями про важливі для українців події на основі матеріалів підручника.	Висловлює власні думки про пам'ятки культури та історичні пам'ятки рідної місцевості/ України, важливі для українців події, які вивчалися; формулює висновки, спираючись на матеріали підручника; ставить питання на усвідомлення впливу важливих для громадян України подій на сучасність.	Вільно висловлює власні думки про пам'ятки культури та історичні пам'ятки рідної місцевості/ України, важливі для українців подій, виявляє особисту позицію щодо них; формулює висновки, спираючись на матеріали підручника та додаткових джерел; ставить питання на розкриття причинно-наслідкових зв'язків між історичними подіями та сучасністю.

ів, пояснює вплив їх діяльності на життя людей/збереження довкілля	Виокремлює в тексті події, персонажі, поняття іноді з допомогою вчителя, проте не завжди встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними.	Виокремлює в тексті окремі події, персонажі, поняття, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; формулює переважно уточнювальні запитання про людей, минулі чи теперішні події.	Виокремлює в тексті окремі події, персонажі, поняття самостійно; формулює запитання про людей, минулі чи теперішні події з метою з'ясування їхньої сутності.	Аналізує, класифікує, узагальнює описані в тексті події, персонажі, поняття, виявляє особисту позицію щодо них; формулює запитання на розкриття причинно-наслідкових зв'язків між людьми, минулими чи теперішніми подіями.
	Епізодично розмірковує над достовірністю особисто значущої інформації; шукає в підручнику інформацію, яка спростовує або підтверджує сумніви.	Розмірковує над достовірністю особисто значущої інформації; шукає підтвердження її достовірності в додаткових джерелах.	Розмірковує над достовірністю будь-якої інформації, яку отримує з різних джерел; завжди шукає підтвердження достовірності особисто значущої інформації; може пояснити ймовірні наслідки поширення неправдивої інформації.	Визначає розбіжності, відмінності або невідповідності в матеріалах, що підлягають аналізу; підтвердивши свою версію, ставить запитання на розкриття мотивів, намірів та задумів людей, які поширюють неправдиву інформацію.
	Користується лише інформацією, поданою в підручнику; з допомогою вчителя визначає важливі і менш важливі відомості; порівнюючи відомі історичні події та діяльність історичних діячів за наданим планом допускається помилок, які не завжди виявляє та розуміє, навіть після допомоги вчителя.	Збирає інформацію на тему, яка цікавить, у супроводі вчителя; визначає важливі і менш важливі відомості, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; порівнюючи відомі історичні події та діяльність історичних діячів за наданим планом допускається помилок, які виправляє після допомоги вчителя.	Збирає інформацію на тему, яка цікавить, у співпраці з учителем; визначає важливі і менш важливі відомості самостійно; порівнює відомі історичні події та діяльність історичних діячів за наданим планом, виправляє помилки в роботі самостійно.	Збирає самостійно інформацію на тему, яка цікавить; визначає важливі і менш важливі відомості самостійно і обґрунтовує це; порівнює відомі історичні події та діяльність історичних діячів за наданим планом або самостійно, аналізує власні роботи, вносить зміни (за потреби).
	Не може дібрати способи вираження уявлень про відомі історичні події, пам'ятки культури, видатних людей.	Намагається використовувати різні способи вираження уявлень про відомі історичні події, пам'ятки культури, видатних людей (розповідає, використовує засоби мистецтв тощо).	Зрозуміло презентує свої уявлення про відомі історичні події, пам'ятки культури, видатних людей різними способами (розповідає, використовує засоби мистецтв тощо).	Ініціює, за підтримки вчителя/бере активну участь у проведенні виставок учнівських малюнків, інсценізації історичних подій для вираження свого ставлення і ставлення однокласників до відомих історичних подій, пам'яток культури, видатних людей.

Загальні критерії оцінювання учнів початкової школи з соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі

Характеристика результатів навчання учнів					
Розділ у свідоцтві досягнень	Результат навчання у свідоцтві досягнень	Рівні			
		Початковий	Середній	Достатній	Високий
		Розпізнає та називає об'єкти і їх ознаки за орієнтирами. Відтворює окремі операції навчальних дій, копіює зразок. Відтворює частину почутої/ побаченої/ прочитаної інформації.	Визначає об'єкти, називає їх істотні ознаки, угруповує їх за даними орієнтирами. Знаходить інформацію у запропонованих джерелах і перетворює почуту/побачену/ прочитану інформацію у графічну, текстову.	Визначає і самостійно називає об'єкти і істотні ознаки, установлює причинно-наслідкові зв'язки між ними. Знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію.	Характеризує визначені об'єкти, класифікує їх. Знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з різних джерел, узагальнює її, прогнозує можливий результат.
<i>ЯДС Пункт 9</i>	Пояснює свої права і обов'язки в сім'ї, в школі, громадських місцях; аргументовано визначає перевагу добрих взаємин над конфліктами	<i>Орієнтується у знайомому соціальному середовищі, долучається до його розвитку</i>			
		Розрізняє відомі об'єкти знайомого соціального середовища та орієнтується в місцевості, у якій проживає, іноді з допомогою вчителя; користуючись алгоритмом наданим учителем, укладає маршрути прогулянок/ подорожей/екскурсій у межах свого населеного пункту та його околиць, зокрема місцями пам'яті, проте не завжди може пояснити, чому ці місця важливі.	Розрізняє відомі об'єкти знайомого соціального середовища та орієнтується в місцевості, у якій проживає, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою; користуючись алгоритмом наданим учителем, укладає маршрути прогулянок/ подорожей/екскурсій у межах свого населеного пункту та його околиць, зокрема місцями пам'яті, може пояснити, чому ці місця важливі.	Розрізняє відомі об'єкти знайомого соціального середовища та орієнтується в місцевості; у співпраці з учителем укладає маршрути прогулянок/подорожей/екскурсій у межах свого населеного пункту та його околиць, зокрема місцями пам'яті, висловлює власні думки про їхню важливість, наводить окремі приклади на їх підтвердження.	Розрізняє відомі об'єкти знайомого соціального середовища та орієнтується в місцевості; ініціює, за підтримки вчителя, прогулянки/подорожі/екскурсії у межах свого населеного пункту та його околиць, зокрема місцями пам'яті, за самостійно укладеним маршрутом.
		<i>Приймає рішення з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб</i>			
		Описує ситуації з проявами неповаги, приниження та тиску, та відчуває труднощі з розпізнанням проблеми.	Розпізнає ситуації з проявами неповаги, приниження та тиску, проте відчуває труднощі з визначенням шляхів їх розв'язання	Аналізує ситуації з проявами неповаги, приниження та тиску, висловлює власні думки, наводить окремі приклади.	Самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших.
		Розпізнає прояви справедливості, чесності, відповідальності, проте відчуває труднощі з	Описує, як поводитися етично, демонструючи сумлінність, справедливість, чесність.	Наводить приклади дій, що можуть захистити від ситуацій, де потрібно надавати допомогу; демонструє сумлінність,	Моделює надання допомоги собі та іншим у разі потреби, спираючись на набуті знання, власний досвід; поводить етично, демонструючи

	описом такої поведінки, з наведенням прикладів.		справедливість, чесність у стандартних ситуаціях.	свідомий вибір способу дії на користь сумлінності, справедливості, чесності в нових ситуаціях, аналізує власні вчинки з позиції їхньої доброчинності
<i>Демонструє етичну поведінку</i>				
	Розпізнає ситуації, коли дразнять, цькують, утискають чи залякують.	Визначає ситуації, коли дразнять, цькують, утискають чи залякують як проблемну ситуацію, пропонує шляхи її розв'язання.	Обґрунтовує свої дії у разі виникнення дискримінаційних та неетичних ситуацій; складає план роботи для розв'язання проблемної ситуації, розв'язує проблемну ситуацію у супроводі вчителя.	Аналізує та пояснює, що робити іншим у ситуаціях, коли тебе дразнять, цькують, утискають чи залякують; аргументує зусилля на шляху до успіху на прикладах відомих людей; аналізує досягнені успіхи та труднощі у виконанні завдань.
	Пояснює правила поведінки в публічних місцях, не завжди розпізнає випадки їх порушення.	Дотримується правил поведінки в публічних місцях; ідентифікує випадки порушення правил поведінки в публічних місцях як проблемну ситуацію, може пояснити, як потрібно діяти (залучаючи дорослих) у відповідних ситуаціях.	Обґрунтовує необхідність дотримання правил поведінки в публічних місцях; ідентифікує випадки порушення правил поведінки в публічних місцях, пропонує різні способи протидії (із залученням дорослих); бере участь в обговоренні правил поведінки в публічних місцях.	Аналізує та оцінює відповідність поведінки (людей / персонажів) у публічних місцях встановленим правилам; висуває гіпотези про можливість удосконалення раніше встановлених правил поведінки в публічних місцях та ініціює, за потреби, зміни.
<i>Поважає права і свободи свої та інших людей</i>				
	Називає права дитини; розпізнає випадки їхнього порушення; з допомогою вчителя визначає послідовність дій у випадку, коли його чи інших осіб ображають та/або принижують.	Пояснює, чому кожен зобов'язаний поважати права дитини; розпізнає випадки їхнього порушення; користуючись алгоритмом, може пояснити, як потрібно діяти, коли їх або інших осіб ображають та/або принижують.	Висловлює власні думки про те, що права необхідні кожній людині для гідного існування, наводить окремі приклади на їх підтвердження; обґрунтовує свої дії у разі, коли його або інших осіб ображають та/або принижують.	Обґрунтовує необхідність дотримання прав дитини, наводить приклади; пояснює, що потрібно робити іншим дітям у ситуаціях, коли їх ображають та/або принижують.
	Погоджується з тим, що важливо приймати кожну людину як неповторну та рівну іншим; не завжди розпізнає ситуації некоректного спілкування.	Дотримується поглядів, що важливо приймати кожну людину як неповторну та рівну іншим; не завжди знаходить приклади, щоб проілюструвати важливість рівності між людьми; користуючись алгоритмом пояснює як діяти в ситуації некоректного спілкування.	Висловлює власні думки про важливість прийняття кожної людини як неповторної та рівної іншим, наводить окремі приклади поведінки персонажів та життєвих ситуацій на їх підтвердження; обґрунтовує свої дії у разі некоректного спілкування.	Аргументовано висловлюється щодо важливості прийняття кожної людини як неповторної та рівної іншим; допомагає іншим зрозуміти, як діяти в ситуаціях некоректного спілкування.
<i>Дотримується конструктивного функціонування у спільноті</i>				
	Погоджується, що кожен	Дотримується поглядів, що	Переконує однокласників у важливості	Переконує однокласників у

		має дотримуватися правил у процесі взаємодії та сумлінно працювати для досягнення спільних цілей; вибудовує доброзичливі стосунки з іншими в групі; епізодично виявляє бажання виконувати різні ролі під час роботи у групі.	кожен має діяти відповідно до правил у процесі взаємодії та сумлінно працювати для досягнення спільних цілей; виявляє бажання виконувати різні ролі під час роботи у групі, не може визначати, у яких ролях він/ вона працює найкраще; допомагає іншим, якщо просять.	дотримання кожним учасником групи правил у процесі взаємодії та сумлінній праці для досягнення спільних цілей, ілюструє думку окремими прикладами (із власного досвіду, літератури); виконує різні ролі під час роботи у групі; визначає, у яких ролях він/ вона у групі працює найкраще; працюючи у групі, допомагає іншим, заохочуючи їх до участі.	важливості дотримання кожним учасником групи правил у процесі взаємодії та сумлінній праці для досягнення спільних цілей, ілюструє думку прикладами (із власного досвіду, літератури); підтримує та заохочує інших членів групи заради досягнення спільних цілей; знаходить можливості допомогти іншим та переконати їх поділитися необхідним знаннями, досвідом та вміннями для досягнення спільних цілей.
		Дотримується визначених разом з однокласниками правил та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; не може пояснити, як власний вибір та дії можуть вплинути на інших осіб.	Епізодично обговорює з однокласниками правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; розмірковує над можливим впливом власного вибору та дій на інших, підтверджує думки прикладами з підручника.	Бере активну участь у визначенні правил та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; передбачає наслідки своїх дій, порівнює з наводить окремі приклади з власного досвіду, щоб проілюструвати, як його / її вибір можуть вплинути на інших осіб.	Обмірковує раніше створені правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу, та за потреби ініціює визначення нових/додаткових правил; аргументує прикладами з власного досвіду, як його / її вибір може вплинути на інших осіб.
		Епізодично обговорює разом із класом бажане майбутнє своєї школи / громади; не завжди розпізнає проблеми своєї школи / громади; епізодично виявляє інтерес до корисних справ для класу, школи.	Обговорює разом із класом бажане майбутнє своєї школи / громади та ідентифікує проблему, яку треба для цього вирішити; не завжди визначає шляхи розв'язання визначеної проблеми своєї школи / громади; епізодично демонструє позитивні емоції під час корисних справ для класу.	Бере активну участь у визначенні з класом бажаного майбутнього школи/ громади та ідентифікує проблему, яку треба для цього вирішити; шукає причини визначеної проблеми школи/ громади, долучається до складання плану щодо її вирішення; бере участь у вирішенні проблеми школи/громади, пояснює цінність волонтерства, наводить окремі приклади на підтвердження думок; демонструє позитивні емоції під час корисних справ для класу, школи.	Обґрунтовує способи розв'язання проблем класу, школи, громади, спираючись на набуті знання, власний досвід; бере участь у вирішенні проблеми своєї школи / громади, переконує інших людей у цінності волонтерства, наводить приклади на підтвердження своїх думок; ініціює, за підтримки вчителя, проведення корисних справ для класу, школи.
<i>ЯДС</i> <i>Пункт 10</i>	Розрізняє першочергові і другорядні потреби, пояснює важливість помірності	Описує зовнішні зміни у власному тілі, пов'язані з дорослішанням.	Пояснює зміни у своєму тілі залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя.	Аналізує зміни у своєму тілі та зовнішньому вигляді залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя, припускає наслідки таких змін.	Прогнозує зміни у своєму тілі та зовнішньому вигляді залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя; припускає й пояснює наслідки таких змін.
		Відчуває труднощі у визначенні корисних та шкідливих звичок.	Визначає продукти та послуги, придатні для ведення здорового способу життя.	Обґрунтовує свій вибір щодо здорової поведінки, наводить окремі приклади.	Самостійно наводить приклади дій, що можуть захистити в ситуаціях, які несуть загрозу здоров'ю.

	у споживанні товарів і послуг, планує конкретні дії для задоволення власних потреб	З допомогою дорослого визначає чинники негативного впливу на здоровий та безпечний спосіб життя.	За алгоритмом пояснює чинники негативного та позитивного впливу на здоровий та безпечний спосіб життя.	Самостійно аналізує позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки.	Прогнозує можливі небезпеки, які можуть спричинити його дії в довкіллі; аналізує власну поведінку для запобігання або зменшення ризику для життя та здоров'я
		Відчуває труднощі з визначенням короткострокових та довгострокових цілей.	Ставить короткострокові цілі та планує конкретні дії щодо їх досягнення.	Прогнозує дії, необхідні для досягнення цілей, для задоволення власних потреб та потреб інших, спираючись на власний досвід.	Свідомо окреслює власну мету на конкретний період життя і прогнозує можливі ризики.
		Розуміє вплив природних та матеріальних ресурсів на життя людини.	Пояснює вплив природних та матеріальних ресурсів на життя людини.	Пояснює користь для здоров'я та добробуту людини природних та матеріальних ресурсів.	Раціонально використовує наявні природні ресурси повсякденному житті; пропонує рішення щодо економії грошей, матеріальних цінностей та природних ресурсів.
		Розпізнає інформацію, корисну для збереження здоров'я.	Знаходить інформацію, корисну для збереження здоров'я, у різних джерелах.	Вирізняє та визначає достовірні джерела інформації, корисної для збереження та підтримання здоров'я. Обґрунтовує вибір джерела.	Аналізує достовірність джерел інформації, корисних для збереження та підтримання здоров'я; критично оцінює вплив реклами на вибір товарів та послуг.
		Описує свої риси характеру, моральні якості з допомогою вчителя; розповідає про свої мрії, однак має нечіткі уявлення про те, як їх здійснити.	Визначає свої риси характеру, моральні якості самостійно; розповідає про свої мрії, планує дії, які приведуть до їх досягнення, у разі труднощів звертається до вчителя за допомогою.	Пояснює, як його/її риси характеру, моральні якості впливають на поведінку в різноманітних ситуаціях; розповідає про свої мрії, планує дії, які приведуть до їх досягнення, та визначає необхідні ресурси.	Критично оцінює як інші люди сприймають його/її риси характеру, моральні якості; аналізує, які якості йому / їй потрібні для здійснення своєї мрії; визначає різні варіанти дій, які приведуть до досягнення мрій, та оцінює ризики, пов'язані з їх вибором
<i>ЯДС</i> <i>Пункт 11</i>	Пояснює, від чого залежить безпека в довкіллі; описує можливі ризики поведінки на прикладах	<i>Турбується про здоров'я, безпеку та добробут</i>			
	Розпізнає з деяким утрудненням ситуації, які несуть ризик для життя та здоров'я; з дорослим описує поведінку, яка запобігає ризикам для життя та здоров'я або зменшує їх.	Відтворює модель поведінки, яка запобігає ризикам для життя та здоров'я або зменшує їх.	Демонструє свідому поведінку, яка запобігає ризикам для життя та здоров'я або зменшує їх.	Демонструє свідомий вибір способу поведінки, яка запобігає ризикам для життя та здоров'я в нових нестандартних ситуаціях або зменшує їх.	
<i>ЯДС</i> <i>Пункт 12</i>	Моделює звернення по допомогу в різні служби у	Розпізнає ознаки безпечної та небезпечної ситуації. Розуміє, що кожне рішення має наслідки.	Пояснює, але з деякими неточностями, що робити в небезпечних ситуаціях вдома, у школі та навколишньому світі. Пояснює наслідки своїх рішень. З допомогою вчителя	Пояснює та зіставляє ознаки безпечної та небезпечної ситуації. Розрізняє ситуації, у яких потребує допомоги інших, від тих, у яких можна зарадити власними силами, і відповідно діє; визначає, до кого і як звернутися за	Моделює доцільну поведінку в небезпечних ситуаціях; розрізняє ресурси, які можна використати у разі небезпеки; прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб.

	разі небезпечних ситуацій, пояснює можливі наслідки та свої дії		пропонує шляхи вирішення проблемних ситуацій.	допомогою; самостійно обмірковує наслідки своїх дій.	
		Описує з допомогою, як діяти в повсякденних ситуаціях без загрози для здоров'я, безпеки та добробуту; відчуває труднощі з поясненням, від чого залежить безпека вдома, у школі, громадських місцях.	Описує за зразком, як діяти в повсякденних ситуаціях з користю для здоров'я, безпеки та добробуту; пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі, громадських місцях; разом з учителем моделює різні проблемні ситуації та шляхи їх вирішення.	Розв'язує проблемну ситуацію з користю для здоров'я, безпеки та добробуту; дотримується правил безпечної поведінки у школі, вдома, громадських місцях.	Аналізує, класифікує та узагальнює знання та уміння щодо ситуацій, які несуть користь для здоров'я, добробуту та безпеки; дотримується правил безпечної поведінки у школі, вдома, у громадських місцях; ділиться досвідом з іншими людьми.

Розділ II. Освітня програма 5-7 класів

Пояснювальна записка

Уроки з фізичної культури, згідно із частиною четвертою статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є обов'язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень, що відображається в навчальному плані закладу освіти для кожного класу. Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження.

Кількість навчальних годин на вивчення освітніх компонентів кожної освітньої галузі визначає заклад освіти самостійно в межах заданого діапазону (додаток 1 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти).

Сумарна кількість годин, визначена в навчальному плані освітньої програми закладу на освітню галузь, не може перевищувати максимальну кількість годин, визначену в додатку 1 для цієї галузі.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом базової середньої освіти, із дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження.

У **мовно-літературній** освітній галузі для 5-9 класів обрано такий варіант поєднання освітніх компонентів: українська мова, українська література, зарубіжна література, іноземна мова.

Друга іноземна мова (не менше ніж дві години на тиждень) включена до навчального плану освітньої програми як *вибірковий освітній компонент* за рахунок годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами.

У **математичній** освітній галузі для 7-9 класів обрано окремі навчальні предмети - алгебра і геометрія.

У **природничій** освітній галузі для 6 класу обрано інтегрований курс природничої освітньої галузі і географію (за умови, що модельна навчальна програма інтегрованого курсу природничої освітньої галузі не охоплює географічного складника).

Інтегрований курс природничої освітньої галузі у 5-6 класах вивчається за модельною навчальною програмою «Пізнаємо природу», що має гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (додаток 5 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти).

У 7 класі обрано окремі навчальні предмети - біологія, географія, фізика, хімія.

Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь у 5-7 класах реалізується через інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут».

У **громадянській та історичній** освітній галузі для 6-9 класів обрано такий варіант поєднання освітніх компонентів: інтегрований курс історії та курс громадянської освіти.

1. Загальні положення

Ідея компетентнісного підходу до сучасної освіти є наскрізною і визначальною на сьогоднішній день. Надання пріоритетів формуванню у дітей готовності здобувати знання самостійно протягом усього життя поставило нагальну потребу у виробленні власної концепції розвитку школи, яка прокладає стратегічний напрям у роботі колективу закладу, допомагає поєднати цілі та очікуваний результат, усвідомити їх усім учасникам навчально-виховного процесу. Серед сучасних моделей освіти виділяють модель 4К, що включає чотири ключові компетентності, що починаються з букви «К»: креативність, комунікація, кооперація (співпраця), критичне мислення. Важливим показником життєвої компетентності учня, його життєздатності, спроможності правильно орієнтуватися у життєвих реаліях та допомагати розв'язувати проблеми є цілісне світобачення. Тому освітня діяльність у 5 класі має спрямовуватись на сформованість базових особистісних якостей дитини, таких як: міжособистісна злагода, міжособистісне партнерство, самостійність, чуйність, шанобливість, допитливість, спостережливість, креативність, розсудливість.

Організація освітньої діяльності в 5-7 класах у 2024/2025 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898, Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН № 235 від 19.02.2021 р., у редакції наказу Міністерства освіти і науки України № 1120 від 09.08.2024 р.

Реалізація призначення закладу здійснюється через забезпечення в освітній діяльності таких принципів:

- гуманізм як норма поваги до особистості та основа побудови партнерського спілкування з дитиною;
- інтеграційні засади побудови та організації освітнього процесу;
- визнання самоцінності кожного вікового періоду та орієнтація на вікові особливості;
- створення сприятливих умов для формування і розвитку у дитини пізнавальних, психічних процесів, належної спрямованості на активність у соціумі, конструктивних мотивів поведінки, самосвідомості, позитивної самооцінки, самоповаги та шанобливого ставлення до тих, хто її оточує;
- урахування індивідуальних інтересів, здібностей, темпу розвитку дитини;
- гендерної рівності;
- інтеграції знань у практичну діяльність;
- зв'язку здобутих знань з практикою.

Відповідно до Державного стандарту метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнівства, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження

навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

В освітній програмі враховані гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії закладу освіти, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні й учениці, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про початкову освіту).

Визнання результатів навчання здобувачів освіти, які в умовах воєнного стану вимушено виїхали за межі України та повернулися в Україну, здійснюється в порядку, визначеному педагогічною радою закладу освіти, із урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України (наказ МОН від 02.08.2024 № 1093).

Визнання результатів навчання здобувачів освіти із числа внутрішньо переміщених осіб може бути здійснено на основі довідки або іншого документа, виданого закладом освіти, у якому дитина здобувала освіту за місцем тимчасового перебування.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких навчальних предметів за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання впродовж першого семестру навчального року.

3. Загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти та циклі базового предметного навчання базової середньої освіти, його розподіл між освітніми галузями за роками навчання

Зберігаючи наступність із початковою школою забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я. Зміст програми дає можливість формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

1. Вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2. Здатність спілкуватися українською та англійською мовами, що передбачає активне використання української мови в різних комунікативних

ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади; можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3. Математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4. Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5. Інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6. Екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8. Навчання упродовж життя, що передбачає опанування вміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9. Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10. Культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтва) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11. Підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних

цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально - пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Цілі та завдання освітньої діяльності закладу

МЕТА діяльності закладу: забезпечення єдиної лінії розвитку особистості, формування духовної культури та цілісних світоглядних уявлень у дитини.

Пріоритетні завдання діяльності педагогічного колективу закладу освіти:

- створення умов для здобуття якісної освіти в умовах освітнього процесу;
- формування у дітей основ культури споживання та екологічної свідомості через впровадження ідей освіти для сталого розвитку;
- втілення інклюзивних цінностей через збагачення інклюзивними підходами освітньої практики;
- сприяння формуванню у школярів лідерських якостей особистості;
- формування світогляду здобувачів освіти засобами художнього слова;
- оптимізація взаємодії з батьками;
- модернізація матеріально-технічної бази та програмно-методичного забезпечення закладу.

Загальний обсяг навчального навантаження сформовано для учнів й учениць 5-6 класів (адаптаційний цикл базової середньої освіти) та 7 класів (цикл базового предметного навчання базової середньої освіти) закладу.

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками навчання.

4. Навчальний план

Навчальний план базової середньої освіти розроблено для закладу з навчанням українською мовою.

Навчальний план містить:

- перелік навчальних предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі;
- розподіл навчального навантаження за роками навчання між навчальними предметами / інтегрованими курсами;

Навчальне навантаження в навчальному плані враховує визначений базовим навчальним планом Державного стандарту діапазон мінімальної та максимальної кількості годин у межах кожної освітньої галузі на адаптаційному та предметному циклах навчання базової середньої освіти.

У навчальному плані визначені години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами перерозподілено між різними освітніми галузями, ураховуючи особливості організації освітнього процесу в закладі освіти й індивідуальні освітні потреби здобувачів освіти.

Керуючись пунктом 26 Державного стандарту, закладом освіти визначено:

- кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі в межах кількості годин, визначених Типовою освітньою програмою для відповідної освітньої галузі;
- кількість навчальних годин на вивчення окремих освітніх компонентів галузі в межах навчальних годин, визначених освітньою програмою закладу для відповідної освітньої галузі;
- кількість навчальних годин на вивчення вибіркових освітніх компонентів у межах годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами.

Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами використано для збільшення кількості годин на обов'язкові освітні компоненти (навчальні предмети / інтегровані курси).

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані не перевищує загальну річну кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначену базовим навчальним планом, із дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження.

Рішення про перерозподіл годин між освітніми галузями, навчальними предметами та/або інтегрованими курсами ухвалює педагогічна рада, яка затверджує освітню програму закладу освіти.

Навчальний план для 5-7 класів подано у *додатку 2*.

5. Модельні навчальні програми

Усі обов'язкові результати навчання, визначені Державним стандартом базової середньої освіти в межах певної освітньої галузі, можуть бути реалізовані одним чи кількома навчальними предметами / інтегрованими курсами, для кожного з яких має бути створена модельна навчальна програма.

Модельна навчальна програма (далі - МНП) - документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання, зміст навчального предмета / інтегрованого курсу та види навчальної діяльності, рекомендовані для використання в освітньому процесі.

Модельні навчальні програми розробляють для всього рівня базової середньої освіти (5-9 класи) або окремо для кожного циклу: адаптаційного циклу (5-6 класи) та циклу базового предметного навчання (7 класи).

Рекомендацією для використання модельної навчальної програми в освітньому процесі закладу освіти, що забезпечує здобуття повної загальної середньої освіти, є надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

6. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовано у безпечному освітньому середовищі та здійснено із урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного й інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

Форми організації освітнього процесу визначає педагогічна рада закладу освіти та відображає їх в освітній програмі закладу освіти. Вибір форм залежить від наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового,

навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності тощо), а також форм здобуття освіти.

У 2024/2025 н.р. освітній процес у закладі здійснюється за інституційною (очно) формою та індивідуальною (сімейна форма, педагогічний патронаж).

За потреби заклад освіти може організувати здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня чи учениці реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладі освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня чи учениці реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, який розробляють педагогічні працівники у взаємодії з учнем чи ученицею та/або його чи її батьками (особами, які їх замінюють); його схвалює педагогічна рада закладу освіти, затверджує керівник і підписують батьки (особи, які їх замінюють).

З метою належної організації освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти сформовано 12 інклюзивних класів.

7. Опис інструментарію оцінювання

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану. Оцінювання результатів навчання предметів / інтегрованих курсів вибіркового освітнього компонента здійснюється за рішенням педагогічної ради закладу освіти.

Оцінювання результатів навчання учнівства здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом на основі компетентнісного підходу.

Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оцінювальних судженнях. Оцінювання здійснюють за визначеними критеріями, які дають змогу встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягають учні й учениці.

Оцінювання відповідності результатів навчання учнів й учениць, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту здійснюється шляхом державної підсумкової атестації в установленому законодавством порядку.

Оцінювання результатів навчання учнівства з навчальних предметів, інтегрованих курсів здійснюють відповідно до загальних критеріїв оцінювання та галузевих критеріїв, у яких ураховано характеристики груп загальних результатів навчання відповідної освітньої галузі.

Оцінювання здійснюють із застосуванням завдань різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо.

Частотність і процедури проведення оцінювання, а також види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, педагоги визначають з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом у цілому та етапу опанування очікуваним результатом навчання зокрема.

Технології та підходи до оцінювання в різних класах закладу загальної середньої освіти можуть мати відмінності, що спрямовані на реалізацію освітньої програми закладу освіти.

Оцінювання результатів навчання учнівства здійснюється відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти та створених на його основі МНП із застосуванням різних способів і засобів для визначення рівня досягнення результатів навчання для певної групи результатів або її складників, а також змістових одиниць певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом).

Оцінювання результатів навчання здійснюють із застосуванням таких способів і засобів:

- усного (опитування індивідуальне, групове тощо);
- письмового (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази тощо, а також діагностувальні роботи, диктанти й ін.);
- практичного (дослід, практична робота, навчальний проєкт, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей з використанням електронних засобів навчання тощо);
- комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання, кілька змістових одиниць певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом) / кількох тем чи розділу і передбачають оцінювання (за кількома групами результатів або їх складниками).

Семестрове оцінювання здійснюється за групами результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрового за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі чи учениці щороку.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ
оцінювання результатів навчання здобувачів освіти
відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рі ве нь	Ба л	Загальна характеристика
П о ч а т к о в н й	1	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; – виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; – передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; – виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. – комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.
	3	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; – виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі. – висловлює свої думки простими фразами/ реченнями; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.
С е р е д п і й	4	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; – виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; – використовує прості фрази / речення; сприяє спілкуванню та може надати пояснення у межах запропонованої теми.
	5	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища /навчальні дії;

		<ul style="list-style-type: none"> – виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; – підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	6	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища/ навчальні дії, наводить прості приклади; – виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; – спілкується у межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
Д о с т а т и й	7	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; – виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання. – долучається до спілкування в межах запропонованої теми та визначає завдання через поставлені запитання.
	8	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників; – виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; – запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення та у межах запропонованої теми.
	9	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; – виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. – ініціює спілкування та обмінюється інформацією у межах запропонованої теми.

В и с о к н й	10	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; – розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
	11	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; – узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.
	12	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; – застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань; – виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНИМИ ГАЛУЗЯМИ

результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	Група результатів 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	Група результатів 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	Група результатів 4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу
1	<p><i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись різного виду помилок; порівнює написане зі зразком і коригує за допомоги вчителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання, припускаючись суттєвих помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази</p>
2	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на частину простих запитань за змістом почутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на частину простих запитань за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і частково записує їх, демонструючи усвідомлення окремих фактів і елементарних уявлень;</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на частину простих запитань, припускаючись суттєвих помилок; виконує прості завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та</p>

	за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази	завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази	відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, частково корегує його за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази й повторюючи сказане співрозмовниками
3	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого, припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту почутого	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки щодо прочитаного / переглянутого простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту	<i>Учень / учениця:</i> відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, коригує його лише за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; припускається суттєвих помилок; відповідає на частину простих запитань; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі; висловлюється простими фразами; часто перепитує, уточнюючи потрібну інформацію
4	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію, отриману від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; пояснює зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.	<i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданій інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	<i>Учень / учениця:</i> відтворює основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з постійною опорою на запропоноване джерело інформації, може пояснити окремі поняття / терміни / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за зразком під керівництвом учителя; виконує деякі обов'язки, розподілені в групі, для розв'язання пошукових та/або творчих завдань; підтримує ініційоване іншими спілкування в межах обговорюваної

				теми, використовуючи прості фрази, обмежено вживаючи наукові поняття
5	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частину основної інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; долучається до спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частину основної інформації із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; коментує зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, демонструє утруднення в дотриманні мети та врахуванні адресата, записує висловлення в довільній формі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в передачі інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує основні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок</p>	<p><i>Учень / учениця=0\</i> <i>1\ii=</i> застосовує основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; може пояснити основні поняття / явища / навчальні дії; виконує незначну частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу, під час роботи в групі; долучається до обговорення відомої теми, використовуючи прості фрази, доречно вживаючи окремі наукові поняття</p>
6	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; спілкується в межах запропонованої теми без значних утруднень</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; коментує зміст прочитаного / переглянутого</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахуваючи мету та адресата, записує висловлення відповідно до вимог жанру; відповідає на запитання вчителя щодо структурно-сислової завершеності власного висловлення в передачі інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; виконує самостійно частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом; розпізнає з допомогою вчителя окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх, зокрема під час роботи в групі; спілкується щодо способу виконання дослідницького та/або творчого завдання, доречно вживаючи основні наукові поняття</p>

7	<p><i>Учень / учениця:</i> виокремлює в почутому інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; спілкується в межах запропонованої теми; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виокремлює з тексту / медіатексту інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки щодо змісту прочитаного / переглянутого</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виокремлює у запропонованих джерелах потрібну інформацію; відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом самостійно або в співпраці з однокласниками, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх; додувається до обговорення окремих етапів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить окремі аргументи й приклади</p>
8	<p><i>Учень / учениця:</i> зіставляє, порівнює за визначеними критеріями почуте; добирає прийнятний із запропонованих способів для уявлення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; захоплюється до спілкування й долучається до обговорення певної теми; наводить аргументи й приклади щодо почутого</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> зіставляє, порівнює за визначеними критеріями зміст прочитаного / переглянутого; добирає прийнятний із запропонованих способів для уявлення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення змісту й форми прочитаного / переглянутого, наводить аргументи й приклади</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо змісту та форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> порівнює, зіставляє наукову інформацію з обраних джерел про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, порівнює матеріал за визначеними ознаками; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення процесу та результатів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить аргументи й приклади, доречно використовуючи наукові поняття</p>
9	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує отриману з різних джерел інформацію за визначеними критеріями,</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує отриману з кількох текстів / медіатекстів інформацію за визначеними</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію з різних джерел щодо мовних і мовленнєвих одиниць,</p>

	<p>перетворює почуте в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок почутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; ініціює спілкування та обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки</p>	<p>критеріями, інтерпретує зміст прочитаного / переглянутого й перетворює його в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок прочитаного / переглянутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми, наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки</p>	<p>повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, запише їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації в умовах взаємодії (зокрема в цифровому середовищі) з учителем або однокласниками; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень.</p>	<p>мовних і літературних явищ, упорядковує / представляє її в різні способи; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі, відомим способом; обговорює результати наукової та/або творчої роботи, доречно коментує їх, спираючись на знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища</p>
10	<p><i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних джерел; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обирає доречний спосіб комунікативної взаємодії в групі; переконливо аргументує свою позицію щодо обговорюваної теми</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних текстів / медіатекстів; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обстоює свою позицію щодо обговорюваної теми</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, запише їх відповідно до вимог жанру, дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну добросовісність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> інтегрує істотну й потрібну інформацію з різних джерел, виявляючи проблеми, що можуть бути досліджені науково, визначає способи використання досліджених одиниць і явищ у власній творчості; виконує дослідницькі та/або окремі творчі завдання самостійно або в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; аргументує власну позицію щодо наукових та/або творчих питань, зокрема в межах вирішення спільних завдань, спираючись на авторитетні джерела</p>
11	<p><i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; обирає ефективний спосіб</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію з різних текстів / медіатекстів, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях;</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, урахувавши мету та адресата, запише їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі;</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> узагальнює й оцінює за визначеними критеріями наукову інформацію щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; використовує мовні засоби для</p>

	<p>комунікативної взаємодії в групі; розвиває ідеї / думки учасників спілкування щодо обговорюваної теми та вибудовує логічну аргументацію для вирішення спільних завдань</p>	<p>розвиває ідеї / думки учасників обговорення прочитаного / переглянутого, вибудовує логічну аргументацію для вирішення спільних завдань</p>	<p>самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну добросесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень.</p>	<p>втілення творчих задумів, виявляючи власні вподобання; розвиває наукові / творчі ідеї учасників обговорення, вибудовує логічну аргументацію на основі знань про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища</p>
12	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману з різних джерел інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогножуючи наслідки; виступає посередником у спілкуванні, демонструє толерантність до різних поглядів і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману з різних текстів / медіатекстів інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, виявляючи оригінальність, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогножуючи наслідки; переконливо аргументує позицію щодо прочитаного / переглянутого, виявляє толерантність до різних поглядів.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту, завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну добросесність; коригує й уточнює (за потреби); вільно використовує мовні засоби, зокрема експериментує з ними, під час створення власних висловлень, надаючи їм індивідуальних рис.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману з різних джерел наукову інформацію про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, доцільно використовує її в дослідницькій і творчій діяльності; виконує самостійно або в групі дослідницькі завдання (від постановки проблеми до представлення результатів); оригінально використовує мовні засоби для втілення творчих задумів; узгоджує різні позиції щодо наукових та/або творчих питань, спираючись на системні знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища й визнаючи можливість множинних поглядів</p>

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНОЗЕМНІ МОВИ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Сприймає інформацію іноземною мовою на слух в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування/ Аудіювання	Група результатів 2. Взаємодіє з іншими особами в усній формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови / Говоріння	Група результатів 3. Сприймає письмові тексти іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування/ Читання	Група результатів 4. Взаємодіє з іншими особами в письмовій формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови / Письмо
1	<i>Цільовий слухач</i> не розуміє зміст висловлювання. Учень/учениця розуміє лише окремі ідеї прослуханого за наявності наочностей. <i>Жодне завдання не виконано правильно.</i>	Учень/учениця має значні складнощі щодо передавання основної думки під час усної взаємодії. Використовує окремі непов'язані фрази та словосполучення, намагається конструювати прості речення, але граматичні конструкції використовуються з помилками, які, однак не заважають сприйняттю інформації. <i>Жодне завдання не виконано правильно.</i>	<i>Цільовий читач</i> не розуміє зміст висловлювання. Учень/учениця розуміє лише окремі ідеї прочитаного за наявності наочностей. <i>Жодне завдання не виконано правильно.</i>	Учень/учениця має значні складнощі щодо передавання основної думки під час письмової взаємодії. Використовує окремі непов'язані фрази та словосполучення, намагається конструювати прості речення, але граматичні конструкції використовуються з помилками, які, однак, не заважають сприйняттю інформації. <i>Жодне завдання не виконано правильно.</i>
2	<i>Цільовий слухач</i> не розуміє зміст висловлювання. Учень/учениця розуміє лише окремі ідеї прослуханого за наявності наочностей. <i>Виконує менше третини (15- 29%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має значні складнощі щодо передавання основної думки під час усної взаємодії. Використовує окремі непов'язані фрази та словосполучення, намагається конструювати прості речення, але граматичні конструкції використовуються з помилками, які, однак не заважають сприйняттю інформації. <i>Виконує менше третини (15-29%) завдань правильно.</i>	<i>Цільовий читач</i> не розуміє зміст висловлювання. Учень/учениця розуміє лише окремі ідеї прочитаного за наявності наочностей. <i>Виконує менше третини (15- 29%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має значні складнощі щодо передавання основної думки під час письмової взаємодії. Використовує окремі непов'язані фрази та словосполучення, намагається конструювати прості речення, але граматичні конструкції використовуються з помилками, які, однак, не заважають сприйняттю інформації. <i>Виконує менше третини (15-29%) завдань правильно.</i>
3	<i>Цільовий слухач</i> не розуміє зміст висловлювання. Учень/учениця розуміє лише окремі ідеї прослуханого за наявності наочностей. <i>Виконує третину (30%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має значні складнощі щодо передавання основної думки під час усної взаємодії. Використовує окремі непов'язані фрази та словосполучення, намагається конструювати прості речення, але граматичні конструкції використовуються з помилками, які, однак не заважають сприйняттю інформації. <i>Виконує третину (30%) завдань правильно.</i>	<i>Цільовий читач</i> не розуміє зміст висловлювання. Учень/учениця розуміє лише окремі ідеї прочитаного за наявності наочностей. <i>Виконує третину (30%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має значні складнощі щодо передавання основної думки під час письмової взаємодії. Використовує окремі непов'язані фрази та словосполучення, намагається конструювати прості речення, але граматичні конструкції використовуються з помилками, які, однак, не заважають сприйняттю інформації. <i>Виконує третину (30%) завдань правильно.</i>
4	<i>Учень/учениця</i> розуміє лише ключові ідеї прослуханого та потребує сторонньої допомоги для розуміння детального змісту тексту. <i>Виконує трохи більше третини (33-40%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має труднощі щодо передавання основної думки при усній взаємодії навіть у дуже знайомих повсякденних ситуаціях спілкування та використовує основний запас ізольованих слів і фраз із залученням кількох простих	<i>Учень/учениця</i> розуміє лише ключові ідеї прочитаного та потребує сторонньої допомоги для розуміння детального змісту тексту. <i>Виконує трохи більше третини (33-40%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має труднощі щодо передавання основної думки при письмовій взаємодії навіть у дуже знайомих повсякденних ситуаціях та використовує основний запас ізольованих слів і фраз із залученням кількох простих

		граматичних конструкцій. Має значні труднощі у відповідях і репліках, зміст частково зв'язний з частим використанням сполучника «і». Вимова обмежена контрольована та часто нерозбірлива. <i>Виконує трохи більше третини (33-40%) завдань правильно.</i>		граматичних конструкцій. Має значні труднощі у відповідях і репліках, зміст частково зв'язний з частим використанням сполучника «і». Письмо обмежене та контрольоване. <i>Виконує трохи більше третини (33-40%) завдань правильно.</i>
5	<i>Учень/учениця</i> розуміє лише ключові ідеї прослуханого та потребує сторонньої допомоги для розуміння детального змісту тексту. <i>Виконує менше половини (41- 49%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має труднощі щодо передавання основної думки при усній взаємодії навіть у дуже знайомих повсякденних ситуаціях спілкування та використовує основний запас ізольованих слів і фраз із залученням кількох простих граматичних конструкцій. Має значні труднощі у відповідях і репліках, зміст частково зв'язний з частим використанням сполучника «і». Вимова обмежена контрольована та часто нерозбірлива. <i>Виконує менше половини (41-49%) завдань правильно.</i>	<i>Учень/учениця</i> розуміє лише ключові ідеї прочитаного та потребує сторонньої допомоги для розуміння детального змісту тексту. <i>Виконує менше половини (41- 49%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має труднощі щодо передавання основної думки при письмовій взаємодії навіть у дуже знайомих повсякденних ситуаціях та використовує основний запас ізольованих слів і фраз із залученням кількох простих граматичних конструкцій. Має значні труднощі у відповідях і репліках, зміст частково зв'язний з частим використанням сполучника «і». Письмо обмежене та контрольоване. <i>Виконує менше половини (41-49%) завдань правильно.</i>
6	<i>Учень/учениця</i> розуміє лише ключові ідеї прослуханого та потребує сторонньої допомоги для розуміння детального змісту тексту. <i>Виконує половину (50%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має труднощі щодо передавання основної думки при усній взаємодії навіть у дуже знайомих повсякденних ситуаціях спілкування та використовує основний запас ізольованих слів і фраз із залученням кількох простих граматичних конструкцій. Має значні труднощі у відповідях і репліках, зміст частково зв'язний з частим використанням сполучника «і». Вимова обмежена контрольована та часто нерозбірлива. <i>Виконує половину (50%) завдань правильно.</i>	<i>Учень/учениця</i> розуміє лише ключові ідеї прочитаного та потребує сторонньої допомоги для розуміння детального змісту тексту. <i>Виконує половину (50%) завдань правильно.</i>	Учень/учениця має труднощі щодо передавання основної думки при письмовій взаємодії навіть у дуже знайомих повсякденних ситуаціях та використовує основний запас ізольованих слів і фраз із залученням кількох простих граматичних конструкцій. Має значні труднощі у відповідях і репліках, зміст частково зв'язний з частим використанням сполучника «і». Письмо обмежене та контрольоване. <i>Виконує половину (50%) завдань правильно.</i>
7	<i>Учень/учениця</i> розуміє прослуханий текст в загальному та може виокремити основні ідеї змісту <i>Виконує більшість завдань (55%) правильно.</i>	Змістове наповнення усних повідомлень здебільшого актуальне з використанням основного словникового запасу належним чином. <i>Виконує більшість завдань (55%) правильно.</i>	<i>Учень/учениця</i> розуміє прочитаний текст в загальному та може виокремити основні ідеї змісту. <i>Виконує більшість завдань (55%) правильно.</i>	Частково коригує письмові повідомлення щодо змісту, форми, орфографічних, пунктуаційних та граматичних норм. Використовує стандартні мовні засоби та основний словниковий запас належним чином. <i>Виконує більшість завдань (55%) правильно.</i>
8	<i>Учень/учениця</i> розуміє прослуханий текст в загальному та може виокремити основні ідеї змісту, <i>Виконує більшість завдань (60%) правильно.</i>	Змістове наповнення усних повідомлень здебільшого актуальне з використанням основного словникового запасу належним чином. <i>Виконує більшість завдань (60%) правильно.</i>	<i>Учень/учениця</i> розуміє прочитаний текст в загальному та може виокремити основні ідеї змісту. <i>Виконує більшість завдань (60%) правильно.</i>	Частково коригує письмові повідомлення щодо змісту, форми, орфографічних, пунктуаційних та граматичних норм. Використовує стандартні мовні засоби та основний словниковий запас належним чином. <i>Виконує більшість завдань (60%) правильно.</i>

9	<p><i>Учень/учениця</i> розуміє прослуханий текст в загальному та може виокремити основні ідеї змісту <i>Виконує переважну більшість завдань (75%) правильно.</i></p>	<p>Змістове наповнення усних повідомлень здебільшого актуальне з використанням основного словникового запасу належним чином. <i>Виконує переважну більшість завдань (75%) правильно.</i></p>	<p><i>Учень/учениця</i> розуміє прочитаний текст в загальному та може виокремити основні ідеї змісту. <i>Виконує переважну більшість завдань (75%) правильно.</i></p>	<p>Коригує і уточнює письмові повідомлення (за потреби) щодо змісту, форми, орфографічних, пунктуаційних та граматичних норм. Вправно використовує стандартні мовні засоби та основний словниковий запас належним чином. <i>Виконує переважну більшість завдань (75%) правильно.</i></p>
10	<p>Повністю розуміє та може аналізувати зміст прослуханого тексту, інформативних чи розповідних бесід, оголошень, інструкцій чи історій. Розуміє основну інформацію почутих більш розгорнутих та складніших текстів (статей, історій тощо) відповідного рівня. <i>Виконує правильно 80% завдань відповідного рівня.</i></p>	<p>При усній взаємодії загалом уміло використовує повсякденну лексику належним чином та вживає прості граматичні форми. Допускаються незначні неточності у використанні лексики та граматики, що не заважають розумінню висловлювання. Учень/учениця намагається вживати складніші конструкції з добре заученими висловлюваннями. Вимова учня/учениці є здебільшого зрозумілою. <i>Виконує правильно 80% завдань відповідного рівня.</i></p>	<p>Повністю розуміє та може аналізувати зміст прочитаного тексту, інформативних чи розповідних бесід, оголошень, інструкцій чи історій. Розуміє основну інформацію прочитаних більш розгорнутих та складніших текстів (статей, історій тощо) відповідного рівня. <i>Виконує правильно 80% завдань відповідного рівня.</i></p>	<p>При письмовій взаємодії загалом уміло використовує повсякденну лексику належним чином та вживає прості граматичні форми. Допускаються незначні неточності у використанні лексики та граматики, що не заважають розумінню висловлювання. Учень/учениця намагається вживати складніші конструкції з добре заученими висловлюваннями. Письмо учня/учениці є здебільшого зрозумілим. <i>Виконує правильно 80% завдань відповідного рівня.</i></p>
11	<p>Повністю розуміє та може аналізувати зміст прослуханого тексту, інформативних чи розповідних бесід, оголошень, інструкцій чи історій. Розуміє основну інформацію почутих більш розгорнутих та складніших текстів (статей, історій тощо) відповідного рівня. <i>Виконує майже всі (90%) завдання правильно.</i></p>	<p>При усній взаємодії загалом уміло використовує повсякденну лексику належним чином та вживає прості граматичні форми. Допускаються незначні неточності у використанні лексики та граматики, що не заважають розумінню висловлювання. Учень/учениця намагається вживати складніші конструкції з добре заученими висловлюваннями. Вимова учня/учениці є здебільшого зрозумілою. <i>Виконує майже всі (90%) завдання правильно.</i></p>	<p>Повністю розуміє та може аналізувати зміст прочитаного тексту, інформативних чи розповідних бесід, оголошень, інструкцій чи історій. Розуміє основну інформацію прочитаних більш розгорнутих та складніших текстів (статей, історій тощо) відповідного рівня. <i>Виконує майже всі (90%) завдання правильно.</i></p>	<p>При письмовій взаємодії загалом уміло використовує повсякденну лексику належним чином та вживає прості граматичні форми. Допускаються незначні неточності у використанні лексики та граматики, що не заважають розумінню висловлювання. Учень/учениця намагається вживати складніші конструкції з добре заученими висловлюваннями. Письмо учня/учениці є здебільшого зрозумілим. <i>Виконує майже всі (90%) завдання правильно.</i></p>
12	<p>Повністю розуміє та може аналізувати зміст прослуханого тексту, інформативних чи розповідних бесід, оголошень, інструкцій чи історій. Розуміє основну інформацію почутих більш розгорнутих та складніших текстів (статей історій тощо) відповідного рівня. <i>Виконує всі (100%) завдання правильно.</i></p>	<p>При усній взаємодії загалом уміло використовує повсякденну лексику належним чином та вживає прості граматичні форми. Допускаються незначні неточності у використанні лексики та граматики, що не заважають розумінню висловлювання. Учень/учениця намагається вживати складніші конструкції з добре заученими висловлюваннями. Вимова учня/учениці є здебільшого зрозумілою. <i>Виконує всі (100%) завдання правильно.</i></p>	<p>Повністю розуміє та може аналізувати зміст прочитаного тексту, інформативних чи розповідних бесід, оголошень, інструкцій чи історій. Розуміє основну інформацію прочитаних більш розгорнутих та складніших текстів (статей історій тощо) відповідного рівня. <i>Виконує всі (100%) завдання правильно.</i></p>	<p>При письмовій взаємодії загалом уміло використовує повсякденну лексику належним чином та вживає прості граматичні форми. Допускаються незначні неточності у використанні лексики та граматики, що не заважають розумінню висловлювання. Учень/учениця намагається вживати складніші конструкції з добре заученими висловлюваннями. Письмо учня/учениці є здебільшого зрозумілим. <i>Виконує всі (100%) завдання правильно.</i></p>

МАТЕМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ		
	Група результатів 1. Досліджує ситуації та створює математичні моделі	Група результатів 2. Розв'язує математичні задачі	Група результатів 3. Інтерпретує та критично аналізує результати
1	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок.	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя.	<i>Учень / учениця:</i> передає інформацію, намагається висловлювати свої думки щодо результатів розв'язання проблемної ситуації, використовуючи короткі однотипні фрази.
2	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; вирізняє у проблемній ситуації математичні дані; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок.	<i>Учень / учениця:</i> виконує прості завдання/навчальні дії за наданим зразком або з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими.	<i>Учень / учениця:</i> комунікує з іншими щодо результатів розв'язання проблемної ситуації, використовує прості однотипні фрази.
3	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; визначає математичні характеристики навколишніх об'єктів; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок.	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі.	<i>Учень / учениця:</i> висловлює свої думки простими фразами/реченнями щодо результатів розв'язання проблемної ситуації; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.
4	<i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; розрізняє умову і вимогу, відомі та невідомі елементи проблемної ситуації; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; обирає математичну модель із запропонованих вчителем.	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання/навчальні дії за зразком або під керівництвом учителя; розбиває задачу на підзадачі; виконує обов'язки, розподілені в групі.	<i>Учень / учениця:</i> використовує прості фрази/речення у ході комунікації; співставляє отриманий результат із вимогою задачі за допомогою вчителя; долучається до спілкування, може надати пояснення у межах запропонованої теми.

5	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття /навчальні дії; читає таблиці, схеми, діаграми, формули, графіки; добирає модель до проблемної ситуації за допомогою вчителя.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> самостійно співставляє отриманий результат із вимогою задачі; перевіряє результат підстановкою; підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовує прості фрази/речення.</p>
6	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / навчальні дії; наводить прості приклади застосування формул, схем, таблиць, діаграм, графіків; створює окремі частини математичної моделі, припускається логічних помилок при її створенні.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом; з допомогою вчителя висловлює припущення щодо розв'язання математичної задачі; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> за поданими вказівками оцінює відповідь на реалістичність; подає результат із зазначеною точністю; спілкується у межах запропонованої теми, використовує прості фрази/речення.</p>
7	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; перетворює текстові дані математичного змісту в таблиці, схеми, діаграми, формули, графіки тощо; відповідає на запитання щодо умови, залежностей між елементами проблемної ситуації; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; формулює гіпотези (припущення) за допомогою вчителя або працюючи у групі; створює моделі до типової проблемної ситуації за допомогою вчителя; виокремлює частини у плані розв'язання.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розв'язує математичні задачі відомим способом або з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує результати, оцінює відповідність математичної моделі проблемній ситуації; долучається до спілкування у межах запропонованої теми та визначає завдання через поставлені запитання.</p>
8	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією;</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> реалізує план розв'язування математичної задачі з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання;</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> перевіряє отриманий результат на відповідність проблемній ситуації; запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для</p>

	перетворює інформацію з одного виду в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників; самостійно формулює гіпотези (припущення); самостійно створює модель до проблемної ситуації, допускається незначних логічних помилок; за допомогою вчителя планує власні дії щодо розв'язання проблемної ситуації.	визначає свої завдання в груповій роботі; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії; пропонує способи розв'язання математичної задачі.	обговорення та у межах запропонованої теми.
9	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; обирає прийнятний із запропонованих способів для її уявлення й візуалізації; самостійно створює математичну модель за аналогією; з незначними логічними помилками встановлює зв'язки між елементами проблемної ситуації та планує власні дії щодо її розв'язання.	<i>Учень / учениця:</i> виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує математичні задачі засвоєними раніше способами; пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання.	<i>Учень / учениця:</i> відповідає на запитання щодо умови, залежностей між елементами проблемної ситуації, недостатності та надлишковості даних; ініціює спілкування та обмінюється інформацією у межах запропонованої теми.
10	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання та встановлює логічні зв'язки між математичними об'єктами та елементами проблемної ситуації; створює та за необхідності корегує математичну модель; вводить допоміжні елементи та планує власні дії, спрямовані на розв'язання проблемної ситуації.	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях, працюючи самостійно, у парі або групі; здійснює різні види діяльності; пропонує кілька способів розв'язання математичної задачі.	<i>Учень / учениця:</i> використовує властивості математичних об'єктів для обґрунтування своїх дій та їх наслідків; розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
11	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; створює різні математичні моделі для однієї проблемної ситуації; планує власні дії та діяльність групи, спрямовані на розв'язання проблемної ситуації.	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види навчальної діяльності; аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє з іншими.	<i>Учень / учениця:</i> аналізує отримані результати на відповідність проблемній ситуації, за потреби вносить правки; узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.

<p>12</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> ініціює дослідження проблемної ситуації; оцінює інформацію отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; усвідомлено використовує інформацію в різних ситуаціях; самостійно створює різні математичні моделі проблемної ситуації; планує різні способи розв'язування проблемної ситуації та обирає з них раціональніший.</p>
------------------	--

<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує отримані результати та з'ясовує наявність альтернативних розв'язків; виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.</p>
--	---

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ		
	Група 1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ	Група 2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту	Група 3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію
1	<i>Учень/учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію щодо історичного часу і простору, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання.	<i>Учень/учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію історичного / суспільствознавчого змісту, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного.	<i>Учень/учениця:</i> передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази; відповідає на прості запитання щодо України та спільноти, у якій живе.
2	<i>Учень/учениця:</i> виконує прості навчальні дії з хронологією та історичною картою за наданим зразком із допомогою вчителя;	<i>Учень/учениця:</i> відтворює незначну частину інформації історичного / суспільствознавчого змісту, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на прості запитання; використовує прості однотипні фрази.	<i>Учень/учениця:</i> комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази; переповідає певні відомості щодо України та спільноти, у якій живе.
3	<i>Учень/учениця:</i> відтворює частину інформації щодо історичного часу і простору, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання; виконує завдання/навчальні дії за наданим зразком із допомогою вчителя.	<i>Учень/учениця:</i> відтворює частину історичної / суспільствознавчої інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання різного типу; висловлює свої думки простими фразами/ реченнями.	<i>Учень/учениця:</i> спілкується з іншими у випадку, якщо вони ініціюють комунікацію; відтворює відомості про Україну та спільноту, у якій живе; епізодично бере участь у груповій взаємодії, окремих колективних заходах за пропозицією вчителя.
4	<i>Учень/учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію щодо історичного часу і простору отриману із запропонованих джерел; виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; надає пояснення у межах запропонованої теми.	<i>Учень/учениця:</i> відтворює за зразком основну історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; пояснює окремі поняття/терміни; використовує прості фрази/речення.	<i>Учень/учениця:</i> підтримує спілкування в межах запропонованої теми; відтворює інформацію про Україну та спільноти, в яких живе, за зразком; долучається до роботи в групі, виконує призначені обов'язки, бере участь в окремих колективних заходах за пропозицією вчителя.

5	<p><i>Учень/учениця:</i> застосовує частково основну інформацію щодо історичного часу і простору, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища / навчальні дії; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; визначає причини та наслідки подій з допомогою вчителя.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> застосовує частково основну історичну / суспільствознавчу інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; пояснює основні поняття, називає історичні / суспільні явища і процеси.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> спілкується з іншими за власної ініціативи; характеризує свою приналежність до України та спільноти, у яких живе; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі, бере участь в окремих колективних заходах, проєктах за пропозицією інших.</p>
6	<p><i>Учень/учениця:</i> застосовує інформацію щодо історичного часу і простору, отриману від учителя або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; пояснює основні поняття, наводить прості приклади; виконує навчальні дії з хронологією і картами різних типів за запропонованим алгоритмом самостійно.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> застосовує історичну / суспільствознавчу інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; розуміє і пояснює основні поняття, явища і процеси та ілюструє простими прикладами, пояснює навчальні дії з інформацією.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> долучається до обговорення змодельованих ситуацій та / або суспільно значущих проблем; характеризує свою приналежність до України та спільноти, у яких живе; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі, розпізнає проблемні ситуації та висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя, бере участь в колективних заходах, проєктах.</p>
7	<p><i>Учень/учениця:</i> знаходить на карті та в документі потрібну інформацію щодо історичного часу і простору для виконання навчальних завдань; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх із допомогою вчителя; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> знаходить у запропонованих історичних / суспільствознавчих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> конструктивно обговорює змодельовані ситуації та/або суспільно значущі проблеми; розпізнає проблемні ситуації в спільноті, у якій живе, класі, школі, висловлює окремі пропозиції щодо способів розв'язання суспільно значущих проблем, спираючись на ідеї інших; конструктивно співпрацює в групі, виконуючи різні ролі, висловлює окремі ідеї щодо проєктів і заходів у школі, класі з опосередкованою допомогою вчителя.</p>

8	<p><i>Учень/учениця:</i> аналізує інформацію щодо історичного часу і простору, отриману з обраних джерел; групує інформацію з різних джерел за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації та розв'язує їх відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, зіставляє, порівнює та пояснює опрацьовану інформацію, відповідає на запитання і ставить запитання щодо неї; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> аналізує історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману з обраних джерел, групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації в минулому й сьогоденні в різних видах джерел; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, приклади на підтвердження висловленої думки / позиції; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації за алгоритмом, відомими / запропонованими способами.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> конструктивно обговорює змодельовані ситуації та/або суспільно значущі проблеми, надає підтримку іншим через поставлені запитання; комунікує з приводу вирішення проблемних ситуацій у різних спільнотах, висловлює пропозиції щодо способів їх розв'язання; висловлює ідеї щодо проєктів і заходів у школі, класі з опосередкованою допомогою інших осіб; активно співпрацює з іншими, при їх реалізації.</p>
9	<p><i>Учень/учениця:</i> аналізує інформацію щодо історичного часу і простору, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання за допомогою різних джерел; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації в минулому й сьогоденні, добирає прийнятний із запропонованих способів для їх унаочнення й візуалізації; розв'язує проблемні ситуації історичного / суспільного змісту засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки / позиції; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> ініціює спілкування щодо змодельованої ситуації та/або суспільно значущої проблеми, надає інформацію і наводить аргументи; описує проблемні ситуації у різних спільнотах засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою інших; активно співпрацює в групі, визначає свої завдання, висловлює окремі ідеї для заходів і проєктів.</p>
10	<p><i>Учень/учениця:</i> виокремлює й аналізує сутнісну інформацію щодо історичного часу і простору, отриману із різних самостійно вибраних джерел; застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> виокремлює й аналізує сутнісну історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; оцінює її за заданими критеріями; встановлює логічні зв'язки між історичними / суспільними подіями, явищами, процесами; за самостійно визначеними критеріями вирізняє проблемні ситуації в минулому й сьогоденні, пропонує кілька способів їх розв'язання; застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> розвиває ідеї/думки учасників спілкування щодо змодельованої ситуації та/або суспільно значущої проблеми, розглядаючи різні сторони проблеми, підтримує інших та залучає їх до взаємодії; висловлює нові ідеї/пропозиції щодо способів розв'язання суспільно значущих проблем; виконує / бере на себе різні ролі під час групової взаємодії та реалізації проєктів; пропонує ідеї для проєктів і заходів.</p>

<p>11</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> узагальнює інформацію щодо історичного часу і простору, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; виявляє причиново-наслідкові зв'язки між історичними та суспільно значущими подіями, явищами, процесами та визначає взаємопов'язані та взаємозалежні події, явища, процеси в житті суспільства; застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> знаходить й аналізує сутнісну історичну/суспільствознавчу, отриману із різних джерел; формулює виявлені проблеми в минулому й сьогодні, оцінює історичну / суспільну інформацію за самостійно обраними критеріями; характеризує логічні зв'язки між подіями, явищами, процесами; застосовує здобуті знання й практичні вміння в навчальних стандартних і нестандартних ситуаціях.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> моделює ситуації та/або пропонує суспільно значущі теми для обговорення, виступає посередником у спілкуванні; ініціює пропозиції, пропонує варіанти для розв'язання суспільно значущих проблем; ініціює співпрацю та залучає інших до реалізації заходів та проєктів.</p>
<p>12</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння щодо історичного часу і простору, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, в парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; розкриває взаємозв'язки та тяглість суспільного розвитку.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> відбирає й аналізує сутнісну історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; формулює й зіставляє виявлені проблеми в минулому й сьогодні, оцінює інформацію за самостійно обраними алгоритмом/критеріями; встановлює причиново-наслідковий зв'язок між історичними / суспільними подіями, явищами, процесами; застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> модерує обговорення суспільно значущих тем; пропонує альтернативні варіанти для розв'язання суспільно значущих проблем, оцінює їх; ініціює, планує та організує співпрацю, залучає інших до реалізації заходів та проєктів, оцінює результати.</p>

ПРИРОДНИЧА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ		
	Група результатів 1. Проводить дослідження природи	Група результатів 2. Здійснює пошук та опрацьовує інформацію	Група результатів 3. Усвідомлює закономірності природи
1	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину простих завдань / дослідницьких дій за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя / інших осіб	<i>Учень / учениця:</i> намагається відповідати на прості запитання
2	<i>Учень / учениця:</i> виконує прості завдання / дослідницькі дії за наданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел	<i>Учень / учениця:</i> намагається знаходити у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; намагається виконувати прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; слухає інших, комунікує за потреби
3	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання / дослідницькі дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі під час виконання дослідницьких дій	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел	<i>Учень / учениця:</i> знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на запитання; виконує окремі завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі; намагається висловлювати свої думки
4	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання / дослідницькі дії за зразком з допомогою вчителя; частково виконує обов'язки, розподілені в групі під час виконання дослідницьких дій / завдань; пояснює окремі дослідницькі дії	<i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію	<i>Учень / учениця:</i> розуміє окремі поняття / терміни / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії за зразком з допомогою вчителя; частково виконує обов'язки, розподілені в групі

5	<p><i>Учень / учениця:</i> виконує дослідницькі дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає з допомогою вчителя проблеми, які можна розв'язати дослідницьким способом; виконує завдання в групі відповідно до визначених обов'язків під час виконання дослідницьких дій / завдань</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частково інформацію, отриману від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; знаходить у почутому / прочитаному відповіді на прості запитання</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> намагається пояснити основні поняття / явища / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом з допомогою вчителя; виконує свою частку групової роботи</p>
6	<p><i>Учень / учениця:</i> розуміє і пояснює дослідницькі дії; виконує репродуктивні види дослідницької діяльності за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає з допомогою вчителя проблеми, які можна розв'язати дослідницьким способом і висловлює припущення щодо їх розв'язання; виконує дослідницькі дії / спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> здійснює пошук інформації в запропонованих джерелах; застосовує інформацію, отриману від учителя / інших осіб або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії з допомогою вчителя, наводить прості приклади; виконує завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків</p>
7	<p><i>Учень / учениця:</i> виконує репродуктивні й частково-пошукові види дослідницької діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя, розв'язує їх відомим способом; співпрацює в групі, виконуючи дослідницькі завдання</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і розв'язання проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією, поданою в різний спосіб; перетворює один вид інформації в інший за зразком</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відповідає на окремі запитання, наводить типові приклади й аргументи на підтвердження висловленої думки; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом самостійно або в групі; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя, висловлює припущення щодо їх розв'язання; налагоджує комунікацію, співпрацює в групі за погодженим планом, виконуючи навчальні завдання</p>
8	<p><i>Учень / учениця:</i> виконує окремі пошукові, дослідницькі та / або творчі дії; розв'язує проблемні ситуації відомими способами під керівництвом вчителя; активно співпрацює з іншими, визначає свої завдання в груповій дослідницькій діяльності</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; відповідає на запитання за опрацьованою інформацією, поданою в різний спосіб; перетворює інформацію одного виду в інший</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; відповідає на запитання, доповнює думку / відповіді однокласників; виконує окремі навчальні дії; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в групі; залучає інших до співпраці в межах запропонованої теми</p>

9	<p><i>Учень / учениця:</i> виконує пошукові дослідницькі та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації відомими способами; пропонує нові способи розв'язання проблемних ситуацій під керівництвом учителя; активно співпрацює та допомагає іншим, виконуючи дослідницькі завдання</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; добирає спосіб унаочнення інформації</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> розпізнає проблемні ситуації з-поміж запропонованих, розв'язує їх відомими способами під керівництвом учителя; добирає доречні приклади та аргументи щодо висловленої думки; виконує пошукові завдання; активно співпрацює з іншими, генерує ідеї під час виконання завдання</p>
10	<p><i>Учень / учениця:</i> ставить запитання, установлює логічні зв'язки між досліджуваними об'єктами, явищами, процесами; застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних дослідницьких / проблемних ситуаціях; пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно або в групі</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману з різних джерел; оцінює інформацію за наданими критеріями під керівництвом учителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> розпізнає проблемні ситуації; ставить запитання, установлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; застосовує здобуті знання й практичні вміння в типових навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно або в групі; долучається до розроблення критеріїв оцінювання власної діяльності, діяльності групи</p>
11	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; аналізує власні навчальні дії самостійно або в групі; конструктивно взаємодіє в групі під час дослідницької діяльності: висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить інформацію й аналізує її; узагальнює інформацію, отриману з різних джерел; оцінює інформацію за наданими критеріями</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> висловлює щодо проблемної ситуації власну позицію, аргументує її; оцінює різні аспекти проблеми; використовує наукові факти для формулювання власних суджень; застосовує здобуті знання й практичні вміння в нетипових ситуаціях; конструктивно взаємодіє в групі для розв'язання спільних навчальних завдань; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії і дії групи</p>
12	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; аналізує й оцінює власні дослідницькі дії; ініціює, планує та організує співпрацю в групі для виконання дослідницьких / творчих завдань</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> порівнює, зіставляє та оцінює інформацію, отриману з різних самостійно вибраних джерел; оцінює надійність джерел інформації</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> висловлює щодо проблемної ситуації власну позицію, аргументує її, робить висновки; установлює закономірності, підтверджує їх прикладами; застосовує здобуті знання й практичні вміння для розв'язання проблемних ситуацій, усвідомлює ризики й прогнозує наслідки;</p>

			аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; організує співпрацю в групі для досягнення навчальних цілей; толерує різні точки зору, опосередковує спілкування в групі.
--	--	--	---

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Працює з інформацією, даними, моделями	Група результатів 2. Створює інформаційні продукти	Група результатів 3. Працює в цифровому середовищі	Група результатів 4. Безпечно та відповідально працює з інформаційними технологіями
1	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок;	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя;	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя;	<i>Учень / учениця:</i> виконує безпосередні вказівки щодо дотримання правил безпеки
2	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок;	<i>Учень / учениця:</i> виконує прості завдання/ навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими.	<i>Учень / учениця:</i> виконує прості завдання/ навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими.	<i>Учень / учениця:</i> епізодично виконує вказівки щодо дотримання правил безпеки у знайомих ситуаціях
3	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок;	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі.	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі.	<i>Учень / учениця:</i> виконує вказівки щодо дотримання правил безпеки у знайомих ситуаціях; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого
4	<i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/ навчальні дії;	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі;	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі;	<i>Учень / учениця:</i> дотримується правил безпеки у типових ситуаціях після нагадування; може надати пояснення щодо необхідності безпечної та відповідальної поведінки
5	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у	<i>Учень / учениця:</i> виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує	<i>Учень / учениця:</i> виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує	<i>Учень / учениця:</i> дотримується правил безпеки у типових ситуаціях

	почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища / навчальні дії;	завдання в групі відповідно до своєї ролі;	завдання в групі відповідно до своєї ролі;	
6	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади;	<i>Учень / учениця:</i> виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі;	<i>Учень / учениця:</i> виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі;	<i>Учень / учениця:</i> дотримується правил безпеки та відповідальної взаємодії у типових ситуаціях
7	<i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій;	<i>Учень / учениця:</i> виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання.	<i>Учень / учениця:</i> виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання.	<i>Учень / учениця:</i> дотримується правил безпеки та взаємодії у новій ситуації, визначає потенційні небезпеки
8	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників;	<i>Учень / учениця:</i> виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі;	<i>Учень / учениця:</i> виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі;	<i>Учень / учениця:</i> дотримується правил безпеки та взаємодії у змодельованій ситуації, оцінює потенційні наслідки ризикованої поведінки
9	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих спосіб для її уявлення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки;	<i>Учень / учениця:</i> виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно	<i>Учень / учениця:</i> виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з	<i>Учень / учениця:</i> обмінюється інформацією та пропонує способи відновлення безпечної та відповідальної взаємодії при їх порушенні

		співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання.	іншими, виконуючи типові та нетипові завдання.	
10	<i>Учень / учениця:</i> отримує відомості із різних самостійно вибраних джерел, виокремлює з неї істотну й потрібну інформацію; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами;	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі;	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі;	<i>Учень / учениця:</i> дотримується правил безпеки та взаємодії у нестандартній ситуації; розпізнає та запобігає небезпечним ситуаціям, розглядаючи різні сторони проблеми
11	<i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її, визначає надійність інформаційних джерел; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки;	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі;	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі;	<i>Учень / учениця:</i> вживає заходів для зменшення ризиків; обирає оптимальний спосіб безпечної та відповідальної взаємодії з іншими
12	<i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлену інформацію в різних ситуаціях;	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань;	<i>Учень / учениця:</i> застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань;	<i>Учень / учениця:</i> оцінює безпеку та відповідальність поведінки за критеріями; за потреби надає роз'яснення іншим учасникам щодо безпечної та відповідальної поведінки.

СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ		
	Група результатів 1. Безпека. Уникання загроз для життя власного та інших осіб, прийняття рішень з користю для власної та громадської безпеки	Група результатів 2. Здоров'я. Турбота про особисте здоров'я. Аргументований вибір здорового способу життя.	Група результатів 3. Добробут. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення добробуту
1	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя щодо Уникання загроз для життя власного та інших осіб,	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя щодо потреби турботи про особисте здоров'я.	<i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, намагається висловлювати свої думки щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки.
2	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; виконує прості завдання/ навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; виконує прості завдання/ навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; щодо потреби турботи про особисте здоров'я	<i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; виконує прості завдання/ навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки.
3	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; щодо необхідності турботи про особисте здоров'я	<i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки
4	<i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює	<i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює	<i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки,

	свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі	свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; щодо турботи на особисте здоров'я та впливу власних дій і рішень	використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки
5	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища /навчальні дії; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища /навчальні дії; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; щодо турботи на особисте здоров'я та впливу власних дій і рішень	<i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища /навчальні дії щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки.; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; підтримує спілкування в межах запропонованої тем
6	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища/ навчальні дії, наводить прості приклади; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища/ навчальні дії, наводить прості приклади; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; щодо турботи на особисте здоров'я та впливу власних дій і рішень	<i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища/ навчальні дії, наводить прості приклади щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки.; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; спілкується у межах запропонованої теми
7	<i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки;	<i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим	<i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією;; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки.; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності в співпраці з однокласниками; розпізнає

	виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання	алгоритмом розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; щодо турботи про особисте здоров'я, впливу власних дій і рішень, вибору здорового способу життя	проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання; долучається до спілкування та визначає завдання через поставленні запитання.
8	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; щодо турботи про особисте здоров'я, впливу власних дій і рішень, вибору здорового способу життя.	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення.
9	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя;	<i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання; ініціює спілкування та обмінюється інформацією.
10	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання;	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання;	<i>Учень / учениця:</i> виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами,

	<p>встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі</p>	<p>встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі щодо турботи про особисте та громадське здоров'я, впливу власних дій і рішень, аргументованого вибору сталого способу життя.</p>	<p>фактами, явищами щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки.; застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; розвиває ідеї/думки учасників спілкування та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.</p>
11	<p><i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі щодо турботи про особисте та громадське здоров'я, впливу власних дій і рішень, аргументованого вибору сталого способу життя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки.; застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; узагальнює головний зміст почутого під час спілкування; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань</p>
12	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; виконання дослідницьких / творчих завдань щодо турботи про особисте та громадське здоров'я, впливу власних дій і рішень, аргументованого вибору сталого способу життя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману інформацію щодо підприємливості, фінансової грамотності і етичної поведінки., отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань; виступає посередником у спілкуванні, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.</p>

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Б ал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ			
	Група результатів 1. Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності	Група результатів 2. Творче застосування традиційних і сучасних технологій декоративно-ужиткового мистецтва	Група результатів 3. Ефективне використання техніки і матеріалів без заподіяння шкоди навколишньому середовищу	Група результатів 4. Турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших осіб
1	<p><i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб), прочитану, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком лише з допомогою вчителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб) про види декоративно-ужиткового мистецтва; припускається суттєвих змістових і логічних помилок при відтворенні інформації; виконує частину простих завдань / технологічних операцій за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; виконує частину простих завдань у побуті / навчальній діяльності за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.</p>
2	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел у проєктуванні; виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання про декоративно-ужиткове мистецтво; припускається змістових і логічних помилок; виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.</p>

3	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел у проектуванні; виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі. висловлює свої думки простими фразами/ реченнями</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює/ вказує значення декоративно-ужиткового мистецтва в житті людини, народу на основі прочитаної інформації, яка підготовлена вчителем; знаходить у почутому/ прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; відтворює технологічні операції відповідно до створення виробу у етностилі за зразком наданим учителем та під його керівництвом; долучається до роботи в групі. висловлює свої думки простими фразами/ реченнями.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/ прочитаному часткові відповіді на запитання; називає матеріали/ продукти, які не шкодять власному здоров'ю та здоров'ю інших осіб; перелічує вторинні, екологічні матеріали і побутові продукти, які можна застосувати у реалізації нових проєктів; припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує завдання / навчальні дії/ використовує безпечні матеріали у роботі над проєктом за зразком наданим учителем; долучається до роботи в групі. висловлює свої думки простими фразами/ реченнями; просить надати зворотній зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому /прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує трудові дії та операції для виконання побутових завдань за планом наданим учителем; долучається до роботи в групі. висловлює свої думки простими фразами/ реченнями щодо власних/ чужих потреб у організації побуту; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.</p>
4	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел у проектуванні; виконує типові завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; частково виконує обов'язки, розподілені в групі; може переказати своїми словами навчальні завдання у межах проєкту</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> висловлює свої думки, описує значення декоративно-ужиткового мистецтва на основі запропонованих вчителем джерел інформації; розуміє окремі поняття/ терміни/ навчальні дії; виконує завдання/ технологічні операції за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; використовує прості фрази/ речення; сприяє спілкуванню та може надати пояснення у межах проєкту.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки на основі отриманої інформації про використання вторинних матеріальних ресурсів у реалізації нових проєктів; розуміє окремі поняття/ терміни/ навчальні дії; виконує завдання/ навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; використовує прості фрази/ речення; сприяє спілкуванню та може надати пояснення у проєкті.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> розрізняє і переказує власними словами інформацію отриману із запропонованих джерел, яка може бути корисною у практичній роботі/ завданнях проєкту; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; виконує завдання/ навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; використовує прості фрази/ речення; сприяє спілкуванню.</p>

5	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел та може наводити прості приклади у проєкті; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом проектно-технологічної діяльності під керівництвом учителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; підтримує спілкування в межах проєкту та презентує результати у зручний спосіб</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань у проєкті; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, використовує технології декоративно-ужиткового мистецтва за потреби звертаючись по допомогу; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; підтримує спілкування в межах проєкту, використовуючи прості фрази/ речення.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/ прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити з допомогою вчителя, які матеріали потенційно шкідливі для навколишнього середовища і матеріали, які не загрожують іншим; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; підтримує спілкування у проєкті, використовує прості фрази / речення.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття/ явища /навчальні дії; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; підтримує спілкування у проєкті та може надати пояснення у його межах.</p>
6	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань, реалізації проєкту, наводить приклади; виконує за готовим планом технологічні операції виготовлення виробу та/ або видів оздоблення під керівництвом учителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; спілкується у межах проєкту та презентує результати у зручний спосіб.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує культурологічну інформацію, на основі запропонованих вчителем джерел інформації для виконання навчальних завдань у проєкті; визначає ознаки/ описує значення декоративно-ужиткового мистецтва; виконує навчальні дії/ використовує технології декоративно-ужиткового мистецтва у створенні предметного середовища в етностилі; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; спілкується у межах проєкту, використовує прості фрази / речення.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює доцільність застосування різних матеріалів, їх повторне використання, наводить прості приклади; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; застосовує з допомогою вчителя технології обробки вторинних матеріалів; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; спілкується у проєкті, використовує прості фрази/ речення.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання завдань стосовно організації побуту, облаштування життєвого простору, формування власного стилю тощо; розуміє і пояснює основні поняття/ явища/ навчальні дії, наводить прості приклади; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; спілкується у межах проєкту, використовуючи прості фрази/ речення.</p>

7	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах актуальну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій реалізації проєкту; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності самостійно або в співпраці з іншими; долучається до спілкування та визначає навчальні завдання у проєкті через поставленні запитання.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну культурологічну інформацію для виконання навчальних завдань у проєкті; відповідає на окремі запитання, наводить окремі аргументи й приклади про ознаки різних видів декоративно-ужиткового мистецтва, його традиції та сучасні тенденції; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає етностиль у різних видах дизайну; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання у проєкті. долучається до спілкування у мсжах запропонованої теми та визначає завдання через поставленні запитання у проєкті.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання завдань у проєкті про вторинні матеріальні ресурси та їх повторне використання; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання у проєкті. долучається до спілкування у проєкті та визначає завдання через поставленні запитання.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання практичної роботи/ завдань проєкту; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання. долучається до спілкування у проєкті та визначає завдання через поставленні запитання.</p>
8	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, виокремлює актуальну для реалізації проєкту; наводить певні аргументи, доповнює думку/ відповіді інших; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/ або творчі навчальні дії, заплановані операції у визначеній послідовності, застосовує необхідні матеріали, інструменти і пристосування, демонструє в роботі зосередженість, акуратність, обережність, відповідальність тощо; з опосередкованою допомогою вчителя виконує навчальні</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> вивчає історію розвитку традиційних ремесел і декоративно-ужиткового мистецтва на основі отриманих із обраних джерел; зіставляє, порівнює та групує варіанти [версії] стилізації виробу, методи проєктування тощо; відповідає на запитання; перетворює один вид інформації в інший; виконує окремі творчі навчальні дії у проєкті, активно співпрацюючи з іншими; визначає свої завдання в груповій роботі; запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення у проєкті.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників про зниження екологічних ризиків для здоров'я людини та навколишнього середовища; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/ або творчі навчальні дії у проєкті, розв'язує проблемні ситуації із опосередкованою допомогою вчителя з доцільним використанням екологічних матеріалів і побутових продуктів у життєвих ситуаціях відомими способами; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> знаходить та відбирає актуальну інформацію для проєкту чи визначеного практичного завдання; аналізує власний досвід і можливості в побутовій діяльності, наводить певні аргументи, доповнює думку/ відповіді однокласників; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/ або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення у проєкті.</p>

	<p>завдання, активно співпрацює з іншими, визначає свої завдання в груповій роботі; формулює питання та пріоритети для обговорення та представляє результати власної/ спільної проектно-технологічної діяльності.</p>		<p>завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення у проєкті.</p>	
9	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел, визначає особистісно й соціально важливі потреби, завдання проєкту, наводить аргументи та доречні приклади самостійно/ у співпраці з іншими; виконує пошукові (дослідницькі), творчі завдання засвоєними раніше способами самостійно або пропонує нові способи із опосередкованою допомогою вчителя; планує подальшу проектно-технологічну діяльність на основі набутого досвіду для реалізації власних інтересів, здібностей, можливостей; ініціює спілкування та обмінюється інформацією; обговорює ідеї, конструктивно взаємодіє з іншими особами.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; ідентифікує та порівнює ознаки різних видів декоративно-ужиткового мистецтва за етнографічними регіонами України, наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; відбирає ідеї, творчо застосовує технології і техніки декоративно-ужиткового мистецтва при створенні/ оздобленні виробу, у власній діяльності/ естетизації власного побуту; використовує цифрові пристрої для рекламування і реалізації створених виробів в етностилі; активно співпрацює з іншими; ініціює спілкування та обмінюється інформацією у проєкті.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; наводить аргументи, доречні приклади доцільності обраних матеріалів, вторинних матеріальних ресурсів, раціональності та переваги їх використання у реалізації нових проєктів; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; використовує ошадно матеріали під час виготовлення виробу/продукту; проєктує власний життєвий простір з доцільним використанням екологічних матеріалів і побутових продуктів; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. ініціює спілкування та обмінюється інформацією у проєкті.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує інформацію, отриману з різних джерел; складає та з розумінням пояснює складений план, як власну діяльність у проєкті/ побуті/ школі, самостійно, у співпраці з іншими; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання з опосередкованою допомогою вчителя; здійснює безпечне самообслуговування у побуті; застосовує побутову техніку для догляду за предметами побуту, одягом, взуттям тощо; облаштовує власний чи спільний життєвий простір у побуті [інтер'єр, одяг, естетика харчування тощо] та презентує й аргументує власні ідеї щодо його покращення; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. ініціює спілкування та обмінюється інформацією у проєкті.</p>
10	<p><i>Учень / учениця:</i> здійснює пошук актуальної інформації, упорядковує її та презентує; застосовує здобуті знання й практичні вміння, методи проєктування, здійснює різні види діяльності відповідно до</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виокремлює істотну й потрібну інформацію, формує власні судження на основі культурологічної інформації з різних самостійно вибраних джерел; характеризує, визначає і класифікує за суттєвими/ спільними ознаками</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; з розумінням пояснює стабільний розвиток як один із способів збереження навколишнього середовища та генерує</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> оперує інформацією отриманою із різних самостійно вибраних джерел та пропонує ідеї для організації або створення власного чи спільного побуту, речей, життєвого простору відповідно до вимог дизайну; аналізує власний досвід і можливості для складання плану побутової діяльності,</p>

	<p>індивідуальних здібностей і власних інтересів з метою втілення творчих ідей у плануванні та реалізації проекту;</p> <p>розвиває ідеї/ думки, презентує та обговорює результати власної чи спільної проектно-технологічної діяльності.</p>	<p>інформацію про декоративно-ужиткове мистецтво;</p> <p>доцільно застосовує здобуті знання й практичні вміння з використанням традицій та сучасних тенденцій в декоративно-ужитковому мистецтві самостійно, у парі або групі;</p> <p>розвиває ідеї/ думки учасників спілкування у проекті та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.</p>	<p>ідеї, які можуть бути корисними для цього;</p> <p>застосовує здобуті знання й практичні вміння у проекті; аналізує ефективність дібраних матеріалів для створення виробу/продукту і вказує на ризики їх використання; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі;</p> <p>розвиває ідеї/думки учасників спілкування у проекті та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.</p>	<p>висловлює судження та обґрунтовує його реалізацію самостійно або у співпраці з іншими особами;</p> <p>здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі;</p> <p>розвиває ідеї/думки учасників спілкування у проекті та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.</p>
11	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <p>узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями;</p> <p>знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки;</p> <p>застосовує методи проектування відповідно до індивідуальних здібностей та власних інтересів з метою втілення творчих ідей в конструкції виробу; застосовує цифрові пристрої та інформаційне середовище для презентації результатів проектування; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі;</p> <p>пояснює та/ або формулює висновки результатів проектно-технологічної діяльності; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних завдань у проекті.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <p>знаходить та узагальнює інформацію про декоративно-ужиткове мистецтво, отриману з різних джерел, аналізує та оцінює її за визначеними критеріями;</p> <p>висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки;</p> <p>застосовує здобуті знання й практичні вміння в реалізації власних проектів, виконанні технік і технологій декоративно-ужиткового мистецтва, пропонує варіанти способів їх застосування у виготовленні/ стилізації виробу;</p> <p>аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі;</p> <p>узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у проекті; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <p>проводить самостійну пошукову роботу з дослідження проблем утилізації відходів і повторного використання матеріальних ресурсів, зокрема через виконання STEM-проектів; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки;</p> <p>застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; раціонально замінює матеріали, обґрунтовано змінює конструкцію виробу відповідно до розрахованих витрат; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі;</p> <p>конструктивно взаємодіє у групі;</p> <p>узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у проекті; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <p>знаходить та узагальнює інформацію для власного проекту у побуті у різних джерелах та групує її за відповідними ознаками для різних етапів роботи/ складеного плану/ визначених етапів проекту; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки;</p> <p>застосовує здобуті знання й практичні вміння в побутовій діяльності; удосконалює власний чи спільний життєвий простір у побуті на основі вимог дизайну і власних потреб, інтересів, можливостей; презентує результати проекту через різні комунікаційні канали, засоби презентації з використанням цифрових пристроїв; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі;</p> <p>узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у проекті; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.</p>

<p>12</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює отриману з різних джерел інформацію, порівнює та зіставляє її; генерує суб'єктивні нові ідеї, спираючись на власні знання та судження, пропонує покращення ідей/ теми проекту; застосовує здобуті знання й практичні вміння, аргументує мету проекту та планує проектно-технологічну діяльність, усвідомлює та описує ймовірні труднощі і ризики у процесі реалізації задуму в готовий продукт/ послугу; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; розробляє критерії, яким має відповідати об'єкт проектування та визначає його параметри; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення запланованих результатів у виконанні проекту; виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> оцінює інформацію, отриману з різних джерел, науково інтерпретуючи її; використовує усвідомлено інформацію доцільно застосовуючи її у реалізації власних проектів; застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки, здійснює різні види проектно-технологічної діяльності самостійно, у парі або групі; виявляє підприємливість через вивчення попиту споживачів, ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання творчих завдань; ідентифікує себе носієм культури свого народу, усвідомлює свою приналежність до українського народу через дослідження і вивчення його трудових традицій, народних звичаїв та іншої культурологічної інформації; демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.</p>
-----------	--	---

Учень / учениця:
опінює отриману з різних джерел інформацію, логічно обґрунтовує роль науки, технологій для сталого [збалансованого] розвитку, взаємозв'язок розвитку науки, техніки, технологій і збереження природи; прогнозує екологічні ризики, ризики інноваційних технологій для здоров'я людини і навколишнього середовища; застосовує здобуті знання й практичні вміння у виконанні інноваційних проєктів/ STEM-проєктів, які передбачають дослідження, пов'язані з використанням вторинних ресурсів, побутових відходів; обговорює і прогнозує екологічні ризики, ризики інноваційних технологій для здоров'я людини і навколишнього середовища; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких/ творчих завдань; висловлює судження стосовно наслідків власних дій для навколишнього середовища, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.

Учень / учениця:
опінює інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; аргументує використання техніки у побуті/ проєкті; застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки неправильного використання технічного обладнання; удосконалює технічні пристрої або інші предмети побуту; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких/ творчих завдань; виступає посередником у спілкуванні у проєкті, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ		
	Група 1. Пізнання мистецтва, художнє мислення	Група 2. Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація	Група 3. Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення
1	<i>Учень / учениця:</i> описує твір за зразком чи за допомогою запитань вчителя, дає часткові відповіді на прості запитання за змістом почутого / побаченого, припускається помилок	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину завдань за поданим зразком лише з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> виявляє емоційність (словами/рухами) під час сприймання певних творів мистецтва та/або мистецької діяльності лише в окремих ситуаціях
2	<i>Учень / учениця:</i> описує твір за зразком чи за допомогою запитань вчителя, дає часткові відповіді на прості запитання за змістом почутого / побаченого, припускається незначних помилок	<i>Учень / учениця:</i> виконує частину завдань за поданим зразком з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> виявляє емоційність під час сприймання певних творів мистецтва та/або мистецької діяльності, використовує прості однотипні фрази
3	<i>Учень / учениця:</i> описує твір за зразком чи за допомогою запитань вчителя, дає відповіді на прості запитання за змістом почутого / побаченого, припускається незначних помилок	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за поданим зразком переважно з допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> виявляє емоційність під час сприймання творів мистецтва та/або мистецької діяльності, користується простими фразами/ реченнями
4	<i>Учень / учениця:</i> описує (під керівництвом вчителя) твір/явище мистецтва, може пояснити окремі поняття/терміни; комунікує з іншими щодо мистецтва за допомогою вчителя, використовує прості однотипні фрази	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за зразком під постійним керівництвом учителя; ситуативно використовує цифрове середовище під керівництвом учителя; періодично долучається до колективної мистецької діяльності, розуміє обов'язки в групі;	<i>Учень / учениця:</i> називає за запропонованим переліком та/або допомогою вчителя емоції від сприймання твору мистецтва та/або мистецької діяльності; пояснює за допомогою вчителя власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ мистецької діяльності простими фразами/ реченнями
5	<i>Учень / учениця:</i> описує (під керівництвом вчителя) твір/явище мистецтва, пояснює окремі поняття/терміни, припускається незначних помилок; комунікує з іншими щодо мистецтва переважно за допомогою вчителя, використовує прості однотипні фрази, речення	<i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за зразком переважно під керівництвом учителя; ситуативно використовує цифрове середовище під керівництвом учителя; бере участь у колективній мистецькій діяльності, виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі	<i>Учень / учениця:</i> називає за допомогою вчителя емоції від сприймання твору мистецтва та/або мистецької діяльності; пояснює за допомогою вчителя власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ мистецької діяльності простими реченнями

6	<p><i>Учень / учениця:</i> описує (під керівництвом вчителя) твір/ явище мистецтва, пояснює окремі поняття/терміни; комунікує з іншими щодо мистецтва, використовує прості однотипні фрази, речення</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> виконує завдання за зразком, частково потребує керівництва вчителя; застосовує елементи імпровізації/експериментування; ситуативно використовує цифрове середовище під керівництвом учителя; бере участь у колективній мистецькій діяльності, виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> називає емоції переважно за допомогою вчителя від сприймання твору мистецтва та/або мистецької діяльності; пояснює (переважно за допомогою вчителя) власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ мистецької діяльності</p>
7	<p><i>Учень / учениця:</i> характеризує твір/явище мистецтва, частково використовує термінологію; наводить деякі приклади зв'язків між мистецтвом і життям бере участь в обговоренні творів мистецтва, висловлює свої думки щодо почутого / побаченого; знаходить з деяких джерел (зокрема цифрових) інформацію про мистецтво</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання, імпровізує/експериментує в різних видах мистецтва, обирає способи естетизації середовища; використовує цифрове середовище, але потребує допомоги вчителя; співпрацює з іншими, виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> визначає емоції та переживання (власні та втілені у творах мистецтва); описує власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ художніх образів; вибірково визначає свої уподобання в мистецькій діяльності</p>
8	<p><i>Учень / учениця:</i> характеризує твір/явище мистецтва, використовує термінологію; наводить приклади зв'язків між мистецтвом і життям; бере участь в обговоренні творів мистецтва, пояснює свою позицію; знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію про мистецтво</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; імпровізує/експериментує в різних видах мистецтва, обирає способи естетизації середовища; використовує цифрове середовище, але потребує допомоги вчителя; пояснює необхідність дотримання авторського права в процесі художньої комунікації; співпрацює з іншими, виконує частково-пошукові художньо-творчі завдання</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> визначає емоції та переживання (власні та втілені у творах мистецтва), застосовує твори / види діяльності для поліпшення емоційного стану; описує власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ художні образи; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, визначає свої успіхи в мистецтві</p>
9	<p><i>Учень / учениця:</i> характеризує твір/явище мистецтва, вільно використовує термінологію, порівнює художні образи з явищами довкілля; наводить переконливі приклади зв'язків між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, пояснює свою позицію;</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; імпровізує/експериментує в різних видах мистецтва, визначає і обирає способи естетизації середовища; використовує цифрові технології для втілення задуму; розуміє важливість дотримання авторського права в процесі художньої комунікації</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> визначає емоції та переживання (власні та втілені у творах мистецтва); вибірково пояснює вплив творів/творчості на власний емоційний стан; застосовує твори / види діяльності для поліпшення емоційного стану; описує власне емоційне ставлення до твору мистецтва/ інтерпретує художні образи; визначає свої</p>

	знаходить і відбирає з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію про мистецтво	співпрацює з іншими, виконує пошукові художньо-творчі завдання;	уподобання в мистецькій діяльності, характеризує свої успіхи в мистецтві;
10	<i>Учень / учениця:</i> аналізує/декодує твір/явище мистецтва, вільно застосовує термінологію, порівнює художні образи з явищами довкілля; наводить аргументовані приклади зв'язків між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, вислуховує позицію інших, аргументує власну; самостійно знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію, виокремлює необхідну, визначає (під керівництвом вчителя) достовірність джерела інформації	<i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; пропонує ідеї (зокрема, для естетизації середовища), застосовує здобуті знання й практичні вміння для їх реалізації, презентує результати власної творчості, пояснює свій задум самостійно використовує інформацію (зокрема цифрову) із посиланням на джерело та з дотриманням авторського права; бере участь у художньо-творчій діяльності за власним вибором і вподобанням; взаємодіє в команді	<i>Учень / учениця:</i> описує вплив певного твору/ творчості на власний емоційний стан, інтерпретує художні образи, пояснює ставлення; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, оцінює свої успіхи в мистецтві
11	<i>Учень / учениця:</i> аналізує/декодує твір/явище мистецтва, вільно застосовує термінологію, порівнює художні образи з явищами довкілля; наводить аргументовані приклади зв'язків між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, вислуховує позицію інших, аргументує власну; самостійно знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) і систематизує інформацію, виокремлює необхідну, визначає достовірність джерела інформації	<i>Учень / учениця:</i> самостійно виконує завдання; пропонує ідеї (зокрема, для естетизації середовища), реалізує їх самостійно, зокрема з використанням цифрових технологій, міжгалузевих зв'язків; презентує результати власної творчості, пояснює свій задум самостійно використовує інформацію (зокрема цифрову) із посиланням на джерело та з дотриманням авторського права; бере активну участь у художньо-творчій діяльності; конструктивно взаємодіє в команді	<i>Учень / учениця:</i> вирізняє вплив певного твору/ творчості на власний емоційний стан, наводить приклади; інтерпретує художні образи, пояснює ставлення; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, оцінює свої успіхи в мистецтві
12	<i>Учень / учениця:</i> аналізує/декодує твір/явище мистецтва, вільно застосовує термінологію, виявляє характерні ознаки, здійснює аналогії між мистецтвом і життям, між різними видами мистецтва; бере активну участь в обговоренні творів мистецтва, вислуховує позицію інших, аргументує власну; самостійно знаходить з різних джерел (зокрема цифрових) інформацію виокремлює необхідну, систематизує і узагальнює її; визначає і пояснює достовірність джерела інформації	<i>Учень / учениця:</i> обирає відомі способи творення, зокрема медіаформати, виявляє креативність, пропонує ідеї (зокрема, для естетизації середовища), реалізує їх самостійно, зокрема з використанням цифрових технологій, міжгалузевих зв'язків; презентує результати власної творчості, пояснює свій задум самостійно використовує інформацію (зокрема цифрову) із посиланням на джерело та з дотриманням авторського права;	<i>Учень / учениця:</i> вирізняє вплив певного твору/ творчості на зміни у власному емоційному стані, наводить приклади; інтерпретує художні образи, аргументує ставлення; визначає свої уподобання в мистецькій діяльності, критично оцінює свої успіхи в мистецтві, визначає способи самовдосконалення

		бере активну участь у художньо-творчій діяльності, виявляє ініціативу; конструктивно взаємодіє в команді	
--	--	--	--

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ “ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА”

Бал	ГАЛУЗЕВІ КРИТЕРІЇ		
	Група 1. Формування психічної та соціально-психологічної сфер засобами фізичного виховання	Група 2. Систематичні заняття фізичними вправами, володіння технікою фізичних вправ	Група 3. Усвідомлення значення фізичної/рухової активності для підтримування стану здоров'я та задоволення у процесі фізичного виховання
1	<i>Учень / учениця:</i> називає мету фізичного виховання з допомогою вчителя; визначає необхідність прояву потрібної вольової якості при виконанні фізичної вправи за допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби	<i>Учень / учениця:</i> розповідає про техніку виконання фізичних вправ; обґрунтовує підбір засобів за допомогою вчителя	<i>Учень / учениця:</i> розповідає про історію Олімпійського руху, результати найвідоміших спортсменів на Олімпійських, Паралімпійських іграх та інших змаганнях; описує свій фізичний стан за суб'єктивними показниками з допомогою вчителя; описує ознаки гарного/поганого настрою під час рухової діяльності; пояснює, як фізкультурно-оздоровча діяльність впливає на спосіб життя та здоров'я людини
2	<i>Учень / учениця:</i> називає мету фізичного виховання під керівництвом вчителя; визначає необхідність прояву потрібної вольової якості при виконанні фізичної вправи під керівництвом вчителя; сприяє спілкуванню та може надати пояснення власним вчинкам та виконанню рухових дій	<i>Учень / учениця:</i> демонструє прості за технікою виконання фізичні вправи; обґрунтовує підбір засобів під керівництвом вчителя	<i>Учень / учениця:</i> досліджує історію Олімпійського руху, результати найвідоміших спортсменів на Олімпійських, Паралімпійських іграх та інших змаганнях в друкованих та електронних джерелах за завданням учителя; описує свій фізичний стан за суб'єктивними показниками під керівництвом учителя; пояснює, як емоції можуть заважати і допомагати у руховій діяльності; критично оцінює різні способи фізкультурно-оздоровчої діяльності та їхній вплив на здоров'я людини
3	<i>Учень / учениця:</i> називає мету фізичного виховання; визначає необхідність прояву потрібної вольової якості при виконанні фізичної вправи; підтримує спілкування в межах виконання навчальних завдань	<i>Учень / учениця:</i> демонструє основи техніки фізичних вправ, за потреби звертаючись за допомогою; обґрунтовує підбір засобів за завданням вчителя	<i>Учень / учениця:</i> зіставляє, аналізує факти з історії Олімпійського руху, результати найвідоміших спортсменів на Олімпійських, Паралімпійських іграх та інших змаганнях; описує свій фізичний стан за суб'єктивними показниками; відстежує зміни власних емоцій та їхній вплив на його її вчинки під час рухової діяльності; відстоює власну думку щодо ефективності різних організаційних форм, засобів та способів фізкультурно-оздоровчої діяльності
4	<i>Учень / учениця:</i>	<i>Учень / учениця:</i>	<i>Учень / учениця:</i>

	<p>пояснює мету фізичного виховання та формулює завдання для її досягнення з допомогою вчителя; намагається проявити вольові якості під час виконання фізичних вправ; за потреби звертається по допомогу у виконанні фізичних вправ</p>	<p>демонструє виконання техніки фізичних вправ з типовими значними помилками; експериментує з доббором відомих фізичних вправ за допомогою вчителя</p>	<p>пояснює, коментує явища та закономірності фізичної культури; визначає об'єктивні показники власного фізичного стану з допомогою вчителя; пояснює, як інші особи впливають на його/її емоції під час виконання фізичних вправ; використовує способи самооцінювання постави (соматоскопії, визначення стереотипу сформованої постави, функціонального стану опорно-рухового апарату) за допомогою учителя</p>
5	<p><i>Учень / учениця:</i> пояснює мету фізичного виховання та формулює завдання для її досягнення під керівництвом вчителя; епізодично проявляє окремі вольові якості під час виконання фізичних вправ; виконує навчальні завдання в групі відповідно до власної ролі в команді</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> демонструє виконання техніки фізичних вправ з типовими незначними помилками; експериментує з доббором відомих фізичних вправ під керівництвом вчителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> досліджує явища та закономірності фізичної культури в друкованих та електронних джерелах за завданням учителя; визначає об'єктивні показники власного фізичного стану під керівництвом учителя; зіставляє прояв емоцій іншими та оцінює їх вплив на командний результат; використовує способи самооцінювання постави (соматоскопії, визначення стереотипу сформованої постави, функціонального стану опорно-рухового апарату) під керівництвом учителя</p>
6	<p><i>Учень / учениця:</i> пояснює мету фізичного виховання та самостійно формулює завдання для її досягнення; епізодично проявляє вольові якості під час виконання фізичних вправ; ініціює спілкування та обговорення проблемних питань щодо командної роботи</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> демонструє виконання техніки фізичних вправ з індивідуальними помилками; експериментує з доббором відомих фізичних вправ самостійно</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> зіставляє, аналізує явища та закономірності у фізичній культурі з декількох інформаційних джерел; визначає об'єктивні показники власного фізичного стану; прогнозує свої емоції та емоції інших у різних ситуаціях; під час рухової діяльності; проектує підтримання (поліпшення) власної постави на основі результатів її самооцінювання</p>
7	<p><i>Учень / учениця:</i> добирає відповідні фізичні вправи для досягнення мети та завдань з допомогою вчителя; проявляє окремі вольові якості під час рухової діяльності; наводить приклади переваг командної роботи</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> демонструє раціональне виконання техніки фізичних вправ після корекції вчителя; генерує ідеї щодо виконання фізичних вправ за допомогою вчителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує власне виконання рухових дій, ідентифікує свої помилки; вирізняє ознаки втоми в результаті фізичного навантаження; рефлексує про власні емоції у процесі фізичного виховання; систематично бере участь у фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходах школи</p>
8	<p><i>Учень / учениця:</i> добирає відповідні фізичні вправи для досягнення мети та завдань під керівництвом вчителя; проявляє різні вольові якості під час рухової діяльності; виконує різні соціальні ролі, відповідно до потреб, які виникають під час взаємодії</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> демонструє раціональне виконання техніки фізичних вправ епізодично; генерує ідеї щодо виконання фізичних вправ під керівництвом вчителя</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує власне виконання рухових дій, ідентифікує помилки в себе та інших школярів; оцінює власної фізичної працездатності, фізичної підготовленості, стану здоров'я, фізичного розвитку (їх окремих показників) та їх динаміку; тактовно та толерантно виражає емоції, використовуючи вербальні та невербальні засоби спілкування; систематично виконує фізичні вправи в організованих позашкільних фізкультурно-оздоровчих та спортивних закладах</p>
9	<p><i>Учень / учениця:</i> самостійно добирає відповідні фізичні вправи для досягнення мети та завдань; проявляє комплекс вольових якостей під час</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> демонструє раціональне виконання техніки фізичних вправ у стандартних умовах;</p>	<p><i>Учень / учениця:</i> аналізує власне виконання рухових дій, ідентифікує помилки в себе та інших школярів із висуненням припущень щодо причин їх виникнення; аргументовано оцінює власний фізичний стан</p>

	рухової діяльності; підтримує учасників команди та допомагає їм виконувати завдання під час рухової діяльності	генерує ідеї щодо виконання фізичних вправ за власною ініціативою	під час та після виконання фізичних вправ та їх динаміку; позитивно впливає на емоційний стан інших осіб, протидіє їхнім негативним емоціям; систематично практикує різні форми самостійного фізичного вправління
10	<i>Учень / учениця:</i> зіставляє власну мету та завдання фізичного виховання із цілями фізичного виховання однокласників; виконує фізичні вправи, усвідомлюючи, які вольові якості при цьому розвиває; визначає власну роль та завдання для підсилення командної взаємодії	<i>Учень / учениця:</i> дотримується техніки фізичних вправ у мовах ігрової та змагальної діяльності; самостійно обирає ефективний спосіб виконання фізичних вправ з урахуванням зовнішніх умов	<i>Учень / учениця:</i> обґрунтовує власну здоров'язбережну позицію, керуючись досвідом інших осіб; виявляє сильні і слабкі сторони власного фізичного стану та в результаті передбачає власну фізичну спроможність; застосовує різні способи регулювання свого емоційного стану у процесі фізичного виховання; складає портфоліо за результатами самооцінювання постави
11	<i>Учень / учениця:</i> систематично застосовує фізичні вправи для досягнення мети та завдань; визначає вольові якості, які потребують формування для вирішення рухових завдань; аналізує сильні та слабкі сторони власної та інших команд	<i>Учень / учениця:</i> дотримується техніки фізичних вправ у різних психофізичних станах та зовнішніх факторів; добирає власні способи виконання фізичних вправ з урахуванням індивідуальних особливостей	<i>Учень / учениця:</i> пояснює власні результати рухової діяльності, факти у фізичній культурі, використовуючи інформацію з інших галузей наук; виявляє сильні і слабкі сторони власного фізичного стану та ініціює виконання різних ролей для досягнення командного результату з їх урахуванням; добирає фізичні вправи для регулювання свого емоційного стану; складає портфоліо за результатами самооцінювання постави (динаміки функціонального стану опорно-рухового апарату) та проектування підтримання (поліпшення) власної постави
12	<i>Учень / учениця:</i> обґрунтовує цінність активної позиції та застосовує фізичні вправи для досягнення мети та завдань фізичного виховання; систематично проявляє вольові якості в процесі рухової діяльності; визначає власну роль та завдання для підсилення командної взаємодії та основи аналізу сильних та слабких сторін власних і команди	<i>Учень / учениця:</i> демонструє індивідуальну техніку виконання фізичних вправ у стандартних та нестандартних умовах; пропонує іншим ефективний спосіб виконання фізичних вправ в обраних видах рухової діяльності	<i>Учень / учениця:</i> встановлює причинно-наслідкові зв'язки між фактами та явищами у фізичній культурі (зокрема особистій); складає портфоліо за результатами самоконтролю фізичного стану; аналізує ефективність різних способів та засобів подолання негативних емоцій і відчуттів, які виникають у процесі фізичного вправління; складає портфоліо планування власної фізкультурно-оздоровчої діяльності

Розділ III. Освітня програма 8-9 класів

Пояснювальна записка

Освітня програма для 8-9 класів школи I-III ступенів № 218 Деснянського району міста Києва розроблена на виконання Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», наказів МОН № 405 від 20.04.2018 року «Про затвердження типової освітньої програми закладів освіти загальної середньої освіти II ступеня», виконання Державного стандарту базової загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти».

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін: обсяг навчального навантаження для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані. Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план основної школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову.

Варіативна складова навчального плану визначається, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і відображається в навчальному плані закладу.

За рахунок годин варіативної складової заплановано збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової (рішення педагогічної ради протокол № 1 від 29.08.2024 р.):

Клас	Предмет	Кількість
8-А,Б	Історія України	0,5
9-А,Б	Історія України	0,5
9-А,Б	Географія	0,5

Відповідно до особливостей освітнього процесу закладу передбачено навчальний план з навчанням українською мовою і вивченням двох іноземних мов (додаток 3).

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальний план містить усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів Типової освітньої програми.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань закладу освіти. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки буде здійснюватися не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Основи

здоров'я», а інтегруватися у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» сформовано з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальний план зорієнтовано на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти:

Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;

		<p>здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у доквіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p>

		<p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. Усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії,</p>

		<p>шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні,</p>

		<p>екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>
--	--	--

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і внутрішньопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів. Наскрізнi лінії є соціально значимими, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем під час вивчення предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються внутрішньо предметно, внутрішньо та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
------------------------	-------------------------------

Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних

видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо-предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти. Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти.

Перелік освітніх галузей. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), навчально – практичні заняття, інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу базової середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Розділ IV. Освітня програма 11 класу

Пояснювальна записка

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін: загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 11 класу – 1330 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані закладу (додаток 4).

Навчальний план для 11 класу розроблено відповідно до Державного стандарту. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття тощо. Для організації освітнього процесу було обрано другий варіант (таблиця 2 наказ МОНУ №408 від 20.04.2018 року) навчального плану.

Навчальний план закладу містить перелік базових предметів, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист Вітчизни».

За рахунок годин варіативної складової заплановано збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової (рішення педагогічної ради протокол № 1 від 29.08.2024 р.):

Клас	Предмет	Кількість
11	Історія України	0,5
11	Географія	1
11	Математика	1
11	Захист України	0,5

За модульним принципом буде реалізовано зміст базового предмета «Фізика і астрономія». Розподіл годин між модулем фізики і модулем астрономії здійснюється відповідно до навчальних програм.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами - «Інформатика», «Технології», «Мистецтво», що вивчатимуться на рівні стандарту.

У 11 класі обрано наступні вибірково-обов'язкові предмети:

Клас	Вибірково – обов'язкові предмети		
11	Інформатика	Технології	Мистецтво
	1,5	-	1,5

Профільне спрямування навчання в старшій школі – українська філологія. Профіль навчання сформовано з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

- профільні предмети, що вивчаються на профільному рівні;

- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси.

Розподіл годин для формування профілю навчання враховує освітні потреби учнів, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу. Профільність є ефективним засобом диференціації навчання у старшій школі, вона має на меті забезпечити більш глибоку підготовку здобувачів освіти старших класів у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувались стійкі інтереси і здібності.

**Навчальний план
для 1-4 класів (НУШ, Савченко О.Я.)
з українською мовою навчання**

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень			
		1-А (інклюзивний), 1-Б, 1-В	2-А (інклюзивний), 2-Б	3-А (інклюзивний), 3-Б	4-А (інклюзивний), 4-Б
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна	Інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»	7+1	-	-	-
	Українська мова	-	3+1	3+1	3+1
	Читання	-	4	-	-
	Літературне читання	-	-	4	4
	Іноземна (англійська) мова	2	3	3	3
Математична	Математика	4	4	5	5
Природнична, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі	«Я досліджую світ»	3	3	3	3
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1	1
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	1	1
Інформатична	Інформатика	-	1	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3
Разом (без урахування фізкультури)		19+1	21+1	22+1	22+1
<i>Варіативний складник</i>					
<i>Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня</i>		20(+3)	22(+3)	23(+3)	23(+3)
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25	26	26

Директор

Юлія ОЧЕРЕТЯНА

**Навчальний план
для 5-7 класів (НУШ)
з українською мовою навчання**

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
		5-А (інк.), 5-Б (інк.)	6-А, 6-Б (інк.)	7-А (інк.), 7-Б
Інваріативний складник				
Мовно- літературна	Українська мова	4	4	3
	Українська література	2	2	1,5
	Зарубіжна література	2	2	1,5
	Англійська мова	4	4	4
Математична	Інтегрований курс «Математика»	5	5	-
	Алгебра	-	-	3
	Геометрія	-	-	2
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»/ «Довкілля»	2	1	-
	Географія	-	2	2
	Біологія	-	-	2
	Фізика	-	-	2
	Хімія	-	-	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	1
Громадянська та історична	Інтегрований курс «Вступ до історії України та громадянської освіти»	1	-	-
	Інтегрований курс «Історія України. Всесвітня історія»	-	2	1,5
	Громадянська освіта	-	1	0,5
Інформатична	Інформатика	1	1	2
Технологічна	Технології	2	2	1
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1	1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3
Разом (без урахування фізкультури)		26	29	30
Варіативний складник				
Друга іноземна (французька) мова		2	2	2
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження		28	31	32
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		31	34	35

Директор

Юлія ОЧЕРЕТЯНА

**Навчальний план
для 8-9 класів
з навчанням українською мовою і вивченням двох іноземних мов**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
		8-А (інк.), 8-Б (інк.)	9-А (інк.), 9-Б (інк.)
Мови і література	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
	Англійська мова	2	2
	Французька мова	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5+0,5	1,5+0,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	-	1
Мистецтво	Мистецтво	1	1
Математика	Алгебра	2	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Біологія	2	2
	Географія	2	1,5+0,5
	Фізика	2	3
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізкультура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура	3	3
РАЗОМ /БЕЗ ФІЗКУЛЬТУРИ/		29,5+0,5	31+1
Варіативна складова:			
Індивідуальні заняття:	Всього	3	1
	Хімія	1	
	Англійська мова	0,5	0,5
	Українська мова		0,5
	Зарубіжна література	0,5	
	Історія України	1	
<i>Гранично допустиме навантаження</i>		33	33
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових		36	36

Директор

Юлія ОЧЕРЕТЯНА

Навчальний план
з навчанням українською мовою
(профіль – українська мова)
для 11 класу

Навчальні предмети		Кількість годин на тиждень
		11 клас
Базові предмети:		26+5
Українська мова		2+2
Українська література		2
Англійська мова		2
Зарубіжна література		1
Історія України		1,5+0,5
Всесвітня історія		1
Математика (алгебра і початки аналізу, геометрія)		3+1
Біологія і екологія		2
Географія		1+1
Фізика і астрономія		4
Хімія		2
Фізична культура		3
Захист України		1,5+0,5
Вибірково-обов'язкові предмети:		3
Інформатика		1,5
Мистецтво		1,5
Варіативна складова:		
Всього		4
Індивідуальні заняття:	Українська література	0,5
	Англійська мова	1
	Історія України	1
	Захист України (медицина)	1
Факультативи:	«Київський вальс»	0,5
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження</i>		33
Всього :		38

Директор

Юлія ОЧЕРЕТЯНА

(назва закладу загальної середньої освіти)

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬучня/учениці 5 класу

(прізвище та ім'я учня / учениці)

20__/20__ навчальний рік

Характеристика навчальної діяльності	Має значні успіхи (1)/ Демонструє помітний прогрес (2)/ Потребує уваги і допомоги (3)
сприймає та усвідомлює прочитане	
висловлює припущення, доводить надійність аргументів	
висловлює ідеї, пов'язані з розумінням тексту, аналізує текст і добирає контраргументи (за потреби)	
передає власні думки, почуття, переконання	
зважає на мету та учасників комунікації	
вибирає для цього відповідні мовленнєві стратегії	
визначає характерні ознаки явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків	
уміє аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях	
уміє розрізняти факти, розпізнавати спроби маніпулювання даними	
висловлює послідовні, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків	
вибирає завдання, які є викликом для нього/неї, новою діяльністю	
використовує знання з різних предметів і галузей знань для створення нових ідей	
використовує різноманітні стратегії для продукування нових ідей	
пропонує власні рішення для розв'язання проблем	
уміє брати на себе відповідальність	
розпізнає власні емоції та емоційний стан інших	
сприймає емоції без осуду, адекватно реагує на конфліктні ситуації	

Характеристика навчальної діяльності	Має значні успіхи (1)/ Демонструє помітний прогрес (2)/ Потребує уваги і допомоги (3)
розуміє, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності	
розрізняє ризики та загрози	
шукає способи прийняття рішень в умовах неповної інформації	
розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо їх розв'язання	
обирає способи розв'язання проблемних ситуацій на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення	
аналізує проблемні ситуації, формулює проблеми, висуває гіпотези	
уміє практично їх перевірити та обґрунтувати	
презентує та аргументує рішення	
планує власну та групову роботу	
підтримує учасників групи, допомагає іншим і заохочує їх до досягнення спільної мети	

Характеристика результатів навчальної діяльності

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Українська мова	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Українська література	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Зарубіжна література	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
	навчання			
Англійська мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Французька мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Математика	Досліджує ситуації та створює математичні моделі			
	Розв'язує математичні задачі			
	Інтерпретує та критично аналізує результати			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Пізнаємо природу	Досліджує природу			
	Здійснює пошук та опрацьовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Технології	Проектує та виготовляє вироби			
	Застосовує технології декоративно-ужиткового мистецтва			
	Ефективно використовує техніки і матеріали без заподіяння шкоди			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
	навколишньому середовищу			
	Виявляє самозарадність у побуті / освітньому процесі			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Інформатика	Працює з інформацією, даними, моделями			
	Створює інформаційні продукти			
	Працює в цифровому середовищі			
	Безпечно та відповідально використовує інформаційні технології			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Здоров'я, безпека та добробут	Безпека. Уникання загроз для життя власного та інших осіб, прийняття рішень з користю для власної та громадської безпеки			
	Здоров'я. Турбота про особисте здоров'я. Аргументований вибір здорового способу життя			
	Добробут. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення добробуту			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Вступ до історії України та громадянської освіти	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту			
	Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Музичне мистецтво	Пізнання мистецтва, художнє мислення			
	Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація			
	Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
	Загальна оцінка результатів навчання			
Образотворче мистецтво	Пізнання мистецтва, художнє мислення			
	Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація			
	Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Фізична культура	Розвиває особистісні якості в процесі фізичного виховання			
	Володіє технікою фізичних вправ			
	Здійснює фізкультурно-оздоровчу діяльність			
	Загальна оцінка результатів навчання			

Рішення пед ради про переведення до наступного року навчання:

Рекомендації вчителя:

Пропущених днів: _____

Підпис вчителя _____

Побажання батьків або осіб, що їх замінюють:

Підпис батьків або осіб, що їх замінюють _____

Керівник закладу освіти _____

(прізвище та ініціали)

_____ (підпис, печатка (за наявності))

(назва закладу загальної середньої освіти)

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬучня/учениці 6 класу

(прізвище та ім'я учня / учениці)

20__/20__ навчальний рік

Характеристика навчальної діяльності	Має значні успіхи (1)/ Демонструє помітний прогрес (2)/ Потребує уваги і допомоги (3)
сприймає та усвідомлює прочитане	
висловлює припущення, доводить надійність аргументів	
висловлює ідеї, пов'язані з розумінням тексту, аналізує текст і добирає контраргументи (за потреби)	
передає власні думки, почуття, переконання	
зважає на мету та учасників комунікації	
вибирає для цього відповідні мовленнєві стратегії	
визначає характерні ознаки явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків	
уміє аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях	
уміє розрізняти факти, розпізнавати спроби маніпулювання даними	
висловлює послідовні, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків	
вибирає завдання, які є викликом для нього/неї, новою діяльністю	
використовує знання з різних предметів і галузей знань для створення нових ідей	
використовує різноманітні стратегії для продукування нових ідей	
пропонує власні рішення для розв'язання проблем	
уміє брати на себе відповідальність	
розпізнає власні емоції та емоційний стан інших	
сприймає емоції без осуду, адекватно реагує на конфліктні ситуації	

Характеристика навчальної діяльності	Має значні успіхи (1)/ Демонструє помітний прогрес (2)/ Потребує уваги і допомоги (3)
розуміє, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності	
розрізняє ризики та загрози	
шукає способи прийняття рішень в умовах неповної інформації	
розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо їх розв'язання	
обирає способи розв'язання проблемних ситуацій на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення	
аналізує проблемні ситуації, формулює проблеми, висуває гіпотези	
уміє практично їх перевірити та обґрунтувати	
презентує та аргументує рішення	
планує власну та групову роботу	
підтримує учасників групи, допомагає іншим і заохочує їх до досягнення спільної мети	

Характеристика результатів навчальної діяльності

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Українська мова	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Українська література	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Зарубіжна література	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
	навчання			
Англійська мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Французька мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Математика	Досліджує ситуації та створює математичні моделі			
	Розв'язує математичні задачі			
	Інтерпретує та критично аналізує результати			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Пізнаємо природу	Досліджує природу			
	Здійснює пошук та опрацьовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Географія	Досліджує природу			
	Здійснює пошук та опрацьовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Технології	Проектує та виготовляє вироби			
	Застосовує технології декоративно-ужиткового мистецтва			
	Ефективно використовує техніки і матеріали без заподіяння шкоди навколишньому середовищу			
	Виявляє самозарадність у побуті / освітньому процесі			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Інформатика	Працює з інформацією, даними, моделями			
	Створює інформаційні продукти			
	Працює в цифровому середовищі			
	Безпечно та відповідально використовує інформаційні технології			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Здоров'я, безпека та добробут	Безпека. Уникання загроз для життя власного та інших осіб, прийняття рішень з користю для власної та громадської безпеки			
	Здоров'я. Турбота про особисте здоров'я. Аргументований вибір здорового способу життя			
	Добробут. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення добробуту			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Історія України. Всесвітня історія	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту			
	Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію			
	Загальна оцінка результатів навчання			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Громадянська освіта	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту			
	Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Музичне мистецтво	Пізнання мистецтва, художнє мислення			
	Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація			
	Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Образотворче мистецтво	Пізнання мистецтва, художнє мислення			
	Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація			
	Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Фізична культура	Розвиває особистісні якості в процесі фізичного виховання			
	Володіє технікою фізичних вправ			
	Здійснює фізкультурно-оздоровчу діяльність			
	Загальна оцінка результатів навчання			

Рішення пед ради про переведення до наступного року навчання:

Рекомендації вчителя:

Пропущених днів: _____

Підпис вчителя _____

Побажання батьків або осіб, що їх замінюють:

Підпис батьків або осіб, що їх замінюють _____

Керівник закладу освіти _____

(прізвище та ініціали)

_____ (підпис, печатка (за наявності))

(будь ласка, заповніть та поверніть один примірник до школи)

(назва закладу загальної середньої освіти)

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬучня/учениці 7 класу

(прізвище та ім'я учня / учениці)

20__/20__ навчальний рік

Характеристика навчальної діяльності	Має значні успіхи (1)/ Демонструє помітний прогрес (2)/ Потребує уваги і допомоги (3)
сприймає та усвідомлює прочитане	
висловлює припущення, доводить надійність аргументів	
висловлює ідеї, пов'язані з розумінням тексту, аналізує текст і добирає контраргументи (за потреби)	
передає власні думки, почуття, переконання	
зважає на мету та учасників комунікації	
вибирає для цього відповідні мовленнєві стратегії	
визначає характерні ознаки явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків	
уміє аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях	
уміє розрізняти факти, розпізнавати спроби маніпулювання даними	
висловлює послідовні, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків	
вибирає завдання, які є викликом для нього/неї, новою діяльністю	
використовує знання з різних предметів і галузей знань для створення нових ідей	
використовує різноманітні стратегії для продукування нових ідей	
пропонує власні рішення для розв'язання проблем	
уміє брати на себе відповідальність	
розпізнає власні емоції та емоційний стан інших	
сприймає емоції без осуду, адекватно реагує на конфліктні ситуації	

Характеристика навчальної діяльності	Має значні успіхи (1)/ Демонструє помітний прогрес (2)/ Потребує уваги і допомоги (3)
розуміє, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності	
розрізняє ризики та загрози	
шукає способи прийняття рішень в умовах неповної інформації	
розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо їх розв'язання	
обирає способи розв'язання проблемних ситуацій на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення	
аналізує проблемні ситуації, формулює проблеми, висуває гіпотези	
уміє практично їх перевірити та обґрунтувати	
презентує та аргументує рішення	
планує власну та групову роботу	
підтримує учасників групи, допомагає іншим і заохочує їх до досягнення спільної мети	

Характеристика результатів навчальної діяльності

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Українська мова	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Українська література	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Зарубіжна література	Усно взаємодіє			
	Працює з текстом			
	Письмово взаємодіє			
	Досліджує мовлення			
	Загальна оцінка результатів			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
	навчання			
Англійська мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Французька мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Алгебра	Досліджує ситуації та створює математичні моделі			
	Розв'язує математичні задачі			
	Інтерпретує та критично аналізує результати			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Геометрія	Досліджує ситуації та створює математичні моделі			
	Розв'язує математичні задачі			
	Інтерпретує та критично аналізує результати			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Біологія	Досліджує природу			
	Здійснює пошук та опрацьовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Географія	Досліджує природу			
	Здійснює пошук та опрацьовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Фізика	Досліджує природу			
	Здійснює пошук та опрацьовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Хімія	Досліджує природу			
	Здійснює пошук та опрацьовує інформацію			
	Усвідомлює закономірності природи			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Технології	Проектує та виготовляє вироби			
	Застосовує технології декоративно-ужиткового мистецтва			
	Ефективно використовує техніки і матеріали без заподіяння шкоди навколишньому середовищу			
	Виявляє самозарадність у побуті / освітньому процесі			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Інформатика	Працює з інформацією, даними, моделями			
	Створює інформаційні продукти			
	Працює в цифровому середовищі			
	Безпечно та відповідально використовує інформаційні технології			
	Загальна оцінка результатів			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
	навчання			
Здоров'я, безпека та добробут	Безпека. Уникання загроз для життя власного та інших осіб, прийняття рішень з користю для власної та громадської безпеки			
	Здоров'я. Турбота про особисте здоров'я. Аргументований вибір здорового способу життя			
	Добробут. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення добробуту			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Історія України	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту			
	Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Всесвітня історія	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту			
	Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Громадянська освіта	Орієнтується в історичному часі й просторі			
	Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту			
	Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Музичне мистецтво	Пізнання мистецтва, художнє			

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
	мислення			
	Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація			
	Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Образотворче мистецтво	Пізнання мистецтва, художнє мислення			
	Художньо-творча діяльність, мистецька комунікація			
	Емоційний досвід, художньо-естетичне ставлення			
	Загальна оцінка результатів навчання			
Фізична культура	Розвиває особистісні якості в процесі фізичного виховання			
	Володіє технікою фізичних вправ			
	Здійснює фізкультурно-оздоровчу діяльність			
	Загальна оцінка результатів навчання			

Рішення пед ради про переведення до наступного року навчання:

Рекомендації вчителя:

Пропущених днів: _____

Підпис вчителя _____

Побажання батьків або осіб, що їх замінюють:

Підпис батьків або осіб, що їх замінюють _____

Керівник закладу освіти _____
(прізвище та ініціали) (підпис, печатка (за наявності))
(будь ласка, заповніть та поверніть один примірник до школи)